

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

Jamova cesta 2
1000 Ljubljana, Slovenija
<http://www3.fgg.uni-lj.si/>

DRUGG – Digitalni repozitorij UL FGG
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

To je izvirna različica zaključnega dela.

Prosimo, da se pri navajanju sklicujete na bibliografske podatke, kot je navedeno:

Gorčan, S., 2013. Analiza sprememb stanja kmetijstva in rabe zemljišč kmetijskih gospodarstev 2000-2010. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. (mentorica Lisec, A., somentor Drpbme, S.): 62 str.

University
of Ljubljana

Faculty of
*Civil and Geodetic
Engineering*

Jamova cesta 2
SI – 1000 Ljubljana, Slovenia
<http://www3.fgg.uni-lj.si/en/>

DRUGG – The Digital Repository
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

This is original version of final thesis.

When citing, please refer to the publisher's bibliographic information as follows:

Gorčan, S., 2013. Analiza sprememb stanja kmetijstva in rabe zemljišč kmetijskih gospodarstev 2000-2010. B.Sc. Thesis. Ljubljana, University of Ljubljana, Faculty of civil and geodetic engineering. (supervisor Lisec, A., co-supervisor Drobne, S.): 62 pp.

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta za
*gradbeništvo in
geodezijo*

Jamova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si

UNIVERZITETNI ŠTUDIJ
GEODEZIJE
SMER PROSTORSKA
INFORMATIKA

Kandidatka:

SANDRA GORČAN

**ANALIZA SPREMEMB STANJA KMETIJSTVA IN
RABE ZEMLJIŠČ KMETIJSKIH GOSPODARSTEV 2000-
2010**

Diplomska naloga št.: 939/PI

**THE ANALYSIS OF THE STATE OF AGRICULTURE
AND LAND-USE OF AGRICULTURE HOLDINGS 2000-
2010**

Graduation thesis No.: 939/PI

Mentorica:

izr. prof. dr. Anka Lisec

Predsednica komisije:

doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Somentor:

viš. pred. mag. Samo Drobne

Član komisije:

doc. dr. Dušan Petrovič

asist. dr. Polona Pavlovčič Prešeren

Ljubljana, 28. 11. 2013

STRAN ZA POPRAVKE

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

IZJAVE

Podpisana **SANDRA GORČAN** izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom:
**»ANALIZA SPREMEMB STANJA KMETIJSTVA IN RABE ZEMLJIŠČ KMETIJSKIH
GOSPODARSTEV 2000–2010«.**

Izjavljam, da je elektronska različica v vsem enaka tiskani različici.

Izjavljam, da dovoljujem objavo elektronske različice v repozitoriju UL FGG.

Ljubljana, 16. 11. 2013

Sandra Gorčan

BIBLIOGRAFSKO-DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

UDK:	332.334.4:338.43(497.4)(043.2)
Avtorica:	Sandra Gorčan
Mentorica:	izr. prof. dr. Anka Lisec
Somentor:	viš. pred. mag. Samo Drobne
Naslov:	Analiza stanja kmetijstva in rabe zemljišč kmetijskih gospodarstev 2000–2010
Tip dokumenta:	diplomska naloga – univerzitetni študij
Obseg in oprema:	63 str., 31 pregl., 25 sl., 3 pril.
Ključne besede:	kmetijstvo, kmetijska zemljišča, popis kmetijstva, raba zemljišč, demografija, kmetijska gospodarstva, Slovenija

Izvleček

V diplomskem delu analiziramo stanje slovenskega kmetijstva in stanje rabe zemljišč kmetijskih gospodarstev v letih 2000 in 2010 ter spremembe v tem obdobju. Analizo smo izvedli na temelju podatkov Popisa kmetijstva 2000 in Popisa kmetijstva 2010, ki ju je izvedel Statistični urad Republike Slovenije. Poleg stanja in sprememb rabe kmetijskih zemljišč v obravnavanem obdobju analiziramo demografske spremembe na kmetijskih gospodarstvih, in sicer na ravni statističnih regij. Rezultati analize spremembe stanja v kmetijstvu v letu 2010 glede na leto 2000, s poudarkom na analizi rabe zemljišč kmetijskih gospodarstev, kažejo, da se je v Sloveniji zmanjšalo število kmetijskih gospodarstev in da so se zmanjšale površine kmetijskih zemljišč. Rezultati so predstavljeni v obliki preglednic in grafično.

BIBLIOGRAPHIC – DOCUMENTALISTIC INFORMATION AND ABSTRACT

UDC: 332.334.4:338.43(497.4)(043.2)
Author: Sandra Gorčan
Supervisor: assoc. prof. Anka Lisec, Ph.D.
Co-advisor: sen. lect. Samo Drobne, M.Sc.
Title: The analysis of the state of agriculture and land-use of agriculture holdings 2000–2010
Document type: Graduation thesis – University studies
Notes: 62 p., 31 tab., 25 fig., 3 ann.
Key words: agriculture, agricultural land, agriculture census, land use, demography, agricultural holdings, Slovenia

Abstract

In this diploma thesis we analyse the state of the Slovenian agriculture and land use of agricultural holdings in the years 2000 and 2010, and the changes in this period. The analysis has been performed on the basis of data of Agriculture census 2000 and Agriculture census 2010, which were carried out by the Statistical Office of the Republic of Slovenia. Beside the analysis of the state and changes of agricultural land use in the studied period, we analysed the demographic changes of the agricultural holdings, at the level of statistical regions. The results of the analysis of changes in agriculture in the year 2010 with regard to 2000, with the emphasis on the analysis of land use of agricultural holdings, show that the number of agricultural holdings and the areas of agricultural land has been reduced. The results are represented in the form of tables and graphically.

ZAHVALA

Za pomoč, strokovno usmerjanje in vodenje ter podporo pri izdelavi diplomske naloge se iskreno zahvaljujem mentorjema izr. prof. dr. Anki Lisec in viš. pred. mag. Samu Drobnetu.

Zahvala gre mojim staršem za potrpežljivost, razumevanje in finančno pomoč tekom študija.

Hvala tudi vsem, ki ste mi skozi celoten študij stali ob strani in verjeli vame.

KAZALO STRANI

1	UVOD.....	1
1.1	Namen in cilji diplomske naloge	1
2	METODOLOGIJA IN UPORABLJENI PODATKI.....	2
2.1	Območje obdelave – osnovne prostorske enote analize	2
2.2	Demografski podatki	4
2.3	Podatki Popisa kmetijskih gospodarstev 2000 in 2010	5
2.3.1	Osnovni pojmi	6
2.3.2	Hierarhična razdelitev zemljišč v lasti kmetijskega gospodarstva	8
2.3.3	Demografski podatki kmetijskih gospodarstev	9
2.4	Analiza podatkov Popisa kmetijskih gospodarstev 2000 in 2010	11
2.5	Statistična povezanost izbranih pojavov in hipoteze.....	12
3	REZULTATI	13
3.1	Rezultati analize rabe zemljišč kmetijskih gospodarstev	13
3.1.1	Vsa zemljišča v uporabi kmetijskega gospodarstva	13
3.1.2	Vsa kmetijska zemljišča kmetijskih gospodarstev	20
3.1.3	Kmetijska zemljišča v uporabi kmetijskih gospodarstev	26
3.1.4	Podrobna raba njiv kmetijskih gospodarstev	34
3.2	Rezultati analize demografskih podatkov	40
3.2.1	Demografsko stanje v Sloveniji	40
3.2.2	Število kmetijskih gospodarstev in število gospodarjev na kmetijah	41
3.2.3	Število in povprečna starost gospodarjev	42
3.2.4	Prebivalstvo na kmetijskih gospodarstvih in prebivalstvo v regijah	46
3.2.5	Število gospodinjev v regiji in število kmetijskih gospodarstev	47
3.2.6	Splošna izobrazba gospodarjev kmetijskih gospodarstev	48
3.2.7	Kmetijska izobrazba gospodarjev na kmetijah.....	51
4	VREDNOTENJE REZULTATOV	53
4.1	Spremembe rabe zemljišč in demografskih značilnosti kmetijskih gospodarstev	54
5	ZAKLJUČEK.....	56
	VIRI.....	57

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Površina Slovenije in statističnih regij ter število naselij po statističnih regijah v letih 2000 in 2010	2
Preglednica 2: Podatki Popisa kmetijstva 2000 in Popisa kmetijstva 2010	11
Preglednica 3: Površine vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev v hektarjih, vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč v letu 2000 in 2010	13
Preglednica 4: Indeksi 2010/2000 – površine vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev, vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč	14
Preglednica 5: Delež površin vseh zemljišč v uporabi, vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev glede na celotno površino regije v letu 2000 in 2010.....	19
Preglednica 6: Delež površin vseh zemljišč v uporabi, vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev glede na površino vrste zemljišč v Sloveniji v letu 2000 in 2010.....	20
Preglednica 7: Površina kmetijskih zemljišč v uporabi in zemljišč v zaraščanju ter neobdelana kmetijska zemljišča v letu 2000 in 2010.....	21
Preglednica 8: Indeksi 2010/2000 – površine kmetijskih zemljišč v uporabi in zemljišč v zaraščanju ter neobdelanih kmetijskih zemljišč.....	22
Preglednica 9: Delež površin kmetijskih zemljišč v uporabi in zemljišč v zaraščanju ter neobdelana kmet. zemljišča glede na površino celotne regije v letu 2000 in 2010.....	25
Preglednica 10: Delež površin kmetijskih zemljišč v uporabi in zemljišč v zaraščanju ter neobdelanih kmet. zemljišč glede na površino zemljišč v Sloveniji v letu 2000 in 2010	26
Preglednica 11: Velikostni razredi kmetijskih gospodarstev glede na površine kmetijskih zemljišč v uporabi (ha) in število kmet. gospodarstev	27
Preglednica 12: Površina njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov po statističnih regijah	27
Preglednica 13: Indeksi 2010/2000 – površine njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov po statističnih regijah	28
Preglednica 14: Delež površin njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov glede na površino regije v letu 2000 in 2010.....	32
Preglednica 15: Delež površin njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov kmetijskih gospodarstev glede na površino teh zemljišč v Sloveniji v letu 2000 in 2010	33
Preglednica 16: Površina žit, industrijskih rastlin, krmnih rastlin ter krompirja v letih 2000 in 2010	34
Preglednica 17: Indeksi 2010/2000 – površine njiv z žiti, krompirjem, industrijskimi rastlinami, krmnimi rastlinami, stročnicami za suho zrnje ter vrtnarskimi pridelki	35

Preglednica 18: Delež površin žit, industrijskih rastlin, krmnih rastlin in krompirja glede na površino regije v letu 2000 in 2010.....	38
Preglednica 19: Delež površin žit, industrijskih rastlin, krmnih rastlin in krompirja glede na površino zemljišča v Sloveniji v letu 2000 in 2010.....	39
Preglednica 20: Prebivalstvo v Sloveniji ob koncu leta 2011, površina teritorialnih enot, gostota naseljenosti, delež prebivalstva in delež površine teritorialne enote	40
Preglednica 21: Število kmetijskih gospodarstev in število gospodarjev v letu 2000 in 2010.....	41
Preglednica 22: Indeks števila kmetijskih gospodarstev in števila gospodarjev v 2000 in 2010.....	42
Preglednica 23: Število in povprečna starost kmetijskih gospodarjev v letu 2000 in 2010 – skupaj.....	42
Preglednica 24: Število in povprečna starost kmet. gospodarjev v letu 2000 in 2010 – moški	44
Preglednica 25: Število in povprečna starost kmet. gospodarjev v letu 2000 in 2010 – ženske	45
Preglednica 26: Število družinskih članov na družinskih kmetijah in število prebivalcev v regiji 2010/2000	46
Preglednica 27: Indeks 2010/2000 – število kmetijskih gospodarstev, število družinskih članov na kmetijah in število prebivalcev v statistični regiji.....	46
Preglednica 28: Število gospodinjstev in število prebivalcev v regiji ter indeks 2010/2000	47
Preglednica 29: Indeksi splošne izobrazbe med kmetijskimi gospodarji	48
Preglednica 30: Primerjava stopnje izobrazbe za kmet. gospodarje in prebivalstvo v Sloveniji za obdobje 2000 in 2010 za kmet. gospodarje ter obdobje 2002 in 2011 za prebivalstvo v Sloveniji	50
Preglednica 31: Indeksi 2010/2000 – stopnje kmetijske izobrazbe leta 2000 in 2010	51

KAZALO SLIK

Slika 1: Hierarhična razdelitev zemljišč v lasti kmetijskega gospodarstva.....	9
Slika 2: Površine vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev leta 2010 glede na 2000 (indeks 2010/2000)	15
Slika 3: Površine vseh kmetijskih zemljišč kmetijskih gospodarstev 2010 glede na 2000 (indeks 2010/2000)	15
Slika 4: Površine gozdov kmetijskih gospodarstev leta 2010 glede na 2000 (indeks 2010/2000)	16
Slika 5: Površine nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev leta 2010 glede na 2000 (indeks 2010/2000)	17
Slika 6: Delež površin vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev v statističnih regijah leta 2000	18
Slika 7: Delež površin vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev v statističnih regijah leta 2010	18
Slika 8: Vsa kmetijska zemljišča v uporabi – KZU (indeks 2010/2000)	22
Slika 9: Zemljišča v zaraščanju in druga neobdelana kmetijska zemljišča	23
Slika 10: Delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) in zemljišč v zaraščanju ter drugih neobdelanih kmetijskih zemljišč kmetijskih gospodarstev v letu 2000	24
Slika 11: Delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) in zemljišč v zaraščanju ter drugih neobdelanih kmetijskih zemljišč kmetijskih gospodarstev v letu 2010	24
Slika 12: Njive (indeks 2010/2000).....	29
Slika 13: Trajni travniki in pašniki (indeks 2010/2000)	29
Slika 14: Trajni nasadi (indeks 2010/2000).....	30
Slika 15: Delež njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov v letu 2000	31
Slika 16: Delež njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov v letu 2010	31
Slika 17: Deleži površin njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov v Sloveniji v letu 2000 in 2010	32
Slika 18: Žita (indeks 2010/2000)	36
Slika 19: Krmne rastline (indeks 2010/2000)	37
Slika 20: Krompir (indeks 2010/2000).....	37
Slika 21: Število in povprečna starost kmet. gospodarjev v letu 2000 in 2010 – skupaj.....	43
Slika 22: Število in povprečna starost kmet. gospodarjev v letu 2000 in 2010 – moški	44
Slika 23: Število in povprečna starost kmet. gospodarjev v letu 2000 in 2010 – ženske	45
Slika 24: Delež stopnje splošne izobrazbe kmetijskih gospodarjev v letu 2000 in 2010	49
Slika 25: Delež stopnje kmetijske izobrazbe kmet. gospodarjev v letu 2000 in 2010.....	52

OKRAJŠAVE IN ZNAKI

CRG	centralni register goveda
ES	Evropski svet
FAO	Organizacija združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (angl. <i>Food and Agriculture Organization</i>)
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
KG	kmetijsko gospodarstvo
MKO	Ministrstvo za kmetijstvo in okolje Republike Slovenije
NUTS	Statistične teritorialne enote v Evropski uniji (angl. <i>Nomenclature of Units for Territorial Statistics</i>)
RKG	register kmetijskih gospodarstev
RPE	register prostorskih enot
SKTE	standardna klasifikacija teritorialnih enot
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
z	zaupno
-	ni pojava
...	ni podatka

1 UVOD

Z intenzivno industrializacijo in sodobno kmetijsko pridelavo, pa tudi zaradi gradnje infrastrukture in širitve naselij, so plodna tla in gozdovi po drugi svetovni vojni, predvsem pa v zadnjih 20 letih, v Sloveniji utrpeli veliko škode (Hrustel Majcen in sod., 2001). Tla so postala podvržena različnim oblikam degradacije, kot so erozija, zbijanje tal, izpiranje, zakisovanje, zmanjševanje vsebnosti organske snovi v tleh ipd. Princip trajnostnega razvoja skuša na področju kmetijstva ohraniti ekološko, socialno in ekonomsko funkcijo okolja. Po Zakonu o kmetijskih zemljiščih (2011 in spremembe ter dopolnitve 2012), ki izvira iz leta 1996 (Zakon o kmetijskih zemljiščih, 1996), mora lastnik, zakupnik ali drug uporabnik kmetijskega zemljišča obdelovati kmetijsko zemljišče na predpisan način in kot dober gospodar ter kmetijsko proizvodnjo prilagoditi ekološkim in talnim razmeram, uporabljati zemljiščem in kraju primerne metode za preprečevanje zbitosti tal, erozije in onesnaženja ter za zagotavljanje trajne rodovitnosti zemljišč. Zaradi svoje reliefne strukture ima Slovenija precej raznolike možnosti za kmetijsko pridelavo. Najboljša kmetijska zemlja je v dolinah in kotlinah, kjer pa jo vse bolj ogroža širjenje pozidave ter druge oblike trajne izgube pridelovalnega potenciala tal.

V sklopu raziskave smo pregledali dostopne podatke Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) s področja kmetijstva, s poudarkom na rabi zemljišč in demografiji kmetijskih gospodarstev. Podatke smo pregledali in analizirali na ravni celotne Slovenije ter na ravni statističnih regij. Na temelju podatkov zadnjih dveh Popisov kmetijstva v Sloveniji smo analizirali stanje kmetijstva in spremembe, ki so se zgodile v času med letoma 2000 in 2010. Poiskali smo večje spremembe in analizirali povezanost (korelacijo) izbranih pojavov (sprememb) v obravnavanem obdobju.

1.1 Namen in cilji diplomske naloge

Namen diplomske naloge je analizirati stanje in spremembe na kmetijskih gospodarstvih v Sloveniji v preteklem desetletju, s poudarkom na analizi rabe zemljišč in demografije kmetijskih gospodarstev. Vir podatkov so predstavljali podatki Popisa kmetijstva v letih 2000 in 2010 ter drugi statistični podatki.

Cilj naloge je prikazati stanje na področju kmetijstva, s poudarkom na rabi zemljišč in demografiji kmetijskih gospodarstev. Za izbrane pojave smo predstavili njihovo medsebojno povezanost. Na temelju analize podatkov Popisa kmetijstva v letih 2000 in 2010 smo nadalje preverjali pravilnost predhodno postavljenih hipotez, kjer smo domnevali, da se je v obravnavanem obdobju v Sloveniji povečal obseg zaraščenih in neobdelanih kmetijskih zemljišč, da se je v tem obdobju zmanjšalo število kmetijskih gospodarstev in s tem tudi obseg zemljišč v lasti kmetijskih gospodarstev, da so bili leta 2010 kmetijski gospodarji v povprečju starejši glede na leto 2000 ter da so bili kmetijski gospodarji v letu 2010 v povprečju bolj izobraženi kot v letu 2000.

2 METODOLOGIJA IN UPORABLJENI PODATKI

2.1 Območje obdelave – osnovne prostorske enote analize

Stanje kmetijstva v letih 2000 in 2010 in spremembe na tem področju smo analizirali na ravni države in na ravni statističnih regij. V preglednici 1 podajamo osnovne podatke za Slovenijo in posamezne statistične regije za leti 2000 in 2010 z namenom preveriti primerljivost prostorskih enot za obravnavano obdobje.

Preglednica 1: Površina Slovenije in statističnih regij ter število naselij po statističnih regijah v letih 2000 in 2010 (Vir: SURS, 2013a, lasten prikaz)

Država/statistična regija	Površina v km ²		Število naselij	
	2000	2010	2000	2010
Slovenija	20.273	20.273	5992	6029
Pomurska	1337	1337	345	346
Podravska	2170	2170	677	678
Koroška	1041	1041	143	144
Savinjska	2384	2384	833	834
Zasavska	264	264	110	114
Spodnjeposavska	885	885	408	412
Jugovzhodna Slovenija	2683	2675	1051	1050
Osrednjeslovenska	2547	2555	1017	1028
Gorenjska	2137	2137	469	468
notranjsko-kraška	1456	1456	262	264
Goriška	2325	2325	383	397
Obalno-kraška	1044	1044	294	294

Kot je razvidno iz preglednice 1, sta se v obdobju desetih let površina posameznih statističnih regijah in število naselij spremenila.

Za namene analize stanja in sprememb na področju kmetijstva v Sloveniji v zadnjem desetletju smo statistične podatke pridobili od SURS-a. Ključni vir podatkov so predstavljali podatki Popisa kmetijskih gospodarstev leta 2000 (prvi popis) in podatki Popisa kmetijskih gospodarstev leta 2010 (drugi popis). Dodaten vir so bili demografski podatki SURS-a, ki smo jih zbrali za leta 2000, 2002, 2010 in 2011. Statistične podatke o kmetijskih gospodarstvih in demografiji v letih 2000 in 2010 smo zbrali za območje statističnih regij in za Slovenijo. Kot smo prikazali v preglednici 1, so se meje statističnih regij v obdobju med 2000 in 2010 spremenile. V nadaljevanju predstavljamo spreminjanje mej statističnih regij v Sloveniji od leta 1994 naprej.

Statistične regije so bile v Sloveniji najprej ogrode za primerljivo zbiranje statističnih podatkov. Zbiral jih je SURS – večinoma za območja posameznih občin. Teh je bilo konec leta 1994 skupaj 62. Po tem letu in uvedbi novosti v lokalni samoupravi se je število občin povečalo na 147. Posamično zbiranje podatkov za analitične potrebe za občine je bilo tako neprimerljivo med sabo. Zaradi tega je statistični urad uvedel poimenovanje statističnih regij, ki so predstavljale vmesno stopnjo med občinami in državo. Tak način razdelitve je bil pomemben tudi zaradi začetka postopkov priključitve Slovenije k Evropski uniji, kjer je uveljavljena skupna klasifikacija statističnih teritorialnih enot

(NUTS, angl. *Nomenclature of Units for Territorial Statistics*). Po tej klasifikaciji spadajo statistične regije v Sloveniji v skupino NUTS 3. Ob preoblikovanju občin je prišlo do neujemanja med ravnmi statističnega izkazovanja. Nekaj naselij posameznih novoustanovljenih občin je tako pripadalo drugi statistični regiji kot pa večina ostale občine. Ena izmed takšnih občin je bila občina Zreče, kjer je večji del občine pripadel savinjski statistični regiji, manjši del pa podravski. Takšni sta bili še občini Trebnje in Škocjan. Statistični urad je za takšne občine izkazoval podatke v tistih statističnih regijah, v katere je spadala večina območja občine. Ob novem oblikovanju občin konec leta 1998, ko je bilo skupno 192 občin, so se znova pojavila neskladja. Takrat je bila občina Trebnje razdeljena celo na tri statistične regije: večji del je pripadal dolenski statistični regiji, manjša dva pa spodnjeposavski in osrednjeslovenski (Pojasnila o spremembah statističnih regij, 2013). Leta 2000 sprejeta prva Uredba o standardni klasifikaciji teritorialnih enot (2000) je uskladila meje statističnih regij z mejami občin, tako da so bili podatki za namene analiz statističnih podatkov med sabo usklajeni in primerljivi. Skupaj z Uredbo o standardni klasifikaciji teritorialnih enot (2000) se je spremenil tudi obseg dveh statističnih regij. Iz dotodanje osrednjeslovenske statistične regije so bile izključene občine Ribnica, Kočevje, Kostel, Sodražica, Loški Potok in Osilnica ter priključene dotedanji dolenski statistični regiji, ki pa se je preimenovala v jugovzhodno statistično regijo. Pet let kasneje se je spremenila površina občine Prebold v savinjski statistični regiji in občine Trbovlje v zasavski statistični regiji, saj se je del naselja Marija Reka v občini Prebold izločil iz tega naselja in se priključil naselju Knezdol v občini Trbovlje. Tako se je površina občine Trbovlje in zasavske statistične regije povečala za 0,2 km².

Leta 2007 je bila sprejeta nova Uredba o klasifikaciji teritorialnih enot v Sloveniji (2007). »Za namene zbiranja, evidentiranja, obdelovanja, analiziranja, posredovanja in izkazovanja statističnih podatkov po teritorialni razdelitvi Republike Slovenije ta uredba dopolnjuje statistično klasifikacijo teritorialnih enot, kot jo določa Uredba (ES) št. 1059/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 (2003) o oblikovanju skupne klasifikacije statističnih teritorialnih enot (NUTS; 'Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques') tako, da določa podrobnejše teritorialne ravni, ki nadalje razčlenjujejo raven NUTS 3« (Uredba o klasifikaciji teritorialnih enot v Sloveniji, 2007). Delitev Slovenije na teritorialne enote je tako urejena s standardno klasifikacijo teritorialnih enot (SKTE) in skupno klasifikacijo statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji, po kateri je Slovenija razdeljena na:

- NUTS 1: celotno območje Slovenije,
- NUTS 2: dve kohezijski regiji Vzhodna Slovenija in Zahodna Slovenija,
- NUTS 3: 12 statističnih regij.

Merilo za oblikovanje NUTS 3 je število prebivalcev – tako je lahko v posamezni statistični regiji od 150.000 do 800.000 prebivalcev. Nižjo raven, to je od upravnih enot do statističnih okolišev, ureja SKTE. Vsi statistični podatki, ki jih v diplomski nalogi analiziramo, so bili preračunani s strani SURS-a na meje statističnih regij v letu 2010 (Kranjc, 2013).

Metodologija zajema podatkov s strani SURS-a se je v obravnavanih letih prav tako spreminjala, spreminjale so se tudi definicije pojmov in skupin podatkov. V prvi fazi smo morali tako najprej pregledati metodološki okvir zajema podatkov popisov kmetijskih gospodarstev v letih 2000 in 2010 ter jih med sabo uskladiti. Določeni podatki se v Popisu kmetijskih gospodarstev 2000 niso popisovali in so se začeli popisovati šele leta 2010, popisovanje nekaterih pa se je v drugem popisu opustilo. Prav tako so se spremenile definicije posameznih skupin podatkov in podatki med sabo niso bili neposredno primerljivi.

Podatke o prostorskih enotah iz registra prostorskih enot (RPE) smo pridobili na Geodetski upravi Republike Slovenije (GURS). Te smo uporabili za grafični prikaz rezultatov analiz stanja na področju kmetijstva v obravnavanih letih.

Pri pripravi podatkov, analizi stanja in sprememb v kmetijstvu ter prikazih posameznih rezultatov smo uporabili programsko rešitev Microsoft Excel, s pomočjo katere smo izračunali indekse med posameznimi leti, in sicer za posamezno vrsto rabe zemljišč in demografske podatke kmetijskih gospodarstev. Poleg tega smo za statistične regije izračunali deleže površin po posameznih vrstah rabe zemljišč, gostoto naseljenosti statističnih regij, površino kmetijskih zemljišč glede na površino statističnih regij itd. Za izbrane pare podatkovnih nizov smo preverili statistično povezanost med njimi. Grafični prikaz analiz in sprememb stanja na področju kmetijstva v Sloveniji smo izvedli v okolju ArcGIS, kjer smo statistične regije prikazali glede na posamezne razrede indeksov.

2.2 Demografski podatki

Na področju demografije smo se osredotočili na število in starost gospodarjev kmetijskih gospodarstev ter prebivalcev posameznih statističnih regij, število gospodinjstev in izobrazbo. Demografske podatke na ravni regij smo nato primerjali z demografskimi podatki kmetijskih gospodarstev iz popisa kmetijskih gospodarstev v letu 2000 in 2010. Demografske podatke za raven Slovenije in statističnih regij smo pridobili za leti 2000 in 2010 iz podatkov popisa kmetijskih gospodarstev 2000 in 2010 ter drugih statističnih podatkov SURS-a v letih 2002 in 2011.

Podatki o številu prebivalcev so skladni z Uredbo (ES) št. 763/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o popisih prebivalstva in stanovanj (2008), kjer je »nova definicija ključno merilo za uvrstitev osebe med prebivalstvo Slovenije uvedla prav dolžino prebivanja v Sloveniji. Prebivalci Republike Slovenije so po spremenjeni statistični definiciji osebe (ne glede na državljanstvo) s prijavljenim prebivališčem v Sloveniji, ki v Sloveniji prebivajo ali imajo namen prebivati eno leto ali več in niso začasno odsotni iz Republike Slovenije eno leto ali več« (Prebivalstvo, Slovenija, 2008). Po predhodni definiciji dolžina bivanja v Sloveniji ni bila pomembna, zato podatki o številu prebivalcev pred 2008 in po njem niso neposredno primerljivi. Po spremenjeni definiciji prebivalstva štejemo osebe, ki imajo poleg stalnega bivališča prijavljeno tudi začasno bivališče eno leto ali več, na naslov začasnega bivališča. To pa pomeni, da je prebivalstvo »razmeroma najbolj naraslo v občinah, v katerih se nahajajo ustanove, ki jim zakonodaja določa prijavno obveznost, kot so npr. domovi za starejše občane, zavodi za prestajanje kazni, zavodi za usposabljanje otrok, mladostnikov in drugih oseb z motnjami v razvoju in podobno. Glede na vrsto take ustanove se je spremenila tudi starostna oz. spolna sestava prebivalstva v naselju« (Spremenjena statistična definicija prebivalstva, 2013). Demografski podatki so bili dosegljivi po različnih starostnih skupinah, zato smo morali opraviti preračun na skupine izbranih starostnih razredov.

Metoda zajemanja podatkov o izobrazbi je potekla v skladu z Uredbo (ES) št. 763/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 (2008) o popisih prebivalstva in stanovanj. Podatki so bili zbrani za območja statističnih regij in Slovenije po stopnji izobrazbe. Podatki o izobrazbi gospodarjev upraviteljev, ki so se prav tako zbrali v popisu kmetijskih gospodarstev v letih 2000 in 2010, so bili naši izhodiščni podatki. Podatki o izobrazbeni strukturi v statističnih regijah so bili dosegljivi za leti 2002 in 2011, vendar predvidevamo, da večjih odstopanj glede na leto 2000 in 2010 ni bilo.

2.3 Podatki Popisa kmetijskih gospodarstev 2000 in 2010

Podatke o rabi zemljišč, številu kmetijskih gospodarstev in delovni sili na kmetijskih gospodarstvih smo povzeli iz Popisa kmetijskih gospodarstev v letu 2000 in Popisa kmetijskih gospodarstev v letu 2010. Oba popisa kmetijskih gospodarstev sta izvedena tako, da ustrežata priporočilom Organizacije združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) in zakonodaji Evropske unije (definicije in klasifikacije). Izvedba popisov je pomembna zaradi vpogleda na področje kmetijstva, poznavanja tematike in sprememb ter predvidevanj stanja in razvoja na tem področju v prihodnosti. V zgodovini Slovenije so bili izvedeni štirje samostojni popisi kmetijskih gospodarstev. Prvi še v okviru Kraljevine Jugoslavije leta 1930, naslednji leta 1960, zadnja dva pa leta 2000 in 2010 v okviru samostojne Republike Slovenije. V obdobju med letoma 1960 in 2000 je bil popis kmetijstva opravljen v okviru rednega popisa prebivalstva leta 1971, 1981 in 1991. Popisi (razen Popisa kmetijskih gospodarstev 2000 in Popisa kmetijskih gospodarstev 2010) med sabo niso neposredno primerljivi, saj so se zaradi političnih in ekonomskih razmer opisi opravljali različno in zajemali različne podatke. Popis kmetijstva v okviru rednih popisov prebivalstva pa je vseboval okrnjene podatke (Kutin Slatnar, 2010).

Popis kmetijstva 2000 je bil izveden v skladu z Zakonom o popisu kmetijskih gospodarstev v Republiki Sloveniji v letu 2000 (1999). Ta določa priprave, organizacijo, izvedbo in objavljane rezultate. Popis iz leta 2010 je bil izveden na podlagi Uredbe ES št. 1166/2008, Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. 11. 2008 o raziskovanjih strukture kmetijskih gospodarstev in metod kmetijske proizvodnje ter razveljavitve Uredbe Sveta (EGS) št. 571/88. Uredba določa, da se zaradi lažje primerljivih podatkov, ki so enotno zbrani, lažje določa razvojna politika kmetijstva v Skupnosti. Popisi se izvajajo na vsakih deset let. Zaradi zmanjšanja stroškov izvedbe popisov predvideva tudi večjo uporabo podatkov iz administrativnih virov. Uredba določa okvirje natančnosti zajemanja podatkov in osnovni predmet popisov. To so kmetijska gospodarstva z najmanj enim hektarjem zemljišča uporabljenim za kmetovanje oziroma manj kot enim, če pridelujejo določen delež za prodajo ali imajo določeno količino pridelave. Izvedbo popisa v Sloveniji je vodil Statistični urad Republike Slovenije, ki je na podlagi inštruktorjev in popisovalcev zbiral podatke o kmetijskih gospodarstvih po terenu.

Podatki, ki so jih popisovalci zbrali na terenu, so bili dopolnjeni z administrativnimi podatki takratnega Ministrstva RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (Uporaba administrativnih ..., 2013), in sicer:

- s podatki o govedu iz centralnega registra goveda (CRG),
- s podatki o posejanih površinah iz vlog za neposredna plačila v kmetijstvu (subvencijski podatki),
- s podatki o pridobitvi podpor za ohranjanje podeželja, razvoj podeželja,
- s podatki o trajnih nasadih in hmelju iz registra kmetijskih gospodarstev (RKG),
- s podatki o ekološkem kmetijstvu iz evidence ekoloških pridelovalcev in predelovalcev.

Popisovalci so gospodarjem kmetij zastavljali vprašanja, določena v vprašalniku. V nadaljevanju opisujemo sestavo vprašalnika, ki so ga popisovalci uporabljali v času Popisa kmetijstva 2010.

Najprej so postavljena splošna vprašanja o tem, kdo kmetuje na kmetiji ter KMG-MID, to je identifikacijska številka kmetijskega gospodarstva. Drugi sklop predstavljajo vprašanja glede živinoreje (goveda, prašičev, perutnine, kuncev, ovac, koz, konjev in drugih živali), sledi skop o rabi

zemljišč, kjer je popisovalce zanimalo, koliko površin imajo zasajenih z določeno poljščino, ali se ukvarjajo tudi s pridelavo začimb, zelenjadnic, cvetja. Pomemben podatek je površina trajnih nasadov, to so oljčniki, kmečki sadovnjaki, vinogradi, ter trajnih travnikov in pašnikov. Sledil je sklop vprašanj o namakanju, tržnem vrtnarstvu in mehanizaciji na kmetijskem gospodarstvu. Sklop vprašanj o delovno aktivnih osebah na družinskih kmetijah je vseboval vprašanja, kot so, kakšna je starost delovno aktivnih oseb, njihovo medsebojno razmerje, izobrazba, delež časa, ki ga porabijo za delo na kmetiji ter število in opravila najetih delavcev. Gozdarstvo je predstavljajo poseben sklop v vprašalniku, kjer je popisovalce zanimalo, ali so opravili kakšen posek v gozdu in koliko gozda so posekali ter za kakšen namen so ga uporabili. Zadnji sklop je predstavljalo vzorčno raziskovanje proizvodnih metod v kmetijstvu.

2.3.1 Osnovni pojmi

V nadaljevanju predstavljamo pogosto uporabljene pojme v nalogi.

Kmetijsko gospodarstvo je organizacijsko in poslovno zaokrožena celota kmetijskih zemljišč, gozdov, zgradb, opreme in delovne sile, ki se ukvarja s kmetijsko pridelavo in je enotno vodena (Dernulc in sod., 2002).

V okviru popisa kmetijstva v letu 2000 so bila zajeta vsa kmetijska gospodarstva, ki imajo v uporabi (Dernulc in sod., 2002):

- najmanj 1 ha kmetijskih zemljišč,
- od preostalih, ki imajo manj kot 1 ha kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), pa tudi tista, ki imajo:
 - najmanj 10 arov kmetijskih zemljišč in 90 arov gozda ali
 - najmanj 50 arov njiv in vrtov ali
 - najmanj 5 arov intenzivnih vinogradov ali
 - najmanj 30 arov vseh vinogradov ali
 - najmanj 10 arov intenzivnih sadovnjakov ali
 - najmanj 30 arov vseh sadovnjakov ali
 - najmanj 30 arov vinogradov in sadovnjakov ali
 - 1 ali več glav velike živine ali
 - več kot 50 panjev čebel ali
 - pridelujejo vrtnine za prodajo.

V Popis kmetijskih gospodarstev leta 2010 so vključena kmetijska gospodarstva v Sloveniji, ki po zadnjih statističnih podatkih zadostijo naslednjim merilom (Kutin Slatnar, 2010):

- uporabljajo najmanj 1 hektar kmetijskih zemljišč ali pa
- uporabljajo manj kot 1 hektar kmetijskih zemljišč in ob tem
- uporabljajo najmanj 10 arov kmetijskih zemljišč in 90 arov gozda ali
- uporabljajo najmanj 30 arov vinogradov in/ali sadovnjakov ali
- redijo najmanj 2 glavi velike živine (GVŽ) ali
- uporabljajo 15 do 30 arov vinogradov in redijo 1 do 2 glavi velike živine ali
- imajo 50 panjev čebel ali
- so tržni pridelovalci zelenjadnic, zelišč, jagod in gojenih gob ter cvetja in okrasnih rastlin.

Gospodar kmetijskega gospodarstva je fizična ali pravna oseba, ki vodi kmetijsko gospodarstvo za svoj račun (Dernulc in sod., 2002).

Kmetijska pridelava na kmetijskem gospodarstvu obsega (Dernulc in sod., 2002):

- pridelovanje kmetijskih rastlin:
 - žit in drugih kultur (oljnic, krmnih in industrijskih rastlin, krme na večletnih travnikih in pašnikih),
 - zelenjadnic, cvetja, okrasnih rastlin, semen in sadik,
 - grozdja, sadja in oljk,
 - gojenje gob;
- rejo živali:
 - goveda,
 - prašičev,
 - perutnine,
 - drobnice,
 - konjev,
 - drugih živali (čebel, nojev, kuncev, jelenjadi).

V kmetijsko pridelavo **se ne šteje**:

- predelava kmetijskih pridelkov, kupljenih in/ali pridelanih na kmetijskem gospodarstvu,
- opravljanje kmetijskih storitev,
- gozdarstvo,
- ribogojstvo in ribištvo,
- reja konjev za športne namene, če je vsa krma kupljena.

Vsa zemljišča v lasti kmetijskega gospodarstva so zemljišča, ki so last članov kmetijskega gospodarstva (Dernulc in sod., 2002). To so kmetijska in nekmetijska zemljišča (upoštevajo se tudi gozd in nerodovitne površine – pozidane in podobno).

Zemljišča, vzeta v najem, so zemljišča, ki jih je kmetijsko gospodarstvo vzelo v najem na podlagi pisne ali ustne pogodbe, ne glede na način plačila (za denar, kmetijske pridelke, gnoj, delo ali brezplačno) (Dernulc in sod., 2002).

Zemljišča, dana v najem, so zemljišča, ki jih je kmetijsko gospodarstvo dalo v uporabo in obdelavo drugim na podlagi pisne ali ustne pogodbe, ne glede na način plačila (za denar, kmetijske pridelke, gnoj, delo ali brezplačno) (Dernulc in sod., 2002).

Vsa zemljišča v uporabi so kmetijska in nekmetijska zemljišča, ki jih ima kmetijsko gospodarstvo v uporabi, vendar ni nujno, da jih obdeluje (Dernulc in sod., 2002). To so lastne in v najem vzete površine brez površin, ki so dane v najem. Vsa zemljišča v uporabi se delijo na gozd ter nerodovita in kmetijska zemljišča.

Gozd je zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem v obliki sestoja ali z drugim gozdnim rastjem, ki zagotavlja katero koli funkcijo gozda – po Zakonu o gozdovih so to proizvodna, ekološka in socialna (1993). H gozdu spadajo tudi varovalni (vetrolovni) nasadi gozdnega drevja, ki merijo več kot 5 arov (Dernulc in sod., 2002).

Nerodovita zemljišča so pozidana zemljišča, dvorišča, kamnolomi, peskokopi, poti, skale, ribniki, močvirja in druga zemljišča, ki jih ni mogoče uporabljati za kmetijsko ali gozdno rabo (Dernulc in sod., 2002).

Kmetijska zemljišča so za kmetijsko pridelavo primerna zemljišča, ki so bila na kritični datum popisa kmetijstva v lasti ali najemu kmetijskega gospodarstva. Vsa kmetijska zemljišča so glede na sedanjo rabo razdeljena med kmetijska zemljišča v zaraščanju, druga neobdelana kmetijska zemljišča in kmetijska zemljišča v uporabi (Dernulc in sod., 2002).

Kmetijska zemljišča v zaraščanju so nekdanja kmetijska zemljišča (predvsem travniki in pašniki), ki niso več v kmetijski rabi in so delno prerasla z drevjem in grmovjem (Dernulc in sod., 2002).

Druga neobdelana kmetijska zemljišča so tista zemljišča, ki niso obdelana zaradi socialnih, gospodarskih ali drugih razlogov. Sem ne spadajo zemljišča v prahi (najmanj eno leto; črna in zelena praha) (Dernulc in sod., 2002).

Kmetijska zemljišča v uporabi so tista kmetijska zemljišča, ki jih kmetijsko gospodarstvo uporablja za kmetijsko pridelavo (Dernulc in sod., 2002).

Njive so zemljišča, ki jih orjemo. Na njivah so posejane ali posajene poljščine (žita, krompir, industrijske rastline, vrtnine in krmne rastline). Med njive sodijo tudi površine, ki niso obdelane zaradi prahe ali so jih posejali ali posadili šele po 1. juniju. Njivske površine so tudi deteljišča, lucernišča, travnate površine, ki se po petih letih preorjejo, hmeljišča, trsnice ter sadne in gozdne drevesnice, če so urejene na njivah. Njive, ki niso obdelane zaradi socialnih, gospodarskih ali drugih razlogov, sodijo med neobdelana kmetijska zemljišča (Dernulc in sod., 2002).

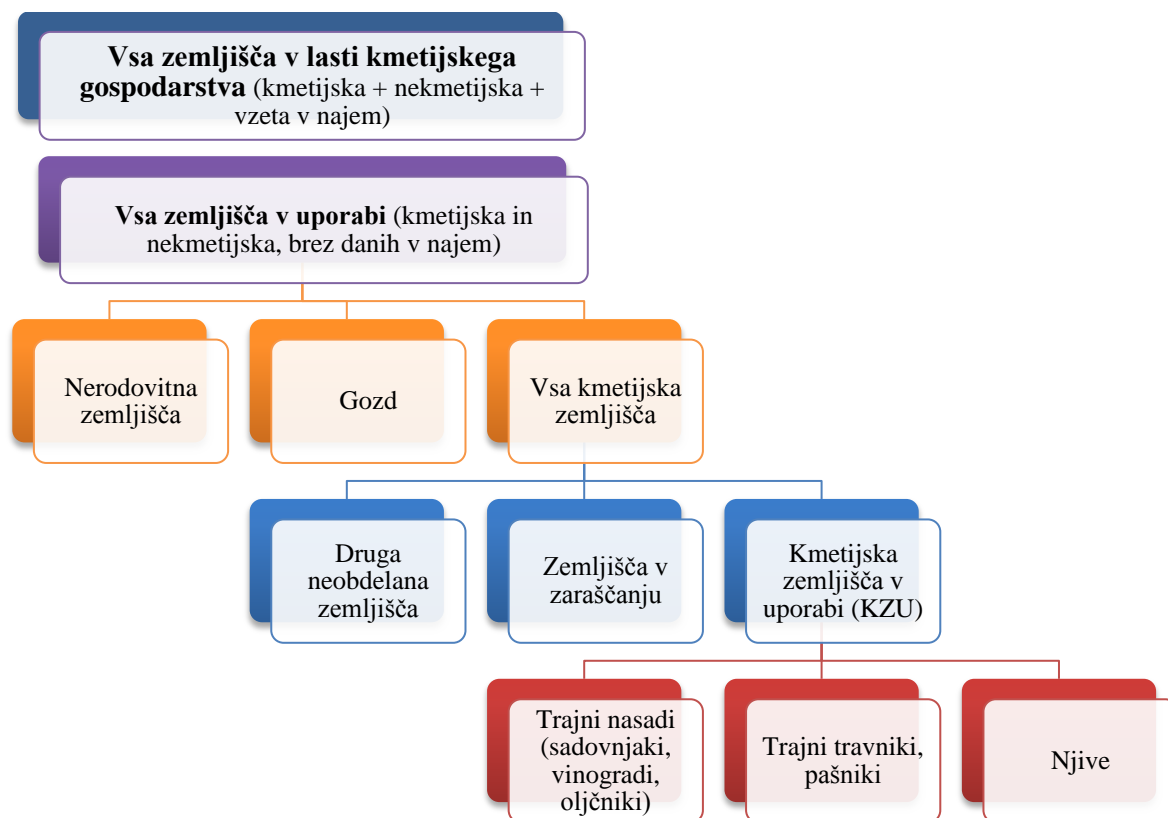
Sadovnjaki so zemljišča, posajena s sadnim drevjem. Glede na intenzivnost pridelave in gostoto dreves jih delimo na **kmečke sadovnjake** (to so polintenzivni in ekstenzivni travniški sadovnjaki pretežno starih vrst drevja) ter **intenzivne sadovnjake** (to so večji strnjeni nasadi sadnih dreves in jagodišča razen jagod, npr. borovnic, ribeza, malin, in so urejeni tako, da se v njih lahko uporablja sodobna kmetijska mehanizacija in jih je možno mehanizirano obdelovati in negovati) (Dernulc in sod., 2002).

Vinogradi so zemljišča, na katerih so zasajeni vinski trsi v strnjem nasadu v razdaljah, običajnih za sajenje vinske trte. Brajde ob hišah v to kategorijo ne sodijo (Dernulc in sod., 2002).

Večletni ali trajni travniki in pašniki so travnate površine, ki jih kmetijska gospodarstva redno kosijo ali na njih pasejo. Sem ne sodijo travniki in pašniki, ki se jih več ne obdeluje, tisti, ki so v celoti (gozd) ali delno (neobdelana kmetijska zemljišča v zaraščanju) zarasli, zemljišča, ki so posejana z deteljo, lucerno, travno ali travnato deteljno mešanico (posevki na njivah) ter površine skupnih pašnikov (Dernulc in sod., 2002).

2.3.2 Hierarhična razdelitev zemljišč v lasti kmetijskega gospodarstva

Slika 1 prikazuje pregled zemljišč, s katerimi upravlja kmetijsko gospodarstvo. Hierarhična razdelitev ponazarja skupine posameznih zemljišč glede na vrsto rabe in njihovo delitev. Kategorizacijo na te skupine so popisovalci uporabljali v popisu leta 2010. Podrobnejše delitve ne prikazujemo.

Slika 1: Hierarhična razdelitev zemljišč v lasti kmetijskega gospodarstva (SURS, 2010 in lasten prikaz)

2.3.3 Demografski podatki kmetijskih gospodarstev

V nalogi smo analizirali podatke o številu in starostnih skupinah prebivalstva, podatke o številu gospodarjev in družinskih članov na družinskih kmetijah v Sloveniji in v statističnih regijah ter izobraženost prebivalstva, starejšega od 15 let (vsi prebivalci in gospodarji upravitelji) v statističnih regijah in v Sloveniji.

Vse omenjene podatke smo pridobili na Statističnem uradu Republike Slovenije. Podatke o številu in starostnih skupinah družinskih članov na družinskih kmetijah ter številu in starostnih skupinah prebivalstva v statističnih regijah smo morali preoblikovati. Starostne skupine družinskih članov na družinskih kmetijah po statističnih regijah in starostne skupine vsega prebivalstva v statističnih regijah so imele različne starostne meje. Tako smo s prevzorčenjem mej posamezne starostne skupine uskladili na enake razrede. Podatke o številu gospodinjev smo pridobili z namenom določitve števila kmetijskih gospodarstev glede na vsa gospodinjstva v statistični regiji. Podatke o izobrazbeni strukturi smo morali prav tako preoblikovati, saj se skupine razredov podatkov o izobrazbi gospodarjev iz popisa kmetijskih gospodarstev v letu 2000 in letu 2010 niso ujemale s podatki popisa prebivalstva iz leta 2002 ter popisa iz leta 2011 za izobrazbo ljudi.

Za analizo podatkov o številu prebivalcev na družinskih kmetijah in v regijah smo podatke števila prebivalcev v statističnih regijah prilagodili podatkom o družinskih članih na družinskih kmetijah.

Podatki o številu prebivalstva v statističnih regijah so bili dosegljivi po velikih in petletnih starostnih skupinah, to so po velikih starostnih skupinah:

- 0–14 let,
- 15–64 let,
- 65 + let;

in petletnih starostnih skupinah:

• 0–4 let,	• 35–39 let,	• 70–74 let,
• 5–9 let,	• 40–44 let,	• 75–79 let,
• 10–14 let,	• 45–49 let,	• 80–84 let,
• 15–19 let,	• 50–54 let,	• 85–89 let,
• 20–24 let,	• 55–59 let,	• 90–94 let,
• 25–29 let,	• 60–64 let,	• 95–99 let,
• 30–34 let,	• 65–69 let,	• 100+ let.

Podatki o družinskih članih na družinskih kmetijah so bili dosegljivi po naslednjih starostnih skupinah:

- starost pod 25 let,
- starost od 25 do pod 35 let,
- starost od 35 do pod 45 let,
- starost od 45 do pod 55 let,
- starost od 55 do pod 65 let,
- starost 65 let in več.

Ker imajo starostne skupine različne meje razredov, smo jih preuredili na meje, kot jih imajo podatki o družinskih članih na kmetijah. Izračunali smo indekse med letoma 2010 in 2000 ter prikazali razlike med številom družinskih članov na družinskih kmetijah glede na celotno populacijo prebivalstva v statistični regiji. Število gospodinjstev v regiji v letih 2002 in 2011, ko je bil izveden popis prebivalstva in vzorčni popis, smo primerjali s številom kmetijskih gospodarstev v posamezni statistični regiji. Tako smo ocenili, kolikšen delež izmed vseh gospodinjstev v statistični regiji predstavljajo kmetijska gospodarstva. Tukaj nismo ločili družinskih kmetij in kmetijskih podjetij. Primerjali smo tudi izobrazbeno strukturo gospodarjev upraviteljev in prebivalstva v statistični regiji. Določili smo indekse posameznih stopenj izobrazbe za gospodarje upravitelje in prebivalstvo v regiji. Zanimalo nas je, ali se pojavlja večje odstopanje pri posameznih stopnjah izobrazbe med prebivalstvom, starejšim od 15 let, v statističnih regijah in med gospodarji upravitelji. Za ta namen smo zbrali podatke o izobrazbeni strukturi vsega prebivalstva, starejšega od 15 let, in podatke o izobrazbeni strukturi gospodarjev upraviteljev za statistične regije. Ker se meje razredov tako kot pri starostnih skupinah prebivalstva niso ujemale med izvedenimi popisi, smo uskladili tudi te razrede. Vse podatke smo prilagodili glede na razrede iz Popisa kmetijskih gospodarstev leta 2000 in 2010, ki imata določene naslednje stopnje izobrazbe:

- splošna izobrazba – skupaj,
- ni podatka o izobrazbi,
- brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska izobrazba,
- osnovnošolska izobrazba,
- nižja poklicna, srednja poklicna izobrazba,
- srednja strokovna, srednja splošna izobrazba,
- višješolska, visokošolska izobrazba.

Poleg splošne izobrazbe smo pogledali še kmetijsko izobrazbo in izračunali indekse med letoma 2010 in 2000.

2.4 Analiza podatkov Popisa kmetijskih gospodarstev 2000 in 2010

Podatki Popisa kmetijstva 2000 in Popisa kmetijstva 2010 so se zajemali na temelju različnih metodoloških navodil, tako so tudi razlike med razredi podatkov. Najprej smo pregledali usklajenost podatkov obeh popisov. Na podlagi vprašalnikov smo analizirali vse podatke po skupinah zajema ter izbrali tiste podatke, ki so bili primerni za analizo sprememb stanja na področju kmetijstva v obravnavanem obdobju. Izbrali smo podatke o rabi zemljišč ter delovni sili na kmetijah. Preglednica 2 prikazuje podatke popisov, ki smo jih v diplomski nalogi analizirali.

Preglednica 2: Podatki Popisa kmetijstva 2000 in Popisa kmetijstva 2010 (SURs, 2013b, 2013c, lasten prikaz)

Popis 2000		Popis 2010	
Šifra	Pomen	Šifra	Pomen
C04	Vsa zemljišča v uporabi	C4	Vsa zemljišča v uporabi
D31 - D41	Krmne rastline	C21, C22, C26-C39	Krmne rastline
D50	Njive in vrtovi	C7-C61	Njive in vrtovi
D64 + D65	Trajni nasadi	C66-C78	Trajni nasadi
D74	Travniki in pašniki	C96-C99	Trajni travniki in pašniki
D75	Vsa kmetijska zemljišča v uporabi	C100	Kmetijska zemljišča v uporabi
C76	Kmetijska zemljišča v zaraščanju- neobdelana	C102	Kmetijska zemljišča v zaraščanju
D77	Druga neobdelana kmetijska zemljišča	C103	Druga neobdelana kmetijska zemljišča
D78	Vsa kmetijska zemljišča	C104	Kmetijska zemljišča
D79	Gozd	C105	Gozd
D80	Nerodovitno	C107	Nerodovitna zemljišča
D81	Vsa zemljišča v uporabi	C108	Zemljišča v uporabi
H	Delovna sila ne kmetijskem gospodarstvu	G	Delovno aktivne osebe na družinskih kmetijah

Kot je razvidno iz preglednice 2, je večina podatkov popisa kmetijskih gospodarstev iz leta 2000 in 2010 med sabo primerljivih. Posamezne skupine imajo le manjše razlike v poimenovanjih, ki pa ne vplivajo na podatke, zajete v tej skupini, in njihovo primerjavo.

Pri analizi podatkov o delovni sili na kmetijskih gospodarstvih smo se poglobili v starost gospodarjev in njihovo izobrazbo, tako splošno kakor kmetijsko.

2.5 Statistična povezanost izbranih pojavov in hipoteze

V nalogi smo želeli preveriti statistično povezanost izbranih pojavov v letu 2000 in 2010. Za izračun statistične povezanosti dveh spremenljivk (v našem primeru izbranih vrst rabe ali demografskih podatkov) smo uporabili Pearsonov korelacijski koeficient. Ta je določen kot količnik med kovarianco dveh spremenljivk, cov_{XY} in zmnožka standardnih odklonov obeh spremenljivk, $\sigma_X\sigma_Y$, (1):

$$\rho_{XY} = \frac{cov(X,Y)}{\sigma_X\sigma_Y}. \quad (1)$$

Postavili smo ničelno in osnovno hipotezo (domnevo):

H_0 : X in Y nista statistično povezani spremenljivki ($\rho_{XY} = 0$),

H_1 : X in Y sta statistično povezani spremenljivki ($\rho_{XY} \neq 0$).

Koeficient korelacije smo testirali z uporabo t -statistike (2):

$$t = \frac{\rho_{XY}\sqrt{n-2}}{\sqrt{1-\rho_{XY}^2}}. \quad (2)$$

Na osnovi statistike t in izbrane stopnje zaupanja smo določili kritično območje. Ko se je vrednost statistike t nahajala v kritičnem območju, smo lahko z izbrano stopnjo zaupanja trdili, da sta spremenljivki med sabo statistično povezani.

Za določanje moči povezanosti spremenljivk uporabljamo spodnjo lestvico vrednosti koeficientov (Pearsonov koeficient korelacije, 2013):

- 0,00 ni povezanosti,
- 0,01–0,19 neznatna povezanost,
- 0,20–0,39 nizka/šibka povezanost,
- 0,40–0,69 srednja/zmerna povezanost,
- 0,70–0,89 visoka/močna povezanost,
- 0,90–0,99 zelo visoka/zelo močna povezanost,
- 1,00 popolna (funkcijska) povezanost.

Na podlagi opravljenih analiz stanja in sprememb na področju kmetijskih gospodarstev, rabe kmetijskih zemljišč in demografije ter izračunov statistik smo preverili pravilnost naslednjih hipotez:

- kmetijstvo v Sloveniji se opušča, vse več je zaraščenih in neobdelanih površin;
- zmanjšanje števila kmetijskih gospodarstev pomeni tudi zmanjšanje obsega zemljišč v lasti kmetijskega gospodarstva;
- kmetijski gospodarji so v povprečju vse starejši, na kmetijah živi manj ljudi;
- kmetijski gospodarji so bili leta 2010 bolj izobraženi kot leta 2000.

3 REZULTATI

Po opravljenih prilagoditvah skupin podatkov in izračunu indeksov med leti 2010 in 2000 (sprememb) za izbrane podatke Popisa kmetijskih gospodarstev leta 2010 glede na leto 2000 smo rezultate predstavili v obliki preglednic in slik (grafikonov in zemljevidov).

3.1 Rezultati analize rabe zemljišč kmetijskih gospodarstev

3.1.1 Vsa zemljišča v uporabi kmetijskega gospodarstva

Vsa zemljišča v lasti kmetijskega gospodarstva (KG) so tako kmetijska in nekmetijska zemljišča, ki jih ima gospodar v lasti. Če k temu prištejemo še zemljišča, ki jih ima gospodar v najemu od drugih, in odštejemo tista, ki jih je sam dal v najem drugim, dobimo vsa zemljišča v uporabi. To so vsa obdelana ali neobdelana kmetijska in nekmetijska zemljišča.

Vsa zemljišča, ki jih ima kmetijski gospodar v uporabi, so lahko kmetijska zemljišča, gozd ali nerodovitna zemljišča.

V preglednici 3 so predstavljene površine vseh zemljišč v uporabi, vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč na ravni države in za posamezne statistične regije za leti 2000 in 2010.

Preglednica 3: Površine vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev v hektarjih, vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč v letu 2000 in 2010 (SURS, 2013d, lasten prikaz)

Država/stat. regija	Površina zemljišč v ha							
	<i>Vsa zemljišča v uporabi</i>		Vsa kmetijska zemljišča		Gozd		Nerodovitna zemljišča	
	<i>2000</i>	<i>2010</i>	2000	2010	2000	2010	2000	2010
<i>Slovenija</i>	<i>950.270</i>	<i>897.770</i>	<i>537.248</i>	<i>507.092</i>	<i>394.701</i>	<i>373.628</i>	<i>18.321</i>	<i>17.048</i>
Pomurska	<i>85.460</i>	<i>80.557</i>	67.638	64.772	16.202	14.048	1620	1737
Podravska	<i>124.434</i>	<i>118.567</i>	84.625	81.706	37.443	34.359	2365	2502
Koroška	<i>57.410</i>	<i>57.717</i>	22.403	22.069	33.927	34.594	1081	1054
Savinjska	<i>141.988</i>	<i>136.491</i>	71.176	68.545	67.360	64.208	3452	3738
Zasavska	<i>15.828</i>	<i>15.439</i>	6510	6257	9009	8955	308	226
Spodnjeposavska	<i>49.880</i>	<i>46.251</i>	29.477	27.379	19.183	17.985	1220	887
Jugovzhodna Slov.	<i>105.255</i>	<i>96.798</i>	61.045	57.032	42.485	38.524	1725	1241
Osrednjeslovenska	<i>138.050</i>	<i>131.079</i>	68.366	65.726	67.798	63.484	1886	1869
Gorenjska	<i>88.110</i>	<i>82.802</i>	36.076	33.077	50.054	47.919	1980	1805
Notranjsko-kraška	<i>46.458</i>	<i>46.177</i>	27.022	26.866	18.610	18.743	826	568
Goriška	<i>70.432</i>	<i>63.090</i>	42.987	36.717	26.213	25.416	1233	957
Obalno-kraška	<i>26.965</i>	<i>22.802</i>	19.923	16.946	6417	5393	625	464

Podatki, prikazani v preglednici 3, kažejo, da so imela kmetijska gospodarstva v letu 2000 v Sloveniji skupno 950.270 ha vseh zemljišč v uporabi, medtem ko je bilo leta 2010 teh zemljišč le 897.770 ha. To pomeni, da se je število vseh zemljišč v uporabi (kmetijskih in nekmetijskih) kmetijskih gospodarstev v Sloveniji zmanjšalo za več kot 52.000 ha v obdobju 10 let, kar je za skoraj 6 %.

Vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev po statističnih regijah je bilo v povprečju 79.189 ha v letu 2000 in 74.814 ha v letu 2010. Najmanj vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev je bilo v zasavski statistični regiji, največ pa v savinjski statistični regiji. V povprečju se je število vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev zmanjšalo za 4375 ha v statistični regiji. Največje zmanjšanje vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev je beležila jugovzhodna statistična regija, kjer se je površina teh zemljišč zmanjšala za več kot 8000 ha. Povečanje površin vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev je kot edina statistična regija beležila koroška statistična regija (za 307 ha).

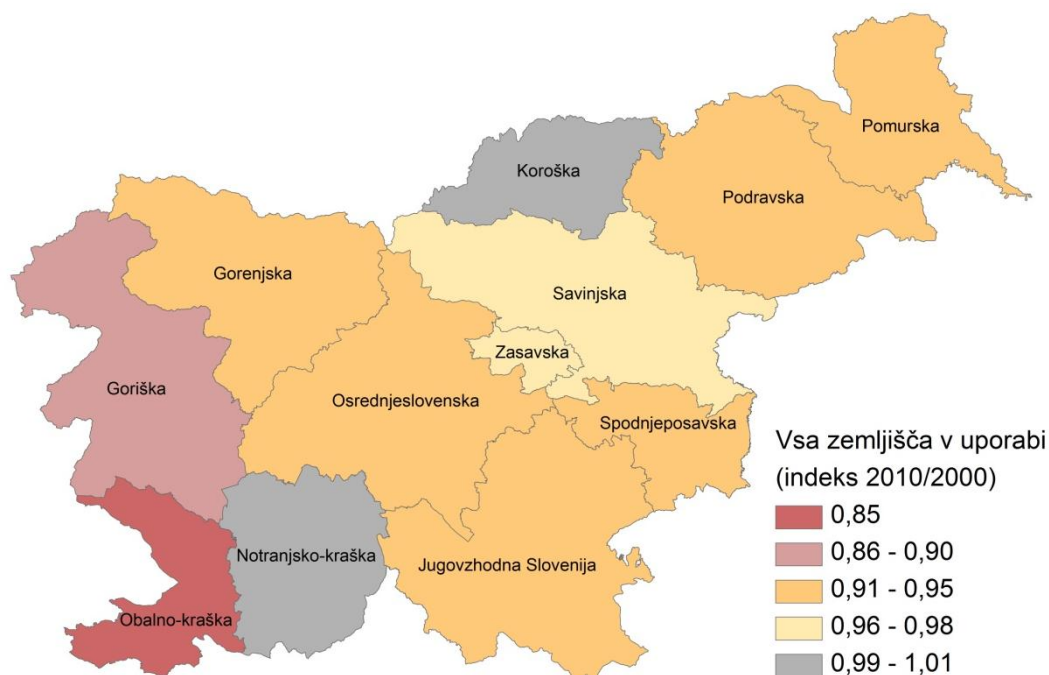
Površina vseh kmetijskih zemljišč kmetijskih gospodarstev v Sloveniji se je prav tako zmanjšala, in sicer za več kot 30.000 ha. Največ kmetijskih zemljišč imajo kmetijska gospodarstva v podravski statistični regiji (več kot 80.000 ha v obeh letih), najmanj pa v zasavski statistični regiji (manj kot 20.000 ha v obeh letih).

Pregled po površinah gozda kmetijskih gospodarstev pokaže, da je največjo izgubo v obravnavanem obdobju doživela osrednjeslovenska statistična regija, kjer se je površina gozda v lasti kmetijskih gospodarstev zmanjšala s 67.798 ha v letu 2000 na 63.484 ha v letu 2010, kar predstavlja izgubo več kot 4300 ha gozda.

Nerodovitna zemljišča po pričakovanjih predstavljajo najmanjši delež vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev. Skupno se je v Sloveniji površina nerodovitnih zemljišč v obravnavanem obdobju zmanjšala za več kot 1200 ha, kar predstavlja 7 %. Zmanjšanje nerodovitnih zemljišč je bilo v obdobju 2000 in 2010 opaziti v jugovzhodni Sloveniji, za 484 ha, medtem ko se je površina nerodovitnih zemljišč povečala v pomurski, podravski in savinjski statistični regiji za več kot 6 %.

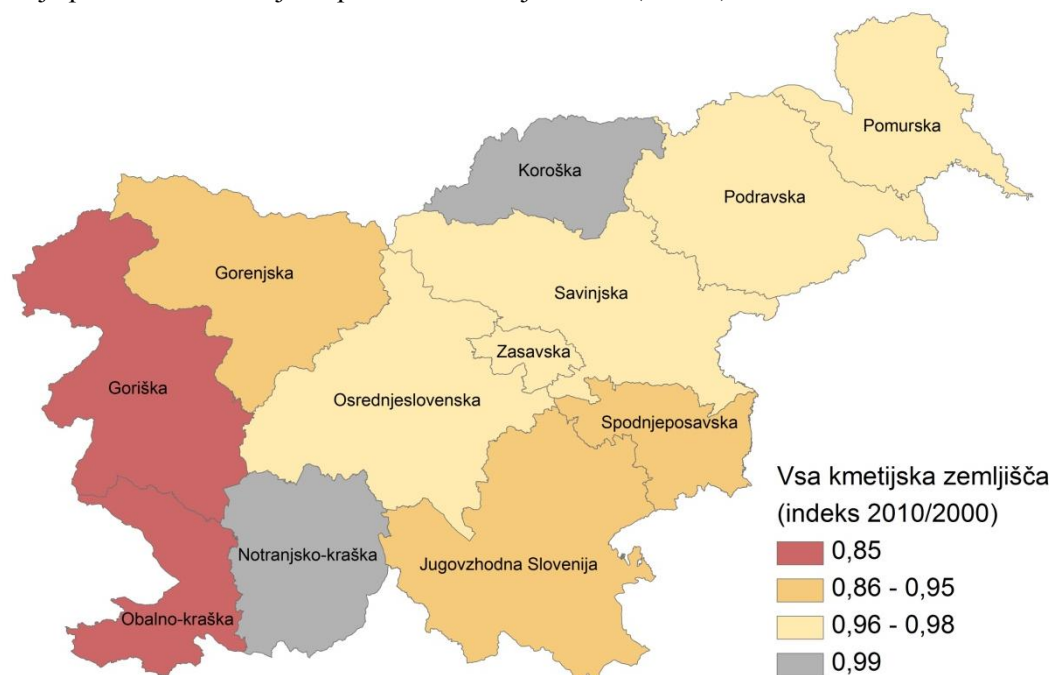
Preglednica 4: Indeksi 2010/2000 – površine vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev, vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč (SURSTAT, 2013d, lasten preračun)

Država/stat. regija	Indeks površin 2010/2000			
	Vsa zemljišča v uporabi	Vsa kmetijska zemljišča	Gozd	Nerodovitna zemljišča
Slovenija	0,94	0,94	0,95	0,93
Pomurska	0,94	0,96	0,87	1,07
Podravska	0,95	0,97	0,92	1,06
Koroška	1,01	0,99	1,02	0,98
Savinjska	0,96	0,96	0,95	1,08
Zasavska	0,98	0,96	0,99	0,73
Spodnjeposavska	0,93	0,93	0,94	0,73
Jugovzhodna Slov.	0,92	0,93	0,91	0,72
Osrednjeslovenska	0,95	0,96	0,94	0,99
Gorenjska	0,94	0,92	0,96	0,91
Notranjsko-kraška	0,99	0,99	1,01	0,69
Goriška	0,90	0,85	0,97	0,78
Obalno-kraška	0,85	0,85	0,84	0,74

Slika 2: Površine vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev leta 2010 glede na 2000 (indeks 2010/2000) (lasten prikaz)

Indeks površin vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev leta 2010 glede na 2000 kaže na zmanjšanje površin teh zemljišč v vseh statističnih regijah razen v koroški (preglednica 4). Najnižji indeks je imela obalno-kraška statistična regija, kar pomeni, da se je površina vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev v letu 2010 v tej regiji najbolj zmanjšala glede na površino vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev leta 2000. Notranjsko-kraška in koroška statistična regija sta regiji, v katerih se je površina teh zemljišč spremenila za največ 1 % (slika 2).

Slika 3: Površine vseh kmetijskih zemljišč kmetijskih gospodarstev 2010 glede na 2000 (indeks 2010/2000) (lasten prikaz)

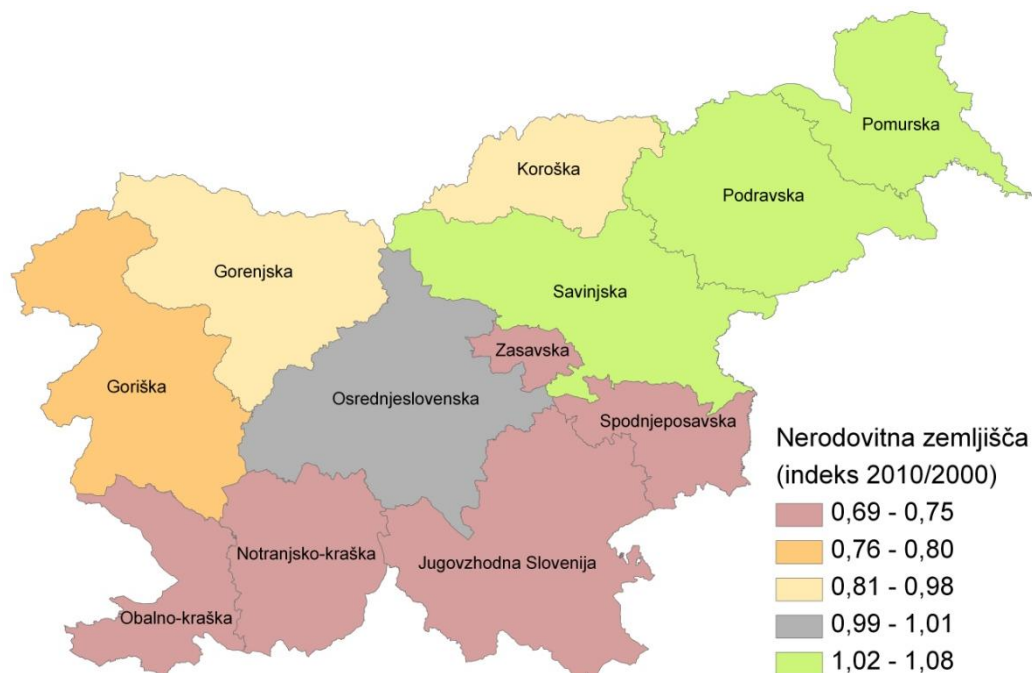
Indeks površin kmetijskih zemljišč kmetijskih gospodarstev leta 2010 glede na leto 2000 kaže, da se je tudi površina teh zemljišč v vseh statističnih regijah v obdobju desetih let zmanjšala (preglednica 4). Glede na površino iz leta 2000 sta največ kmetijskih površin kmetijskih gospodarstev izgubili goriška in obalno-kraška statistična regija – 15 % površin. V notranjsko-kraški in koroški statistični regiji je bila sprememba, tako kot pri vseh zemljiščih v uporabi, majhna, to je zmanjšanje za 1 % (slika 3).

Indeks površin gozdov kmetijskih gospodarstev leta 2010 glede na leto 2000 je bil najnižji v obalno-kraški in pomurski statistični regiji. V obalno-kraški statistični regiji je bila vrednost tega 0,84, v Pomurski pa 0,87 (preglednica 4). To pomeni, da se je površina gozdov kmetijskih gospodarstev v teh dveh statističnih regijah v letu 2010 glede na leto 2000 najbolj zmanjšala. Površine gozda kmetijskih gospodarstev so ostale po podatkih popisov kmetijstva iz let 2000 in 2010 skoraj nespremenjene v zasavski (zmanjšanje za 1 %) ter v notranjsko-kraški statistični regiji (povečanje površin gozda za 1 %). V koroški statistični regiji je bilo povečanje 2 % (slika 4).

Slika 4: Površine gozdov kmetijskih gospodarstev leta 2010 glede na 2000 (indeks 2010/2000) (lasten prikaz)

Indeks površin nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev leta 2010 glede na leto 2000 kaže na to, da se je površina teh zemljišč v večini regij zmanjšala. Največje zmanjšanje nerodovitnih zemljišč je v obdobju 10 let opazno pri notranjsko-kraški statistični regiji, kjer se je ta površina zmanjšala za 31 %, v savinjski statistični regiji pa je površina nerodovitnih zemljišč celo narasla za 8 % (preglednica 4). Majhna sprememba, za manj kot 20 ha, je bila v osrednjeslovenski statistični regiji, kar predstavlja 1 % zmanjšanje nerodovitnih zemljišč (preglednici 3 in 4 ter slika 5).

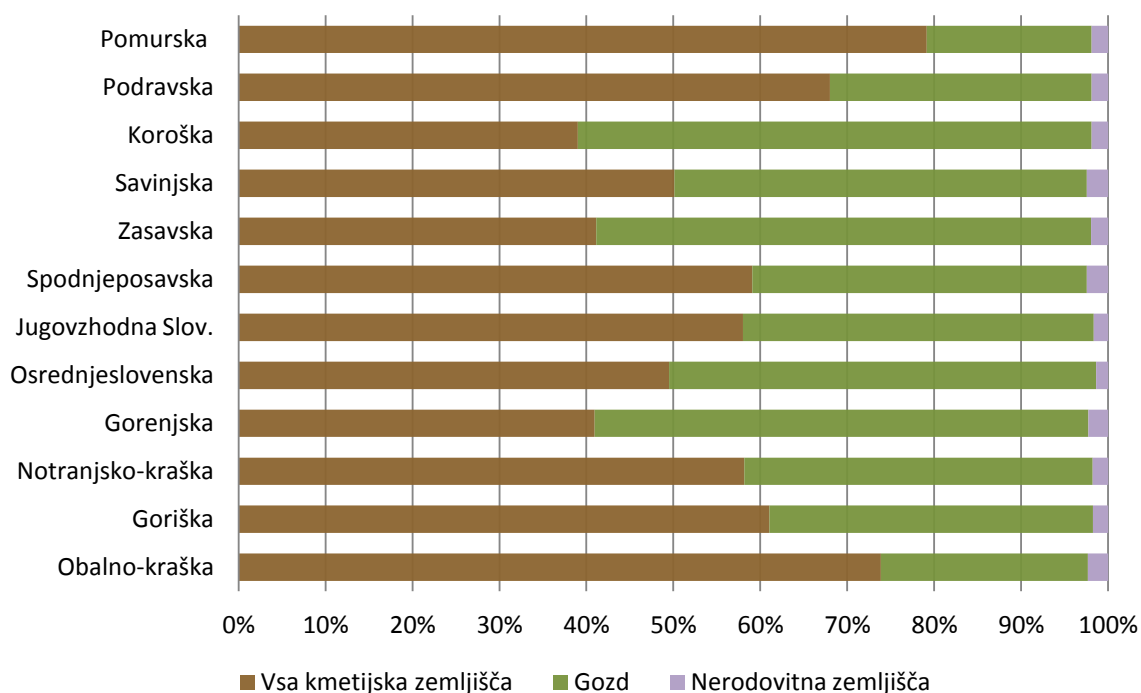

Slika 5: Površine nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev leta 2010 glede na 2000 (indeks 2010/2000) (lasten prikaz)

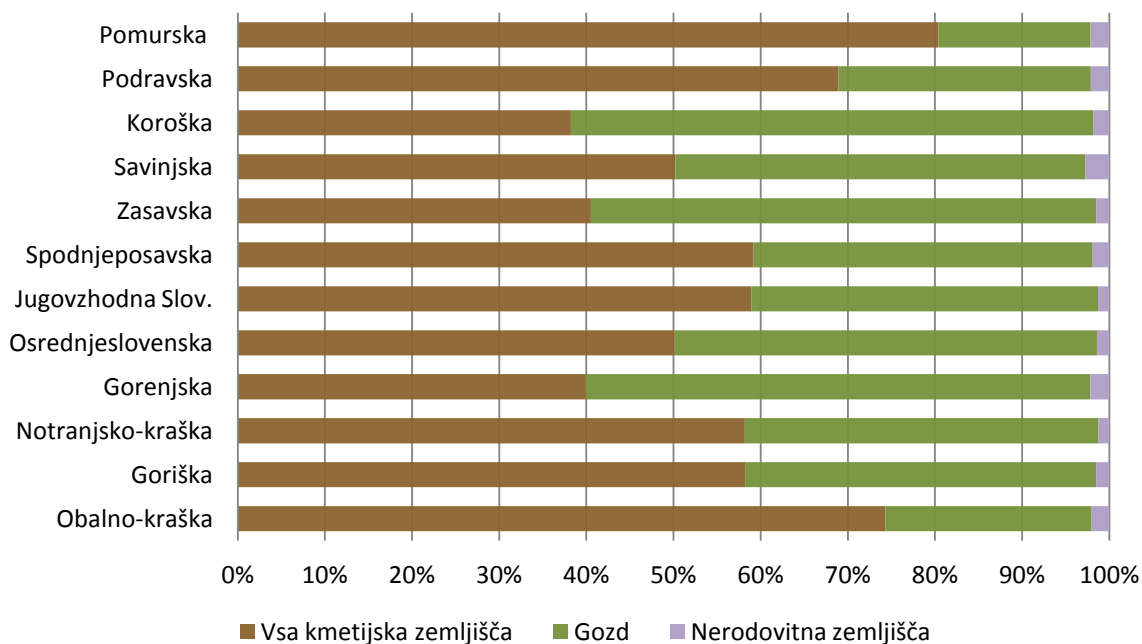
Sliki 6 in 7 prikazujeta deleže površin vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev v statističnih regijah v letih 2000 in 2010 glede na vsa zemljišča v uporabi kmetijskih gospodarstev. Od vseh zemljišč v uporabi kmetijskega gospodarstva imajo po podatkih popisov kmetijstva iz let 2000 in 2010 pomurska, podravska, savinjska, spodnjeposavska, jugovzhodna, osrednjeslovenska, notranjsko-kraška in obalno-kraška statistična regija najvišji delež površin kmetijskih zemljišč. V pomurski statistični regiji je bilo tako v letu 2000 kot v letu 2010 med vsemi zemljišči v uporabi kmetijskih gospodarstev največ kmetijskih zemljišč, in sicer več kot 79 %. Najmanjši delež so kmetijske površine predstavljale v koroški statistični regiji, manj kot 40 %.

V nasprotju s kmetijskimi zemljišči je bil najmanjši delež površin gozda glede na površine vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev v obeh letih popisa v pomurski statistični regiji (manj kot 20 %), največji v koroški (okrog 60 %). Deleži površin z nerodovitnimi zemljišči so bili približno enako zastopani v vseh statističnih regijah. Njihov delež se giblje med 1,37 % (osrednjeslovenska statistična regija) in 2,45 % (spodnjeposavska statistična regija) v letu 2000 in med 1,23 % (notranjsko-kraška statistična regija) in 2,73 % (savinjska statistična regija) v letu 2010.

Za območje Slovenije tako največji del vseh zemljišč, ki jih imajo v uporabi kmetijska gospodarstva, predstavljajo kmetijska zemljišča. Manjši delež predstavljajo gozdovi, ki zavzemajo okoli 41,5 % površin vseh zemljišč v uporabi, najmanjši del pa predstavljajo nerodovita zemljišča (pozidana in sorodna zemljišča, kamnolomi, peskokopi ...), ki predstavljajo manj kot 2 % vseh površin v uporabi kmetijskih gospodarstev.

Slika 6: Delež površin vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev v statističnih regijah leta 2000 (lasten prikaz)

Slika 7: Delež površin vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev v statističnih regijah leta 2010 (lasten prikaz)

Preglednica 5, kjer so prikazani deleži površin vseh zemljišč v uporabi, vseh kmetijskih zemljišč, gozdov ter nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev glede na površino statistične regije, kaže, da je bil v Sloveniji delež vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev glede na vso površino 47 % v letu 2000 in 44 % v letu 2010.

Preglednica 5: Delež površin vseh zemljišč v uporabi, vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev glede na celotno površino regije v letu 2000 in 2010 (SURS, 2013d, lasten preračun)

Država/stat. regija	Delež površin glede na celotno površino regije [%]							
	<i>Vsa zemljišča v uporabi</i>		Vsa kmetijska zemljišča		Gozd		Nerodovitna zemljišča	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010
<i>Slovenija</i>	46,87	44,28	26,50	25,01	19,47	18,43	0,90	0,84
Pomurska	63,92	60,25	50,59	48,45	12,12	10,51	1,21	1,30
Podravska	57,34	54,64	39,00	37,65	17,25	15,83	1,09	1,15
Koroška	55,15	55,44	21,52	21,20	32,59	33,23	1,04	1,01
Savinjska	59,56	57,25	29,86	28,75	28,26	26,93	1,45	1,57
Zasavska	59,95	58,48	24,66	23,70	34,13	33,92	1,17	0,86
Spodnjeposavska	56,36	52,26	33,31	30,94	21,68	20,32	1,38	1,00
Jugovzhodna Slovenija	39,35	36,19	22,82	21,32	15,88	14,40	0,64	0,46
Osrednjeslovenska	54,03	51,30	26,76	25,72	26,54	24,85	0,74	0,73
Gorenjska	41,23	38,75	16,88	15,48	23,42	22,42	0,93	0,84
Notranjsko-kraška	31,91	31,71	18,56	18,45	12,78	12,87	0,57	0,39
Goriška	30,29	27,14	18,49	15,79	11,27	10,93	0,53	0,41
Obalno-kraška	25,83	21,84	19,08	16,23	6,15	5,17	0,60	0,44

Za preračun smo povzeli površine statističnih regij v letu 2010, saj so tudi statistični podatki o zemljiščih bili preračunani na površino statističnih regij leta 2010. Največji delež površin zemljišč v uporabi kmetijskega gospodarstva glede na površino regije v letu 2000 ima pomurska statistična regija, kar 63,92 %, sledijo pa ji zasavska, savinjska in podravska statistična regija, slednja z deležem 57,34 %. Najnižji delež zemljišč v uporabi s strani kmetijskih gospodarstev imata v letu 2000 goriška in obalno-kraška statistična regija s 30,29 % oziroma 25,83 %.

Čeprav v pomurski statistični regiji ni največ površin kmetijskih zemljišč glede na vsa zemljišča v uporabi kmetijskih gospodarstev (več jih imajo podravska, savinjska in osrednjeslovenska statistična regija), je tukaj najvišji delež površin teh zemljišč glede na površino regije, ki je bil v letu 2000 več kot 50 %, v letu 2010 pa več kot 48 %. Kmetijskih zemljišč kmetijskih gospodarstev imajo, glede na površino regije, najmanj v gorenjski statistični regiji – manj kot 17 % v letu 2000 in manj kot 16 % v letu 2010. Gozdovi kmetijskih gospodarstev kot ena izmed najbolj razširjenih vrst rabe zemljišč je pri nas v letu 2000 pokrival 19,47 %, leta 2010 pa 18,43 % celotne površine Slovenije (to je gozd, ki ga imajo v lasti kmetijska gospodarstva). Z gozdovi kmetijskih gospodarstev je, glede na površino posameznih statističnih regij, najbolj pokrita zasavska statistična regija, kjer več kot tretjino površine regije pokrivajo gozdovi (34,13 % v letu 2000 in 33,92 % v letu 2010). Sledijo ji koroška, savinjska, osrednjeslovenska, gorenjska in spodnjeposavska statistična regija, kjer je ta odstotek višji od 20 %, najnižji delež površin gozdov kmetijskih gospodarstev glede na površino regije pa imajo obalno-kraška, goriška, pomurska in notranjsko-kraška statistična regija. Površin nerodovitnih zemljišč v lasti kmetijskih gospodarstev je v statističnih regijah najmanj. V Sloveniji predstavljajo manj kot 1 % celotne površine države. Glede na celotno površino regije predstavljajo nerodovitna zemljišča manj kot 1,6 % površine v letu 2010 v savinjski statistični regiji (najvišji delež) in manj kot 0,42 % v goriški (najnižji delež) – to so nerodovitna zemljišča v lasti kmetijskih gospodarstev.

Preglednica 6 prikazuje deleže površin zemljišč posamezne obravnavane kategorije zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev glede na celotno površino obravnavane vrste zemljišč kmetijskih gospodarstev v Sloveniji.

Preglednica 6: Delež površin vseh zemljišč v uporabi, vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev glede na površino vrste zemljišč v Sloveniji v letu 2000 in 2010 (SURs, 2013d, lasten preračun)

Država/stat. regija	Delež glede na celotno površino vrste zemljišča v Sloveniji [%]							
	<i>Vsa zemljišča v uporabi</i>		Vsa kmetijska zemljišča		Gozd		Nerodovitna zemljišča	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Slovenija	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pomurska	8,99	8,97	12,59	12,77	4,10	3,76	8,84	10,19
Podravska	13,09	13,21	15,75	16,11	9,49	9,20	12,91	14,68
Koroška	6,04	6,43	4,17	4,35	8,60	9,26	5,90	6,18
Savinjska	14,94	15,20	13,25	13,52	17,07	17,19	18,84	21,93
Zasavska	1,67	1,72	1,21	1,23	2,28	2,40	1,68	1,33
Spodnjeposavska	5,25	5,15	5,49	5,40	4,86	4,81	6,66	5,20
Jugovzhodna Slovenija	11,08	10,78	11,36	11,25	10,76	10,31	9,42	7,28
Osrednjeslovenska	14,53	14,60	12,73	12,96	17,18	16,99	10,29	10,96
Gorenjska	9,27	9,22	6,71	6,52	12,68	12,83	10,81	10,59
Notranjsko-kraška	4,89	5,14	5,03	5,30	4,71	5,02	4,51	3,33
Goriška	7,41	7,03	8,00	7,24	6,64	6,80	6,73	5,61
Obalno-kraška	2,84	2,54	3,71	3,34	1,63	1,44	3,41	2,72

Glede na celotno površino zemljišč v uporabi v Sloveniji, ki so v lasti kmetijskega gospodarstva, lahko ugotovimo, da je teh največ v savinjski, osrednjeslovenski ter podravski statistični regiji. Pomurska statistična regija ima manj kot 9 % vseh površin zemljišč v uporabi kmetijskega gospodarstva v Sloveniji. Delež površin vseh kmetijskih zemljišč kmetijskih gospodarstev je največji v podravski statistični regiji s 15,75 % v letu 2000, tej sledijo savinjska, osrednjeslovenska, pomurska in jugovzhodna statistična regija. Najmanj površin s kmetijskimi zemljišči je v obalno-kraški in zasavski statistični regiji. Površin gozdov kmetijskih gospodarstev je največ v osrednjeslovenski in savinjski statistični regiji (več kot 17 % vseh gozdov kmetijskih gospodarstev Slovenije v letu 2000). Najnižji delež površin je v obalno-kraški, zasavski in pomurski statistični regiji (manj kot 4 % vseh gozdov kmetijskih gospodarstev v Sloveniji v letu 2010). Savinjska statistična regija je tudi regija z najvišjim deležem površin nerodovitnih zemljišč kmetijskih gospodarstev v Sloveniji, saj je v tej regiji več kot 18 % v letu 2000 in več kot 21 % v letu 2010 teh zemljišč glede na površine teh zemljišč v Sloveniji. Najmanjši delež površin nerodovitnih zemljišč glede na površino nerodovitnih zemljišč v Sloveniji je v obalno-kraški statistični regiji s samo 3,41 % leta 2000 oziroma 2,72 % leta 2010.

3.1.2 Vsa kmetijska zemljišča kmetijskih gospodarstev

Naslednja skupina podatkov, ki smo jih analizirali, so podatki o površini kmetijskih zemljišč. To so kmetijska zemljišča, ki jih uporablja kmetijsko gospodarstvo. Ta se delijo na kmetijska zemljišča v uporabi (KZU), zemljišča v zaraščanju in neobdelana kmetijska zemljišča. Podatki o zemljiščih v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljiščih so bili združeni v skupni razred zemljišč v zaraščanju

in neobdelanih zemljišč, tako da jih med sabo nismo mogli ločiti in smo analize izvedli na združenih podatkih.

Površina vseh kmetijskih zemljišč v uporabi v lasti kmetijskih gospodarstev je leta 2000 znašala 485.880 ha, v letu 2010 pa 474.431 ha, kar predstavlja zmanjšanje za 2,3 %. Največ kmetijskih zemljišč v uporabi je bilo v podravski statistični regiji (82.862 ha v letu 2000 in 80.516 ha v letu 2010), tej sledijo savinjska, pomurska in osrednjeslovenska z več kot 60.000 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. Jugovzhodna Slovenija ima okoli 50.000 ha, gorenjska, goriška in spodnjeposavska okoli 30.000 ha, notranjsko-kraška in koroška okoli 20.000 ha, obalno-kraška 12.000 ha. Najmanj kmetijskih zemljišč v uporabi je v zasavski statistični regiji, kjer je bilo 6161 ha površin v letu 2000 in 6003 ha v letu 2010. V povprečju se je v statističnih regijah površina kmetijskih zemljišč v uporabi v obravnavanem obdobju zmanjšala za 900 ha. Največji upad kmetijskih zemljišč v uporabi je bil v goriški statistični regiji, za 2977 ha, največ novih površin kmetijskih zemljišč v uporabi pa so pridobili v notranjsko-kraški statistični regiji, in sicer 1327 ha. Zemljišč v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč v lasti kmetijskih gospodarstev je bilo 51.371 ha v letu 2000, deset let kasneje pa 32.658 ha, kar predstavlja več kot 36 % zmanjšanje. Najmanj zemljišč v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč je bilo tako v letu 2000 kot v letu 2010 v zasavski statistični regiji, največ pa v statistični regiji jugovzhodna Slovenija (preglednica 7).

Preglednica 7: Površina kmetijskih zemljišč v uporabi in zemljišč v zaraščanju ter neobdelana kmetijska zemljišča v letu 2000 in 2010 (SURSTAT, 2013d, lasten prikaz)

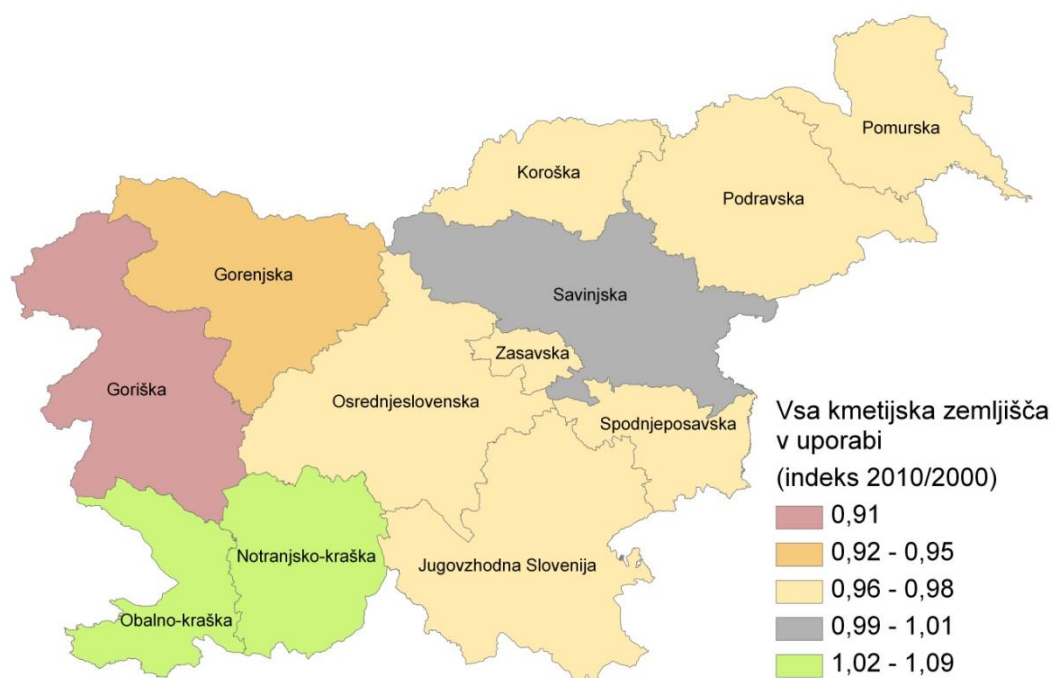
Država/stat. regija	Površina zemljišč v ha			
	Kmetijska zemljišča v uporabi		Zemljišča v zaraščanju in neobdelana kmet. zemljišča	
	2000	2010	2000	2010
Slovenija	485.880	474.431	51.371	32.658
Pomurska	66.236	64.076	1402	696
Podravska	82.862	80.516	1764	1190
Koroška	21.576	21.163	827	906
Savinjska	67.951	67.297	3225	1247
Zasavska	6161	6003	349	254
Spodnjeposavska	27.895	26.693	1582	686
Jugovzhodna Slov.	50.233	49.400	10.812	7632
Osrednjeslovenska	63.770	62.617	4596	3109
Gorenjska	33.402	31.411	2674	1666
Notranjsko-kraška	20.913	22.240	6110	4625
Goriška	32.391	29.414	10.597	7303
Obalno-kraška	12.490	13.601	7433	3344

Preglednica 8 prikazuje indekse površin kmetijskih zemljišč v uporabi in zemljišč v zaraščanju ter neobdelanih kmetijskih zemljišč med letom 2010 in 2000. V nadaljevanju so prikazani še grafični prikazi teh indeksov.

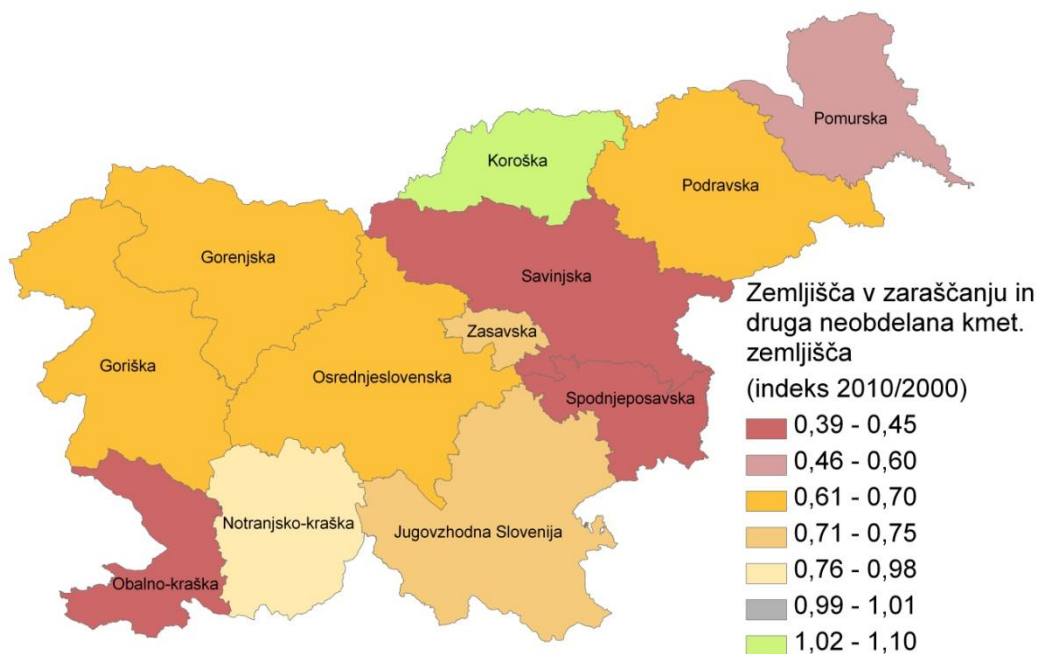
Preglednica 8: Indeksi 2010/2000 – površine kmetijskih zemljišč v uporabi in zemljišč v zaraščanju ter neobdelanih kmetijskih zemljišč (SURS, 2013d, lasten preračun)

Država/stat. regija	Indeks površin 2010/2000	
	Kmetijska zemljišča v uporabi	Zemljišča v zaraščanju in neobdelana kmetijska zemljišča
Slovenija	0,98	0,64
Pomurska	0,97	0,50
Podravska	0,97	0,67
Koroška	0,98	1,10
Savinjska	0,99	0,39
Zasavska	0,97	0,73
Spodnjeposavska	0,96	0,43
Jugovzhodna Slovenija	0,98	0,71
Osrednjeslovenska	0,98	0,68
Gorenjska	0,94	0,62
Notranjsko-kraška	1,06	0,76
Goriška	0,91	0,69
Obalno-kraška	1,09	0,45

Indeks površin kmetijskih zemljišč v uporabi kaže na zmanjšanje teh zemljišč v večini statističnih regij v obravnavanem obdobju. Najmanjši indeks 0,91 ima goriška statistična regija, kjer se je površina kmetijskih zemljišč v uporabi v lasti kmetijskih gospodarstev v letu 2010 glede na leto 2000 najbolj zmanjšala (za 9 %). Povečanje površin kmetijskih zemljišč v uporabi leta 2010 glede na leto 2000 je bilo največje v obalno-kraški statistični regiji, kjer se je ta površina povečala za 9 % (slika 8).

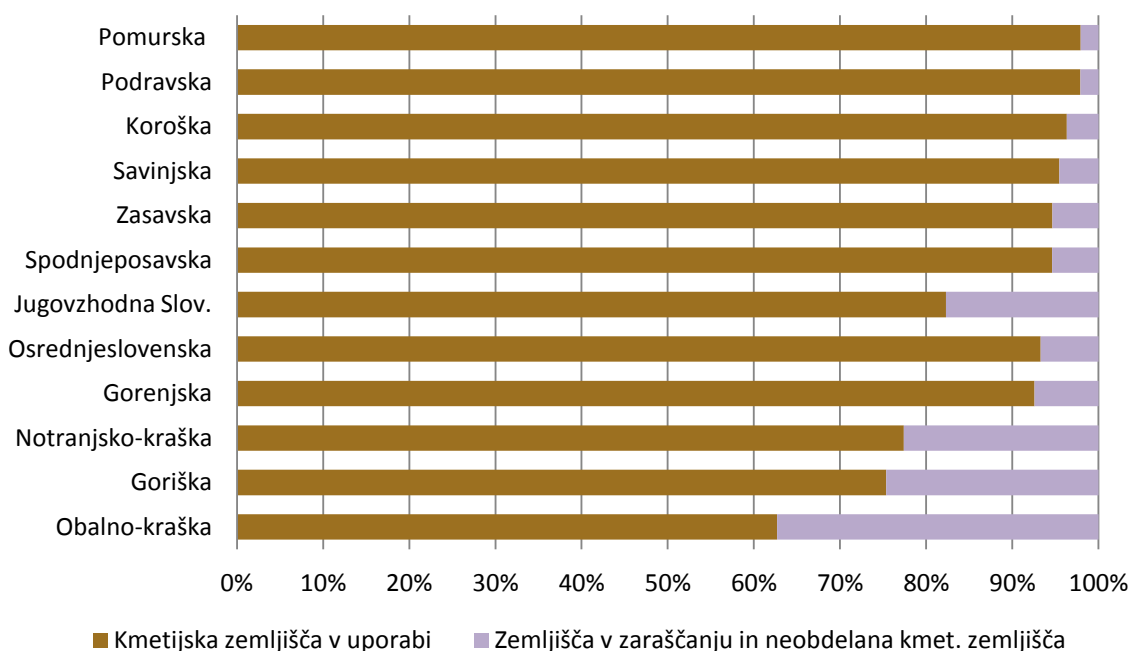
Slika 8: Vsa kmetijska zemljišča v uporabi – KZU (indeks 2010/2000) (lasten prikaz)

Zemljišč v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč v lasti kmetijskih gospodarstev je bilo v letu 2010 glede na leto 2000 v vseh regijah manj, izjema je koroška statistična regija. V savinjski statistični regiji se je tako delež površin zemljišč v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč zmanjšal za več kot 60 %. V spodnjeposavski ter obalno-kraški statistični regiji je indeks 0,43 oziroma 0,45, kar predstavlja 57 % oziroma 55 % zmanjšanje. Povečanje površin zemljišč v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč v lasti kmetijskih gospodarstev je bilo, kot rečeno, v koroški statistični regiji, in sicer za 10 %. Skupno se je v Sloveniji površina teh zemljišč zmanjšala za 36 % (slika 9).

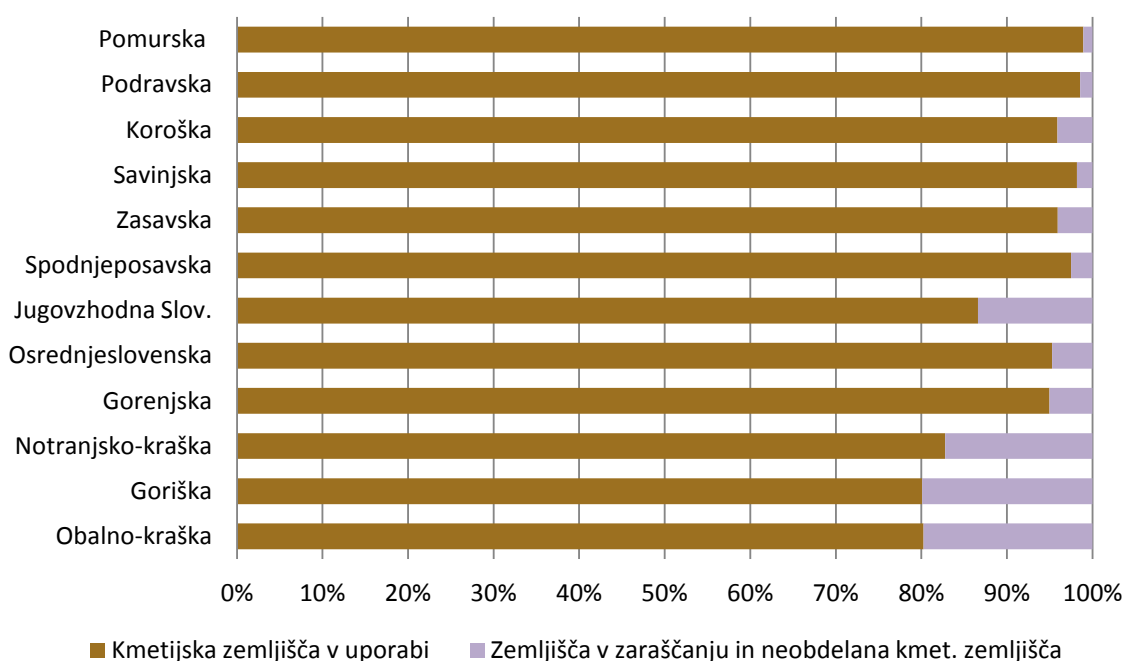

Slika 9: Zemljišča v zaraščanju in druga neobdelana kmetijska zemljišča (indeks 2010/2000) (lasten prikaz)

Sliki 10 in 11 prikazujeta deleže površin kmetijskih zemljišč v uporabi in zemljišč v zaraščanju ter drugih neobdelanih kmetijskih zemljišč v lasti kmetijskih gospodarstev po statističnih regijah. Površine kmetijskih zemljišč v uporabi zavzemajo v povprečju več kot 90 % vseh kmetijskih površin v statističnih regijah. Od vseh kmetijskih zemljišč kmetijskih gospodarstev je najmanj teh v uporabi v obalno-kraški statistični regiji (leta 2000 je bil odstotek teh 62,69 %, deset let kasneje pa že 80,26 %), največ pa v pomurski statistični regiji, kjer imajo kmetijska gospodarstva v uporabi več kot 97 % kmetijskih zemljišč kmetijskih gospodarstev. Največji delež površin zemljišč v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč kmetijskih gospodarstev je bilo v obeh letih popisa v goriški in obalno-kraški statistični regiji, v kateri pa so uspeli v obdobju 10 let zmanjšati površine teh zemljišč za skoraj 20 %.

Slika 10: Delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) in zemljišč v zaraščanju ter drugih neobdelanih kmetijskih zemljišč kmetijskih gospodarstev v letu 2000 (lasten prikaz)

Slika 11: Delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) in zemljišč v zaraščanju ter drugih neobdelanih kmetijskih zemljišč kmetijskih gospodarstev v letu 2010 (lasten prikaz)

Primerjavo deležev površin za KZU in zemljišča v zaraščanju ter neobdelana kmetijska zemljišča glede na površino celotne regije nam podaja preglednica 9. Glede na površino statistične regije ima najmanjši delež kmetijskih površin v uporabi kmetijskega gospodarstva v letu 2000 obalno-kraška statistična regija. Te predstavljajo 11,96 % vseh površin v regiji. Leta 2010 je imela najmanjši delež goriška statistična regija z 12,65 %. Največ kmetijskih zemljišč v uporabi, glede na velikost svoje

regije, je imela pomurska statistična regija, kjer so kmetijske površine v uporabi kmetijskih gospodarstev zavzemale 49,54 % površine pomurske regije leta 2000, leta 2010 pa 47,93 % vseh površin v pomurski statistični regiji. Opaziti je, da je bilo vse manj zemljišč v zaraščanju in drugih neobdelanih kmetijskih zemljišč. To pomeni, da so kmetijska zemljišča, ki jih imajo gospodarji v lasti, dokaj dobro izkoriščena ali pa so se preategorizirala v gozd. Največji delež površin zaraščenih ali neobdelanih zemljišč imajo notranjsko-kraška, goriška in obalno-kraška statistična regija.

Preglednica 9: Delež površin kmetijskih zemljišč v uporabi in zemljišč v zaraščanju ter neobdelana kmet. zemljišča glede na površino celotne regije v letu 2000 in 2010 (SURs, 2013d, lasten preračun)

Država/stat. regija	Delež površin glede na celotno površino regije [%]			
	Kmetijska zemljišča v uporabi		Zemljišča v zaraščanju in neobdelana zemljišča	
	2000	2010	2000	2010
Slovenija	23,97	23,40	2,53	1,61
Pomurska	49,54	47,93	1,05	0,52
Podravska	38,19	37,10	0,81	0,55
Koroška	20,73	20,33	0,79	0,87
Savinjska	28,50	28,23	1,35	0,52
Zasavska	23,34	22,74	1,32	0,96
Spodnjeposavska	31,52	30,16	1,79	0,78
Jugovzhodna Slovenija	18,78	18,47	4,04	2,85
Osrednjeslovenska	24,96	24,51	1,80	1,22
Gorenjska	15,63	14,70	1,25	0,78
Notranjsko-kraška	14,36	15,27	4,20	3,18
Goriška	13,93	12,65	4,56	3,14
Obalno-kraška	11,96	13,03	7,12	3,20

Preglednica 10 predstavlja deleže površin kmetijskih zemljišč v uporabi in zemljišč v zaraščanju ter neobdelanih kmetijskih zemljišč v lasti kmetijskih gospodarstev po statističnih regijah glede na celotno površino teh zemljišč v Sloveniji.

Kmetijskih zemljišč v uporabi kmetijskega gospodarstva je največ v podravski statistični regiji, kjer je več kot 17 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi v Sloveniji v letu 2000. Sledijo ji savinjska, pomurska in osrednjeslovenska statistična regija, ki imajo več kot 13 % kmetijskih zemljišč v uporabi. Najmanj KZU ima zasavska statistična regija z 1,27 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi kmetijskega gospodarstva. Stanje je bilo podobno tudi v letu 2010, ko je prav tako podravska statistična regija imela največ površin teh zemljišč v Sloveniji, zasavska pa najmanj; delež teh zemljišč v zasavski statistični regiji je ostal enak tistemu izpred 10 let.

Površin v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč je bilo glede na celotno površino zemljišč v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč največ v jugovzhodni Sloveniji – več kot 21 % v letu 2000 in več kot 23 % v letu 2010. Čez 20 % so jih imeli tudi v goriški statistični regiji. Obalno-kraška statistična regija je imela 14,47 % zemljišč v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč v letu 2000, leta 2010 pa 10,24 %. Najmanjši delež zemljišč v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč v lasti kmetijskega gospodarstva so imeli v zasavski statistični regiji – manj kot 1 % (v obeh letih popisa). Test statistične povezanosti KZU in kmetijskih zemljišč v zaraščanju in neobdelanih

kmetijskih zemljišč je pokazal, da ti dve spremenljivki nista statistično značilno povezani (glej prilogo A).

Preglednica 10: Delež površin kmetijskih zemljišč v uporabi in zemljišč v zaraščanju ter neobdelanih kmet. zemljišč glede na površino zemljišč v Sloveniji v letu 2000 in 2010 (SURS, 2013d, lasten preračun)

Država/stat. regija	Delež glede na celotno površino vrste zemljišča v Sloveniji [%]			
	Kmetijska zemljišča v uporabi		Zemljišča v zaraščanju in neobdelana zemljišča	
	2000	2010	2000	2010
<i>Slovenija</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>
Pomurska	13,63	13,51	2,73	2,13
Podravska	17,05	16,97	3,43	3,64
Koroška	4,44	4,46	1,61	2,77
Savinjska	13,99	14,18	6,28	3,82
Zasavska	1,27	1,27	0,68	0,78
Spodnjeposavska	5,74	5,63	3,08	2,10
Jugovzhodna Slovenija	10,34	10,41	21,05	23,37
Osrednjeslovenska	13,12	13,20	8,95	9,52
Gorenjska	6,87	6,62	5,21	5,10
Notranjsko-kraška	4,30	4,69	11,89	14,16
Goriška	6,67	6,20	20,63	22,36
Obalno-kraška	2,57	2,87	14,47	10,24

3.1.3 Kmetijska zemljišča v uporabi kmetijskih gospodarstev

Podrobnejša delitev kmetijskih zemljišč v uporabi je delitev na njive, trajne travnike in pašnike ter trajne nasade, kamor spadajo sadovnjaki, vinogradi in oljčniki. Najprej smo pregledali velikostne razrede kmetijskih gospodarstev glede na površino kmetijskih zemljišč v uporabi, kot prikazuje preglednica 11.

Opazili smo, da je bilo v Sloveniji leta 2000 največ kmetijskih gospodarstev s kmetijskimi zemljišči v uporabi (KZU) v obsegu med 5 in 10 ha. Te je obdelovalo tudi največ kmetijskih gospodarstev. Skupno je bilo leta 2000 v Sloveniji 485.879 ha KZU, ki jih je obdelovalo 86.467 kmetijskih gospodarstev, leta 2010 pa 474.432 ha, ki jih je obdelovalo 74.646 kmetijskih gospodarstev. Na eno kmetijsko gospodarstvo to predstavlja 5,6 ha v letu 2000, v letu 2010 pa 6,4 ha. Število kmetijskih gospodarstev, ki niso imela v lasti nobenega kmetijskega zemljišča v uporabi, je bilo 44 leta 2000, leta 2010 pa 191. Ta kmetijska gospodarstva se najverjetneje ukvarjajo z gozdarstvom. Najmanj je bilo tistih kmetijskih gospodarstev s kmetijskimi zemljišči v uporabi, ki so v velikostnem razredu do 0,5 ha. V Sloveniji je bilo leta 2000 74 kmetijskih gospodarstev, ki so imela nad 100 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. Zaključimo lahko, da se število kmetijskih gospodarstev, ki imajo manjše površine KZU, zmanjšuje, povečuje pa se število kmetijskih gospodarstev s površinami KZU, ki so večje od 15 ha ter število kmetijskih gospodarstev, ki upravljajo z njimi.

Preglednica 11: Velikostni razredi kmetijskih gospodarstev glede na površine kmetijskih zemljišč v uporabi (ha) in število kmet. gospodarstev (SURS, 2013e, 2013f, lasten prikaz)

Velikostni razredi kmetijskih zemljišč v uporabi kmetijskega gospodarstva glede na njihovo površino [ha]	Površina [ha]		Število kmet. gospodarstev	
	2000	2010	2000	2010
SKUPAJ	485.879	474.432	86.467	74.646
brez KZU	0	0	44	191
[0–0,5)	1023	1136	3307	3969
[0,5–1)	3444	2925	4692	4061
[1–2)	21.932	17.989	14.999	12.372
[2–3)	30.237	24.985	12.256	10.201
[3–5)	70.875	58.127	18.130	14.934
[5–10)	155.278	122.842	22.058	17.530
[10–15)	82.872	69.650	6928	5784
[15–20)	38.191	39.841	2237	2316
[0–30)	29.927	45.939	1264	1916
[30–50)	13.805	34.250	377	920
[50–100)	6361	23.978	101	358
[100–)	31.933	32.772	74	94

V preglednici 12 povzemamo ugotovitve glede površin njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov v letu 2000 in 2010.

Preglednica 12: Površina njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov po statističnih regijah (SURS, 2013d, lasten prikaz)

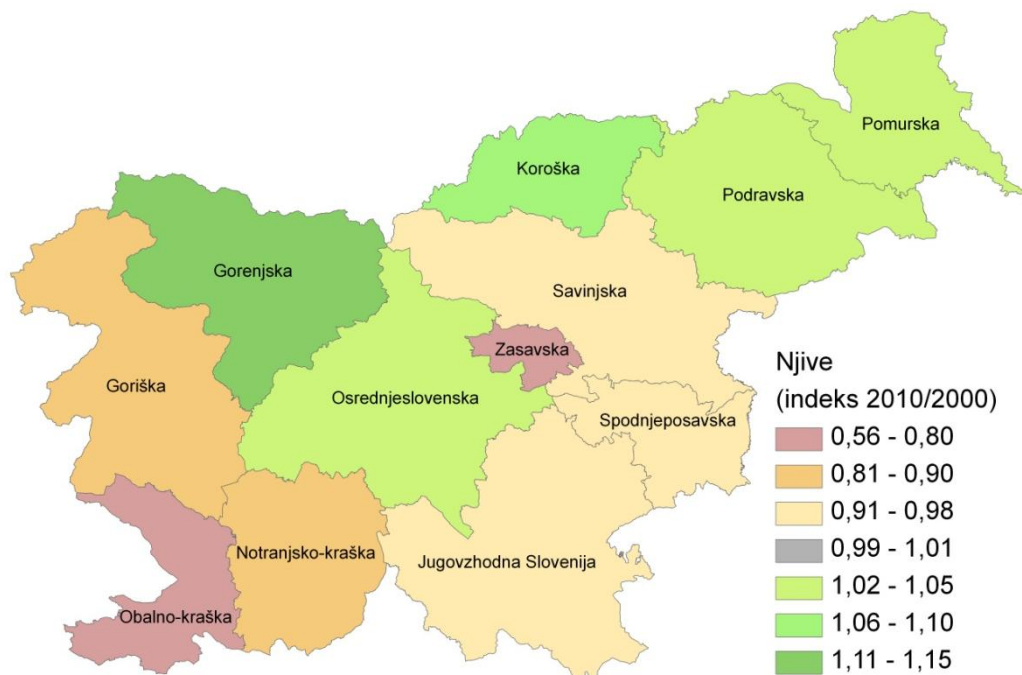
Država/stat. regija	Površina v ha					
	Njive		Trajni travniki in pašniki		Trajni nasadi	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Slovenija	170.572	170.144	285.410	277.492	29.898	26.798
Pomurska	50.639	52.183	11.632	9165	3964	2729
Podravska	42.810	44.312	32.637	30.204	7415	6000
Koroška	3066	3239	18.266	17.321	244	603
Savinjska	16.576	15.283	48.924	49.461	2451	2554
Zasavska	446	248	5651	5577	64	179
Spodnjeposavska	10.390	9581	14.675	14.448	2829	2663
Jugovzhodna Slov.	15.566	14.178	32.173	33.445	2494	1778
Osrednjeslovenska	16.533	17.087	46.048	44.807	1189	722
Gorenjska	7336	8427	25.371	22.589	696	395
Notranjsko-kraška	2042	1741	18.424	20.107	447	393
Goriška	3103	2690	24.267	21.451	5020	5273
Obalno-kraška	2065	1175	7342	8917	3083	3509

Kmetijska zemljišča v uporabi zajemajo vse površine kmetijskih zemljišč, ki so bile v določenem letu v uporabi: njive in vrtovi, trajni travniki in pašniki ter trajni nasadi.

Površina njiv je v Sloveniji leta 2010 ostala približno enaka kot pred 10 leti, to je 170.572 ha v letu 2000 in 170.144 ha v letu 2010. V pomurski, podravski, koroški, osrednjeslovenski in gorenjski statistični regiji se je površina njiv v lasti kmetijskih gospodarstev povečala. Zmanjšanje površin njiv je opazno v ostalih statističnih regijah, pri čemer je največje zmanjšanje v zasavski statistični regiji (preglednica 12). Površine trajnih travnikov in pašnikov so se v desetletnem razdobju med 2000 in 2010 v Sloveniji zmanjšale, in sicer z 285.410 ha na 277.492 ha, kar predstavlja 3 % zmanjšanje površin. Največje zmanjšanje površin trajnih travnikov in pašnikov je v pomurski statistični regiji, kjer se je površina teh zmanjšala za 2467 ha, z 11.632 ha v letu 2000 na 9165 ha v letu 2010. Povečanje površin trajnih travnikov in pašnikov pa je bilo najbolj obsežno v obalno-kraški statistični regiji, kjer se je površina v letu 2000, ta je bila 7342 ha, povečala na 8917 ha, kar predstavlja več kot 20 % rast (glej preglednico 12). Površin trajnih nasadov je bilo največ v podravski statistični regiji – 7415 ha v letu 2000 in 6000 ha v letu 2010. Tej statistični regiji sledi goriška s 5020 ha v letu 2000 in 5273 ha v letu 2010 – površina se je tako povečala za 5 %. Najmanj površin trajnih nasadov najdemo v letu 2000 v zasavski statistični regiji s 64 ha in 179 ha v letu 2010. Površine trajnih nasadov v lasti kmetijskih gospodarstev, ki predstavljajo najmanjši delež kmetijskih zemljišč v uporabi, so se skupno v Sloveniji v 10 letih zmanjšale za 10 %.

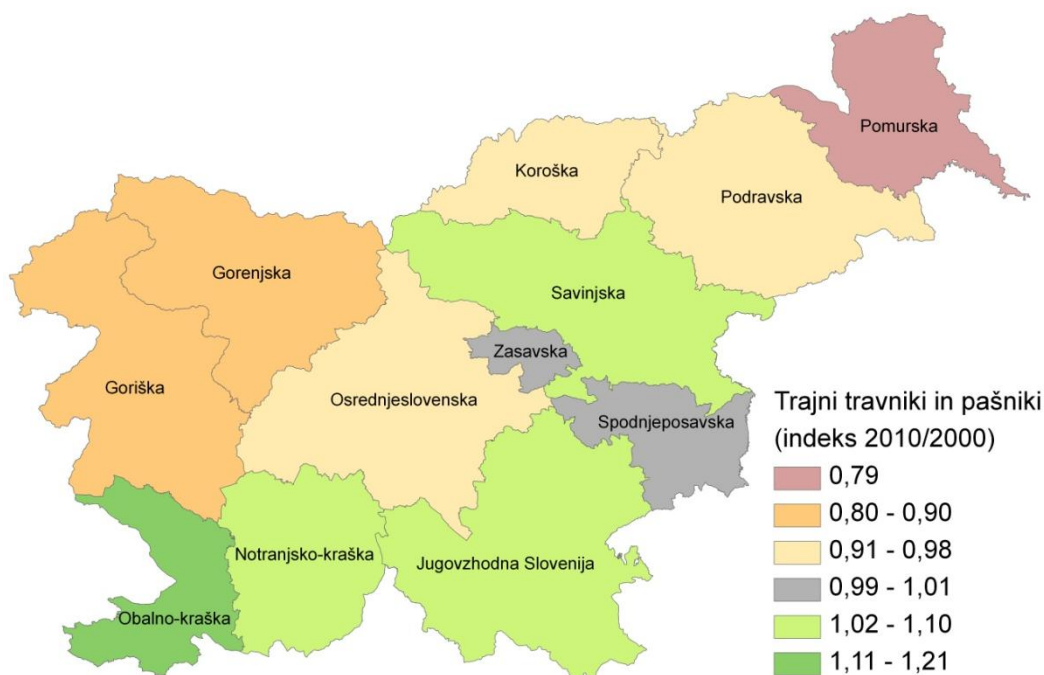
Preglednica 13: Indeksi 2010/2000 – površine njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov po statističnih regijah (SURs, 2013d, lasten preračun)

Država/stat. regija	Indeks površin 2010/2000		
	Njive	Trajni travniki in pašniki	Trajni nasadi
Slovenija	1,00	0,97	0,90
Pomurska	1,03	0,79	0,69
Podravska	1,04	0,93	0,81
Koroška	1,06	0,95	2,47
Savinjska	0,92	1,01	1,04
Zasavska	0,56	0,99	2,80
Spodnjeposavska	0,92	0,98	0,94
Jugovzhodna Slovenija	0,91	1,04	0,71
Osrednjeslovenska	1,03	0,97	0,61
Gorenjska	1,15	0,89	0,57
Notranjsko-kraška	0,85	1,09	0,88
Goriška	0,87	0,88	1,05
Obalno-kraška	0,57	1,21	1,14

Slika 12: Njive (indeks 2010/2000) (lasten prikaz)

Indeks površine njiv (v lasti kmetijskih gospodarstev) med letom 2010 in 2000 kaže na to, da je površina njiv v letu 2000 in 2010 v Sloveniji ostala nespremenjena oziroma predstavlja manj kot 1 % sprememb (preglednica 13). V pomurski, osrednjeslovenski in podravski statistični regiji se je površina njiv povečala od 3 % do 4 %. Največ površin njiv je v obdobju med 2000 in 2010 pridobila gorenjska statistična regija. Indeks med 0,91 in 0,98, torej zmanjšanje površin njiv med 2–9 %, imajo savinjska, spodnjeposavska in statistična regija jugovzhodna Slovenija. Največ izgube njivskih površin sta v obdobju 10 let imeli zasavska in obalno-kraška statistična regija (slika 12). Statistične regije, pri kateri bi bila majhna sprememba površine (za 1 %), ni.

Slika 13: Trajni travniki in pašniki (indeks 2010/2000) (lasten prikaz)

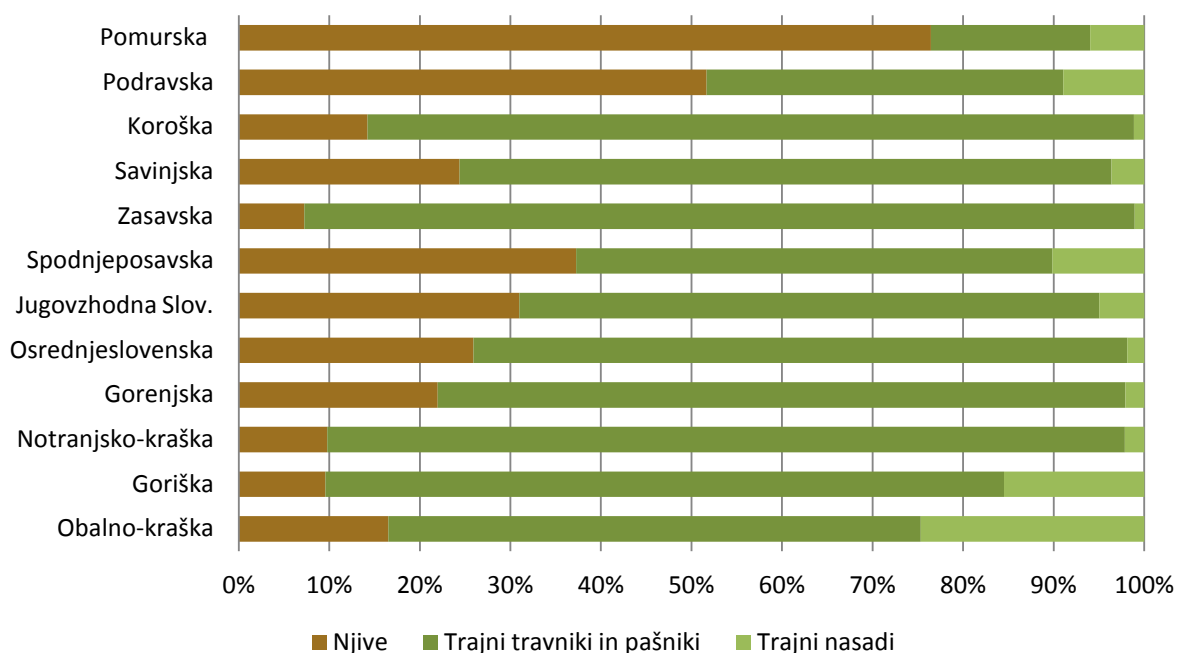
Površine trajnih travnikov in pašnikov so se v Sloveniji v obravnavanem obdobju zmanjšale za 3 %. Indeks 0,99 in 1,01 imata zasavska in savinjska statistična regija (slika 13). V prvi je opazno majhno zmanjšanje površin, v drugi pa povečanje (preglednica 13). Znatno zmanjšanje površin trajnih travnikov in pašnikov v lasti kmetijskih gospodarstev je bilo v pomurski statistični regiji (indeks 0,79), medtem ko se je za skoraj isti delež povečala površina trajnih travnikov in pašnikov v obalno-kraški statistični regiji (indeks 1,21) (preglednica 13).

Slika 14: Trajni nasadi (indeks 2010/2000) (lasten prikaz)

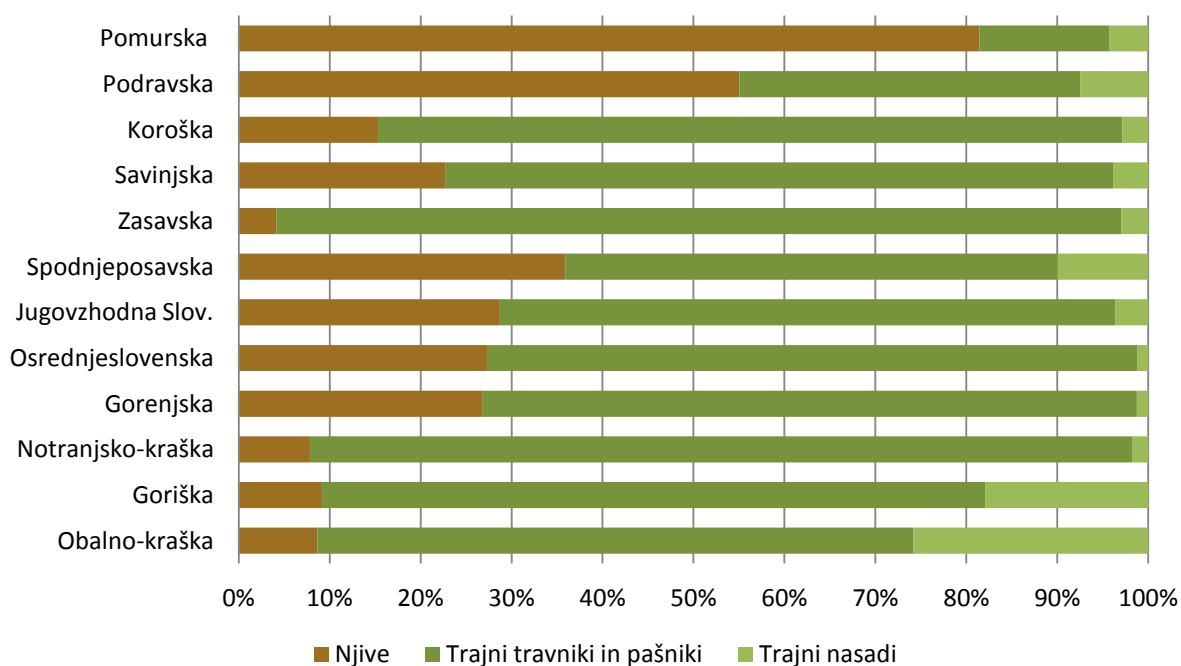
Za območje Slovenije je indeks površin trajnih nasadov 0,90, kar pomeni, da se je njihova površina v obdobju med letoma 2000 in 2010 zmanjšala za 10 %. Za več kot 38 % se je zmanjšala površina v gorenjski (indeks 0,57) in osrednjeslovenski (indeks 0,61) statistični regiji (preglednica 13). Za savinjsko statistično regijo je indeks 1,04 (preglednica 13), za obalno-kraško pa 1,14, kar predstavlja povečanje teh površin za 4 % oziroma za 14 %. Največje povečanje površin trajnih nasadov v lasti kmetijskih gospodarstev sta v razdobju 2000–2010 imeli koroška statistična regija z indeksom 2,47 in zasavska statistična regija z indeksom 2,80 (slika 14).

S slike 15 je razvidno, da je bilo najmanj površin njiv v lasti kmetijskega gospodarstva v letu 2000 v zasavski statistični regiji, največ pa v pomurski statistični regiji. Statistične regije z malo površinami, namenjenimi njivam, sta bili še goriška in notranjsko-kraška statistična regija (manj kot 10 %). Trajni travniki in pašniki so v vseh statističnih regijah razen pomurski in podravskega zavzemali največ površin. V zasavski statistični regiji so predstavljali skoraj 92 % kmetijskih površin v uporabi, v notranjsko-kraški več kot 88 %. Trajni nasadi so v vseh statističnih regijah predstavljali najmanjši delež kmetijskih zemljišč v uporabi. Njihova površina ni nikjer presežala 11 % razen v goriški (16 %) in obalno-kraški (25 %).

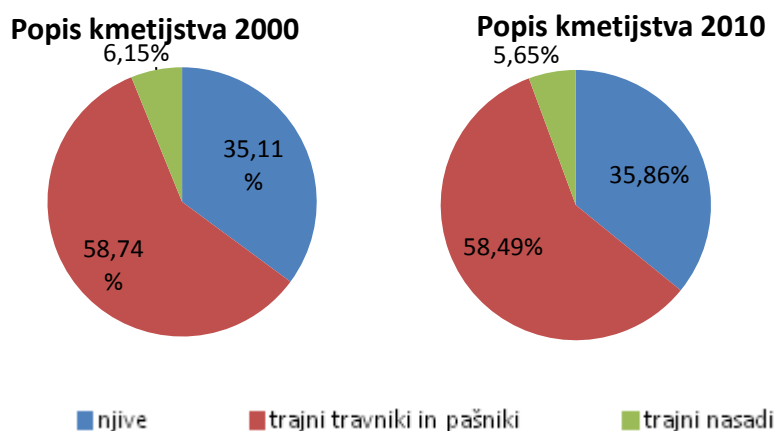

Slika 15: Delež njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov v letu 2000 (lasten prikaz)

Slika 16 predstavlja deleže površin njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov v lasti kmetijskih gospodarstev v letu 2010. Največ površin njiv sta izpred 10 let obdržali pomurska in podravska statistična regija. Prva je imela v letu 2010 81 % kmetijskih zemljišč v uporabi namenjenih njivam, druga pa 55 %. Najmanj površin njiv jih je bilo v zasavski (manj kot 4 %). Največje povečanje površin trajnih travnikov in pašnikov ima obalno-kraška statistična regija, največje zmanjšanje pa gorenjska statistična regija. Površine trajnih nasadov so ostale skoraj nespremenjene, saj odstopanje ni večje od 2,5 %. V sedmih statističnih regijah se je njihov delež glede na vsa kmetijska zemljišča v uporabi zmanjšal za manj kot 2 %, v ostalih pa se je povečal za manj kot 2,5 %.

Slika 16: Delež njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov v letu 2010 (lasten prikaz)

Slika 17: Deleži površin njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov v Sloveniji v letu 2000 in 2010 (lasten prikaz)

Njive predstavljajo največji delež kmetijskih zemljišč v uporabi, trajni nasadi pa najmanjšega (v lasti kmetijskih gospodarstev). Površina njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov se, gledano na Slovenijo, v obdobju 2000–2010 v večji meri ni spremenila, kot kaže slika 17. Površine njiv so se v 10 letih, od 2000 do 2010, povečale za 0,76 %, površine trajnih travnikov in pašnikov so se zmanjšale za 0,25 %, površine trajnih nasadov pa za 0,50 %.

Preglednica 14: Delež površin njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov glede na površino regije v letu 2000 in 2010 (SURs, 2013d, lasten preračun)

Država/stat. regija	Delež površin glede na celotno površino regije [%]					
	Njive		Trajni travniki in pašniki		Trajni nasadi	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Slovenija	8,41	8,39	14,08	13,69	1,47	1,32
Pomurska	37,88	39,03	8,7	6,85	2,96	2,04
Podravska	19,73	20,42	15,04	13,92	3,42	2,76
Koroška	2,95	3,11	17,55	16,64	0,23	0,58
Savinjska	6,95	6,41	20,52	20,75	1,03	1,07
Zasavska	1,69	0,94	21,41	21,13	0,24	0,68
Spodnjeposavska	11,74	10,83	16,58	16,33	3,2	3,01
Jugovzhodna Slovenija	5,8	5,3	12,03	12,5	0,93	0,66
Osrednjeslovenska	6,49	6,69	18,02	17,54	0,47	0,28
Gorenjska	3,43	3,94	11,87	10,57	0,33	0,18
Notranjsko-kraška	1,4	1,2	12,65	13,81	0,31	0,27
Goriška	1,33	1,16	10,44	9,23	2,16	2,27
Obalno-kraška	1,98	1,13	7,03	8,54	2,95	3,36

Če pogledamo preglednico 14 in površino pomurske statistične regije, je bilo v letu 2010 kar 39,03 % površine te regije njiv, 20,42 % površine celotne regije predstavljajo njive v podravski statistični regiji

ter 10,83 % površine spodnjeposavske statistične regije. To so statistične regije z največjimi deleži njiv v lasti kmetijskih gospodarstev glede na velikost regije. V zasavski statistični regiji je bila površina njiv, ki jih imajo v lasti kmetijska gospodarstva glede na površino regije samo 0,94 %. Trajni travniki in pašniki so leta 2000 predstavljali 58,74 %, leta 2010 pa za 0,25 % površin manj kmetijskih zemljišč v uporabi. Delež površin glede na površino regije v posameznih statističnih regijah, namenjenih trajnim travnikom in pašnikom, je bil najvišji v zasavski statistični regiji z 21,41 % leta 2000 in 21,13 % v letu 2010. Sledi ji savinjska statistična regija z 20,52 % v letu 2000 in 20,75 % v letu 2010, najmanjši delež površin, namenjenih trajnim travnikom in pašnikom, pa sta imeli pomurska statistična regija z 8,7 % in obalno-kraška statistična regija s 7,03 % leta 2000 in s 6,85 % ter 8,54 % leta 2010. Pri pregledu deleža površin trajnih nasadov kmetijskih gospodarstev glede na površino regije po posameznih statističnih regijah smo opazili, da je bil ta v 6 statističnih regijah manjši od 1 %, nikjer pa ne presega 3,5 % površin regije. Največji delež teh je v podravski in spodnjeposavski statistični regiji z več kot 3 % v letu 2000. Najmanjši delež trajnih nasadov v lasti kmetijskega gospodarstva glede na površino statistične regije ima koroška statistična regija z 0,24 % v letu 2000 ter gorenjska z 0,18 % v letu 2010.

Preglednica 15: Delež površin njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov kmetijskih gospodarstev glede na površino teh zemljišč v Sloveniji v letu 2000 in 2010 (SURS, 2013d, lasten preračun)

Država/stat. regija	Delež glede na celotno površino vrste zemljišča v Sloveniji [%]					
	Njive		Trajni travniki in pašniki		Trajni nasadi	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Slovenija	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pomurska	29,69	30,67	4,08	3,30	13,26	10,18
Podravska	25,10	26,04	11,44	10,88	24,80	22,39
Koroška	1,80	1,90	6,40	6,24	0,82	2,25
Savinjska	9,72	8,98	17,14	17,82	8,20	9,53
Zasavska	0,26	0,15	1,98	2,01	0,21	0,67
Spodnjeposavska	6,09	5,63	5,14	5,21	9,46	9,94
Jugovzhodna Slov.	9,13	8,33	11,27	12,05	8,34	6,63
Osrednjeslovenska	9,69	10,04	16,13	16,15	3,98	2,69
Gorenjska	4,30	4,95	8,89	8,14	2,33	1,47
Notranjsko-kraška	1,20	1,02	6,46	7,25	1,50	1,47
Goriška	1,82	1,58	8,50	7,73	16,79	19,68
Obalno-kraška	1,21	0,69	2,57	3,21	10,31	13,09

Preglednica 15 kaže, da so njive na območju pomurske statistične regije leta 2000 predstavljale 29,69 % vseh površin njiv v lasti kmetijskega gospodarstva na območju Slovenije, na območju zasavske statistične regije pa le 0,26 %. Deset let kasneje se je delež površin njiv na območju pomurske statistične regije dvignil še za 1 %, medtem ko se je v zasavski statistični regiji zmanjšal na 0,15 %. Večji delež površin njiv v Sloveniji najdemo še v podravski statistični regiji (več kot 25 % v obeh letih). Največ površin, namenjenih trajnim travnikom in pašnikom, je bilo v obeh letih, ko se je izvajal popis kmetijstva, v savinjski statistični regiji, okrog 17 %, ter v osrednjeslovenski, okrog 16 %. Podravska in jugovzhodna Slovenija sta imeli približno 11 % površin trajnih travnikov in pašnikov. Najmanj teh površin je bilo v zasavski statistični regiji, kjer je bil v letu 2000 delež trajnih travnikov in pašnikov 1,98 %, v letu 2010 pa 2,01 %. Največ površin trajnih nasadov je bilo leta 2000 v podravski statistični regiji, to je 24,80 % vseh trajnih nasadov v lasti kmetijskega gospodarstva v Sloveniji. V

obdobju 10 let se je ta obseg zmanjšal za približno 2,4 %. Čez 10 % površin trajnih nasadov je bilo še v pomurski, goriški in obalno-kraški statistični regiji. Najmanj površin, namenjenih trajnim nasadom, je v obeh letih imela zasavska statistična regija z 0,21 % v letu 2000 in 0,67 % v letu 2010 glede na celotno površino trajnih nasadov v Sloveniji.

Test statistične povezanosti obravnavanih spremenljivk je pokazal, da sta bili v letu 2000 površina njiv in površina trajnih nasadov povezani (tveganje je manjše od 3 %), medtem ko bi na primeru podatkov iz leta 2010 tvegali ob takšni trditvi že 17 %. Tveganje ob trditvi, da so površine njiv in površine trajnih travnikov ter pašnikov v regiji statistično povezane, bi bilo preveliko (glej prilogo A).

3.1.4 Podrobna raba njiv kmetijskih gospodarstev

V nalogi smo podrobno proučili rabo njiv kmetijskih gospodarstev po glavnih skupinah pridelkov. V preglednici 16 prikazujemo osnovne skupine pridelkov na njivah in njihove površine v letih 2010 in 2000.

Preglednica 16: Površina žit, industrijskih rastlin, krmnih rastlin ter krompirja v letih 2000 in 2010 (SURS, 2013d, lasten prikaz)

Država/stat. regija	Površina v ha							
	Žita		Industrijske rastline		Krmne rastline		Krompir	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Slovenija	101.865	93.942	11.926	13.064	43.240	54.726	8952	4125
Pomurska	38.547	39.201	5956	6737	4462	5329	1033	415
Podravska	30.514	27.995	3619	4229	6889	10.896	1106	573
Koroška	544	345	175	217	1882	2412	377	192
Savinjska	6686	4637	1379	1452	7210	8397	815	345
Zasavska	134	35	-	0	220	166	57	23
Spodnjeposavska	7498	6650	446	342	1600	1861	511	220
Jugovzhodna Slov.	7654	5877	79	68	6372	7414	1089	436
Osrednjeslovenska	5835	5365	190	z	8412	10.209	1480	655
Gorenjska	1890	2105	68	z	3663	5187	1464	744
Notranjsko-kraška	510	270	0	3	983	1161	381	214
Goriška	1526	1213	9	z	778	1089	419	197
Obalno-kraška	527	249	5	16	769	605	220	111

Žita predstavljajo najobsežnejše površine njiv v Sloveniji. Skupno je bilo v Sloveniji leta 2000 101.865 ha, leta 2010 pa 93.942 ha površin njiv z žiti kmetijskih gospodarstev. V obdobju 10 let se je površina njiv, kjer so pridelovali žito, zmanjšala za 8 %. Glede na vse površine njiv v lasti kmetijskih gospodarstev v Sloveniji njive z žiti zavzemajo okoli 60 % površin njiv v letu 2000 in okoli 55 % v letu 2010. Največ njiv, posejanih z žiti, je bilo v obeh letih v pomurski statistični regiji, kjer se je površina teh zemljišč še povečala z 38.547 ha na 39.201 ha. Okrog 30.000 ha njiv z žiti je bilo leta 2000 v podravski statistični regiji in okrog 2000 ha manj v letu 2010. Osrednjeslovenska, savinjska, spodnjeposavska in statistična regija jugovzhodna Slovenija so imele med 5835 ha in 7654 ha njiv z žiti v letu 2000 in med 4637 ha in 6650 ha v letu 2010. Koroška, notranjsko-kraška in obalno-kraška statistična regija so imele okrog 500 ha njiv z žiti v letu 2000 in 300 ha v letu 2010. Najmanj površin, posejanih z žiti, je bilo v zasavski statistični regiji. Leta 2000 jih je bilo 134 ha, v letu 2010 pa še samo

35 ha, kar predstavlja manj kot 1 % vseh njiv z žiti kmetijskih gospodarstev v Sloveniji. Pridelava industrijskih rastlin je bila v letu 2000 in 2010 še šibka. Te so v letu 2000 pokrivalo 0,24 % vseh površin njiv kmetijskih gospodarstev, deset let kasneje pa 1,4 %. Najbolj razširjena je bila pridelava industrijskih rastlin v pomurski statistični regiji, kjer so gojili te rastline na okrog 50 % površin vseh njiv v Sloveniji. V podravski statistični regiji je bilo leta 2000 3619 ha površin v lasti kmetijskih gospodarstev namenjenih industrijskim rastlinam, čez 10 let pa 4229 ha. Preko 1000 ha jih je imela še savinjska statistična regija. V ostalih statističnih regijah je bilo površin z industrijskimi rastlinami manj. Zasavska statistična regija v letu 2000 ni imela podatkov o površinah z industrijskimi rastlinami, v letu 2010 pa ni bilo niti hektarja površin industrijskih rastlin. Za leto 2010 so podatki za osrednjeslovensko, gorenjsko in goriško statistično regijo zaupni. Površine krmnih rastlin so se v Sloveniji v obdobju med 2000 in 2010 povečale za več kot 10.000 ha. Zmanjšanje je bilo opazno le v zasavski in obalno-kraški statistični regiji. Površin njiv s krmnimi rastlinami v lasti kmetijskih gospodarstev je bilo v letu 2000 približno 37 %, v letu 2010 pa že 51 %. Statistična regija z največjo površino njiv, namenjenih krmnim rastlinam, je podravska statistična regija, ki je v letu 2010 pridelala 10.896 ha površin krmnih rastlin. Zasavska statistična regija ima najmanj teh površin – manj kot 200 ha v letu 2010. Krompirja je bilo od vseh skupin pridelkov na njivah najmanj. Ta predstavlja okoli 10 % v letu 2000, v letu 2010 pa 9 % vseh površin njiv v Sloveniji. V nobeni od statističnih regij ga ni bilo več kot 1500 ha, poleg tega se je površina krompirja v desetih letih v vseh statističnih regijah zmanjšala – največ v osrednjeslovenski, najmanj v zasavski.

Preglednica 17: Indeksi 2010/2000 – površine njiv z žiti, krompirjem, industrijskimi rastlinami, krmnimi rastlinami, stročnicami za suho zrnje ter vrtnarskimi pridelki (SURS, 2013d, lasten preračun)

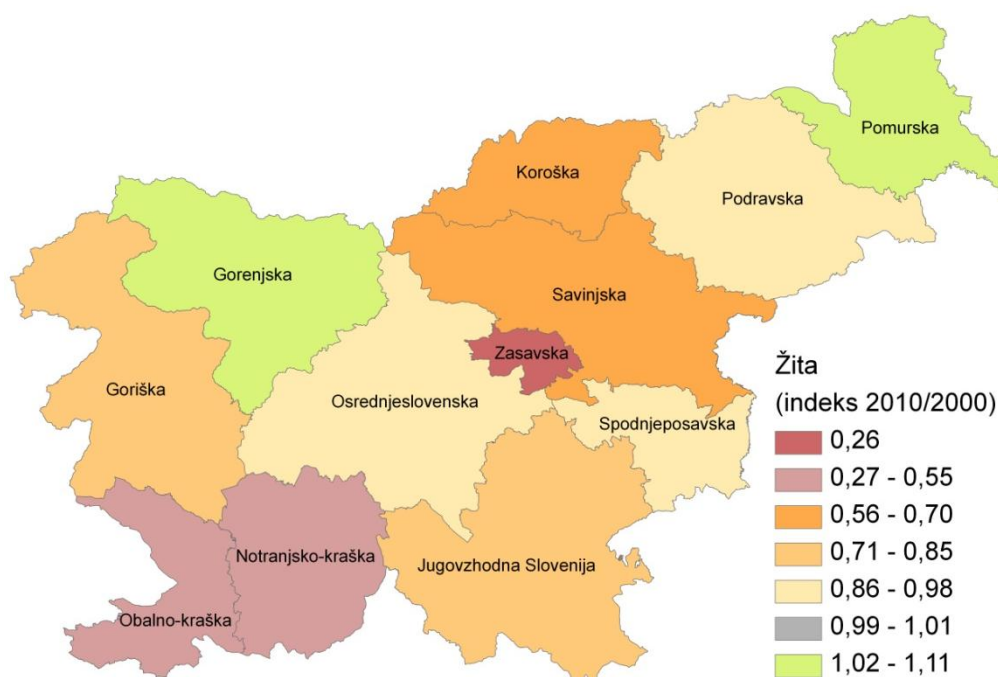
Država/stat. regija	Indeks površin 2010/2000					
	Žita	Krompir	Industrijske rastline	Krmne rastline	Stročnice za suho zrnje ^[1]	Vrtnarski pridelki ^[2]
Slovenija	0,92	0,46	1,12	1,27	-	-
Pomurska	1,02	0,4	1,13	1,19	-	-
Podravska	0,92	0,52	1,17	1,58	-	-
Koroška	0,63	0,51	1,24	1,28	-	-
Savinjska	0,69	0,42	1,05	1,16	-	-
Zasavska	0,26	0,4	z	0,75	-	-
Spodnjeposavska	0,89	0,43	0,77	1,16	-	-
Jugovzhodna Slov.	0,77	0,4	0,86	1,16	-	-
Osrednjeslovenska	0,92	0,44	z	1,21	-	-
Gorenjska	1,11	0,51	z	1,42	-	-
Notranjsko-kraška	0,53	0,56	-	1,18	-	-
Noriška	0,79	0,47	z	1,4	-	-
Obalno-kraška	0,47	0,5	3,2	0,79	-	-

Preglednica 17 predstavlja izračunane indekse površin za žita, krompir, industrijske in krmne rastline ter stročnice za suho zrnje in vrtnarske pridelke. Podatki o industrijskih rastlinah so bili v letu 2000 za nekatere statistične regije zaupni in jih nismo mogli pridobiti. Podatkov za stročnice za suho zrnje in vrtnarske pridelke v letu 2000 ni bilo, tako da indeksov nismo mogli izračunati.

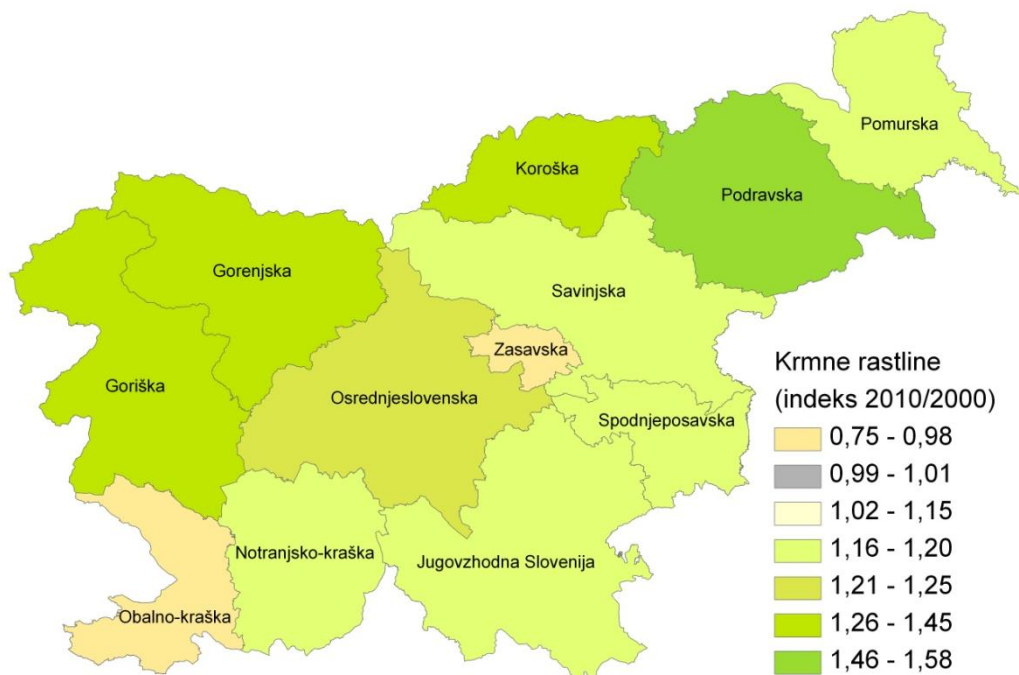
V nadaljevanju so predstavljeni grafični podatki o indeksih žit, krompirja in krmnih rastlin.

Indeks v obdobju med letoma 2010 in 2000 za žita kaže, da se je njihova površina povečala samo v gorenjski in pomurski statistični regiji (slika 18). V pomurski statistični regiji je indeks 1,02, v gorenjski pa 1,11, kar predstavlja največji porast površin žit. Ostale statistične regije so beležile zmanjšanje površin njiv. Največje zmanjšanje površin žit v lasti kmetijskih gospodarstev ima zasavska statistična regija (indeks 0,26). Tej sledita obalno-kraška in notranjsko-kraška statistična regija z indeksom 0,47 in 0,53 (preglednica 17). Regije, ki bi imela dokaj majhno zmanjšanje ali povečanje površin žit – do 1 %, ni.

Indeks krmnih rastlin kaže na to, da se je v obdobju analiziranja površina kmetijskih zemljišč, poraslih s krmnimi rastlinami, povečala. Edini statistični regiji, ki sta med letom 2000 in 2010 beležili zmanjšanje površin krmnih rastlin, sta zasavska in obalno-kraška statistična regija (slika 19). Zasavska statistična regija je imela indeks 0,75, obalno-kraška pa 0,79 (preglednica 17). V ostalih statističnih regijah se je površina krmnih rastlin povečala. V petih statističnih regijah je bilo povečanje med 16 % in 20 %. To so savinjska, spodnjeposavska in jugovzhodna Slovenija z indeksom 1,16, notranjsko-kraška z indeksom 1,18 in pomurska z indeksom 1,19. V osrednjeslovenski statistični regiji se je površina povečala za 21 %. Koroška, gorenjska in goriška statistična regija so tiste, v katerih se je površina krmnih rastlin v lasti kmetijskih gospodarstev povečala med 26 % in 45 % (slika 19). Največje povečanje teh površin je opazno v podravski statistični regiji z indeksom 1,58, kar predstavlja 58 % povečanje površin krmnih rastlin v letu 2010 glede na leto 2000 za kmetijska gospodarstva.

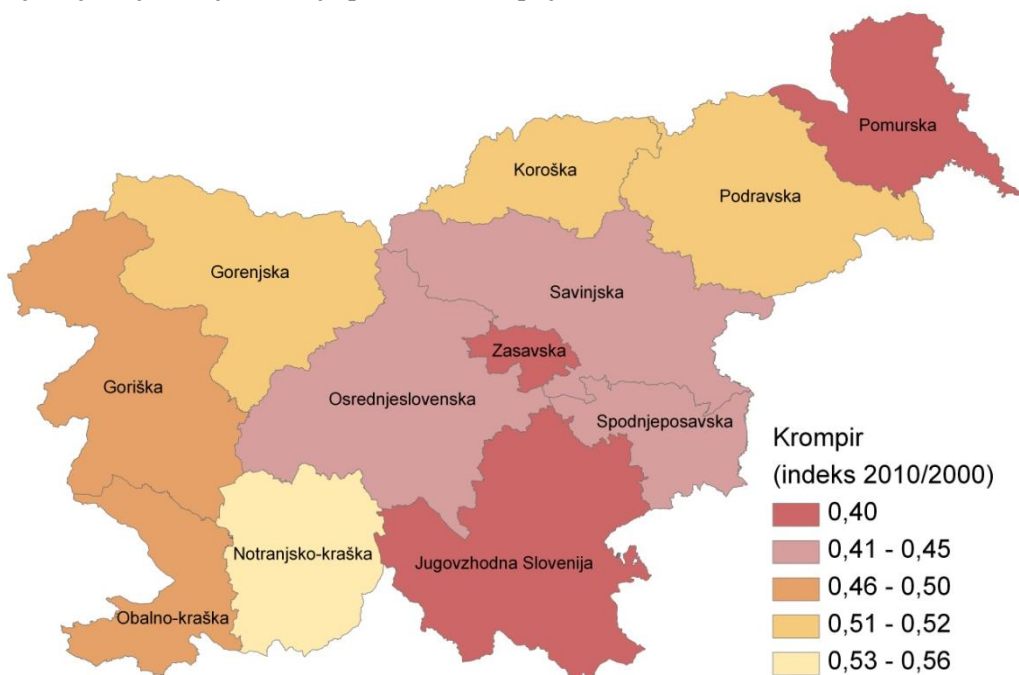

Slika 18: Žita (indeks 2010/2000) (lasten prikaz)

Slika 19: Krmne rastline (indeks 2010/2000) (lasten prikaz)

Indeks površin krompirja v lasti kmetijskih gospodarstev v obdobju 10 let, med 2000 in 2010, kaže na zmanjšanje teh površin v vseh statističnih regijah (slika 20). Največje zmanjšanje so zabeležile pomurska, zasavska in statistična regija jugovzhodna Slovenija – vse z indeksom 0,40. Osrednjeslovenska, savinjska in spodnjeposavska statistična regija beležijo indeks med 0,42 in 0,44 (preglednica 17). Več kot 50 % zmanjšanja površin krompirja so zabeležili tudi v goriški in obalno-kraški statistični regiji. Gorenjska in koroška statistična regija sta svoje površine krompirja zmanjšali za 49 %, podravska pa za en odstotek manj. Notranjsko-kraška statistična regija z indeksom 0,56 je regija, ki je najmanj zmanjšala svoje površine krompirja.

Slika 20: Krompir (indeks 2010/2000) (lasten prikaz)

Preglednica 18: Delež površin žit, industrijskih rastlin, krmnih rastlin in krompirja glede na površino regije v letu 2000 in 2010 (SURS, 2013d, lasten preračun)

Država/stat. regija	Delež površin glede na celotno površino regije [%]							
	Žita		Industrijske rastline		Krmne rastline		Krompir	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Slovenija	5,02	4,63	0,59	0,64	2,13	2,70	0,44	0,20
Pomurska	28,83	29,32	4,45	5,04	3,34	3,99	0,77	0,31
Podravska	14,06	12,9	1,67	1,95	3,17	5,02	0,51	0,26
Koroška	0,52	0,33	0,17	0,21	1,81	2,32	0,36	0,18
Savinjska	2,80	1,95	0,58	0,61	3,02	3,52	0,34	0,14
Zasavska	0,51	0,13	...	0	0,83	0,63	0,22	0,09
Spodnjeposavska	8,47	7,51	0,5	0,39	1,81	2,10	0,58	0,25
Jugovzhodna Slov.	2,86	2,20	0,03	0,03	2,38	2,77	0,41	0,16
Osrednjeslovenska	2,28	2,10	0,07	...	3,29	4,00	0,58	0,26
Notranjsko-kraška	0,35	0,19	0	0	0,68	0,80	0,26	0,15
Goriška	0,66	0,52	0	...	0,33	0,47	0,18	0,08
Obalno-kraška	0,50	0,24	0	0,02	0,74	0,58	0,21	0,11

Preglednica 18 kaže deleže površin žit, industrijskih in krmnih rastlin ter krompirja v lasti kmetijskih gospodarstev glede na površino statističnih regij. Največ površin, kjer so posejana žita, je bilo v pomurski statistični regiji. Ta so v letu 2000 pokrivala kar 28,83 %, deset let kasneje pa 29,32 % površine regije. Najmanjši del površin njiv imajo z žiti posejan v notranjsko-kraški statistični regiji, kjer je bil indeks 0,35 v letu 2000 in 0,19 v letu 2010. Industrijskih rastlin je bilo v obeh letih popisa kmetijstva še malo. V celotni Sloveniji je bilo tako s površinami industrijskih rastlin v lasti kmetijskih gospodarstev pokritih manj kot 1 % vseh površin v Sloveniji. Glede na površino statistične regije so največ industrijskih rastlin pridelali v pomurski statistični regiji (4,45 % v letu 2000, v letu 2010 pa 5,04 %). V podravski statistični regiji je bila pridelava industrijskih rastlin v letu 2000 v vrednosti 1,67 % vseh površin v podravski statistični regiji, v 2010 pa 1,95 %. Ostale statistične regije so imele manj kot 1 %, nekatere skoraj nič svoje površine pokrite z industrijskimi rastlinami. Krmne rastline so glede na celotno površino posameznih statističnih regij enotneje porazdeljene. Večina statističnih regij ima med 2–3 % površin pokritih s krmnimi rastlinami, ki jih pridelujejo kmetijska gospodarstva. Najmanj jih je v goriški statistični regiji, leta 2000 je bilo 0,33 %, leta 2010 pa 0,47 % površine regije pokrite s krmnimi rastlinami. Največ površin industrijskih rastlin sta imeli glede na svojo površino pomurska in podravska statistična regija. Površine krompirja glede na površino statistične regije zavzemajo manj kot 1 % vseh površin. Največ jih imajo v pomurski statistični regiji z 0,77 % v letu 2000 in 0,31 % v letu 2010. Najmanj površin ima s krompirjem pokritih goriška statistična regija z 0,18 % v letu 2000 in 0,08 % v letu 2010.

Preglednica 19: Delež površin žit, industrijskih rastlin, krmnih rastlin in krompirja glede na površino zemljišča v Sloveniji v letu 2000 in 2010 (SURS, 2013d, lasten preračun)

Država/stat. regija	Delež površin glede na celotno površino vrste zemljišča v Sloveniji							
	Žita		Industrijske rastline		Krmne rastline		Krompir	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Slovenija	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pomurska	37,84	41,73	49,94	51,57	10,32	9,74	11,54	10,06
Podravska	29,96	29,80	30,35	32,37	15,93	19,91	12,35	13,89
Koroška	0,53	0,37	1,47	1,66	4,35	4,41	4,21	4,65
Savinjska	6,56	4,94	11,56	11,11	16,67	15,34	9,10	8,36
Zasavska	0,13	0,04	...	0,00	0,51	0,30	0,64	0,56
Spodnjeposavska	7,36	7,08	3,74	2,62	3,70	3,40	5,71	5,33
Jugovzhodna Slov.	7,51	6,26	0,66	0,52	14,74	13,55	12,16	10,57
Osrednjeslovenska	5,73	5,71	1,59	...	19,45	18,65	16,53	15,88
Gorenjska	1,86	2,24	0,57	...	8,47	9,48	16,35	18,04
Notranjsko-kraška	0,50	0,29	0,00	0,02	2,27	2,12	4,26	5,19
Goriška	1,50	1,29	0,08	...	1,80	1,99	4,68	4,78
Obalno-kraška	0,52	0,27	0,04	0,12	1,78	1,11	2,46	2,69

Delež površin njiv z žiti, industrijskimi rastlinami, krmnimi rastlinami in krompirjem v lasti kmetijskih gospodarstev glede na površino njiv teh pridelkov v celotni Sloveniji kaže preglednica 19. V Sloveniji je največ površin z žiti v pomurski statistični regiji. Tam je bilo leta 2000 kar 37,84 % vseh površin žit v Sloveniji. Čez 10 let jih je bilo še več, in sicer 41,73 %. Podravska statistična regija je edina, ki sledi pomurski, saj ima okoli 29 % vseh površin njiv posejanih z žiti v Sloveniji. Ostale statistične regije imajo zelo malo površin njiv, ki so pokrite z žiti. Površine žit v zasavski statistični regiji predstavljajo komaj 0,13 % v letu 2000 in 0,04 % v letu 2010 vseh površin njiv z žiti v Sloveniji. Prav tako so bile industrijske rastline najbolj razširjene v pomurski in podravske statistični regiji. Tukaj je bilo več kot 30 % vseh površin industrijskih rastlin v Sloveniji. Okrog 11 % teh površin je bilo v savinjski statistični regiji, okrog 1,59 % v letu 2000 pa v osrednjeslovenski. Ostale statistične regije so imele manj kot 1 % površin teh rastlin oziroma za njih ni podatka. Površine njiv s krmnimi rastlinami so bile enakomerneje razporejene po območju Slovenije. Tako je bila največja pridelava krmnih rastlin v osrednjeslovenski statistični regiji z 19,45 % v letu 2000 in 18,65 % v letu 2010 vseh površin njiv krmnih rastlin v Sloveniji. Tej sledijo savinjska, podravska in jugovzhodna statistična regija. Pomurska statistična regija je v letu 2000 pridelovala krmne rastline na 10,32 % površin vseh njiv v Sloveniji, v letu 2010 pa na 9,74 %. Najmanj krmnih rastlin v Sloveniji so pridelali v zasavski statistični regiji z manj kot 1 % teh površin v letu 2000 in 2010. Glede na celotno površino njiv s krompirjem v Sloveniji je tega največ v osrednjeslovenski, gorenjski, jugovzhodni Sloveniji, podravski in pomurski statistični regiji. Te pokrijejo okoli 60 % površin vsega krompirja v Sloveniji, ki ga pridelajo kmetijska gospodarstva. Najmanj površin s krompirjem je v zasavski statistični regiji, kjer je glede na celotno površino zemljišč v Sloveniji s krompirjem zasajenih manj kot 1 % zemljišč.

3.2 Rezultati analize demografskih podatkov

Po opravljenem pregledu demografskih podatkov smo pridobili indekse demografskih sprememb za kmetijska gospodarstva v obdobju med letoma 2000 in 2010 ter jih primerjali z demografskimi podatki prebivalstva v Sloveniji na ravni statističnih regij.

Najprej smo pregledali podatke o številu kmetijskih gospodarstev, ki so bila popisana v Popisu kmetijstva 2000 in Popisu kmetijstva 2010. Med kmetijska gospodarstva spadajo tako družinske kmetije kot tudi kmetijska podjetja. Podatki, ki se nanašajo na demografijo kmetijskih gospodarjev in njegovih družinskih članov, so podatki za družinske kmetije.

Te podatke smo nato primerjali s podatki o številu gospodarjev, številom družinskih članov na kmetijah ter s številom gospodinjstev v Sloveniji in po posameznih statističnih regijah. Na koncu smo pregledali še izobrazbeno strukturo gospodarjev na kmetijah z izobrazbeno strukturo vsega prebivalstva v regiji.

3.2.1 Demografsko stanje v Sloveniji

Dne 1. 7. 2011 je bilo v Sloveniji 2.052.496 prebivalcev, ki so živeli na 20.273 km² površine, kar je predstavljalo 101,2 prebivalca na 1 km² (glej preglednico 20). Največja gostota naselitve je bila v osrednjeslovenski statistični regiji. Tukaj je živelo več kot 200 prebivalcev na 1 km², kar je enkrat več od slovenskega povprečja. V osrednjeslovenski statistični regiji je živelo 26 % vsega prebivalstva v Sloveniji na 13 % deleža teritorialne površine glede na celotno površino Slovenije. V primerjavi z jugovzhodno Slovenijo, kjer na približno isti površini živi samo 7 % prebivalstva, vidimo, da je gostota poselitve bistveno nižja. To pomeni, da na območjih z manjšo gostoto poselitve ostane več površin, ki so morebiti lahko namenjene kmetijstvu.

Preglednica 20: Prebivalstvo v Sloveniji ob koncu leta 2011, površina teritorialnih enot, gostota naseljenosti, delež prebivalstva in delež površine teritorialne enote (SURs, 2013a, 2013g, lasten preračun)

Leto 2011 – drugo polletje	Prebivalstvo – SKUPAJ	Površina teritorialne enote (km ²)	Gostota naseljenosti	Delež prebivalstva	Delež teritorialne površine (km ²)
Slovenija	2.052.496	20.273	101,2	100,00 %	100,00 %
Pomurska	119.146	1337	89,1	5,80 %	6,59 %
Podravska	322.843	2170	148,8	15,73 %	10,70 %
Koroška	72.521	1041	69,7	3,53 %	5,13 %
Savinjska	260.093	2384	109,1	12,67 %	11,76 %
Zasavska	44.106	264	167,1	2,15 %	1,30 %
Spodnjeposavska	70.086	885	79,2	3,41 %	4,37 %
Jugovzhodna Slovenija	142.554	2675	53,3	6,95 %	13,19 %
Osrednjeslovenska	534.807	2555	209,3	26,06 %	12,60 %
Gorenjska	203.703	2137	95,3	9,92 %	10,54 %
Notranjsko-kraška	52.419	1456	36,0	2,55 %	7,18 %
Goriška	119.163	2325	51,3	5,81 %	11,47 %
Obalno-kraška	111.055	1044	106,4	5,41 %	5,15 %

Statistične regije z največjo gostoto poselitve so osrednjeslovenska, zasavska in podravska statistična regija. Osrednjeslovenska statistična regija je najgosteje poseljena, saj je območje najbolj razvito, predstavlja državno politično in ekonomski središče z najvišjo stopnjo zaposlenosti. Zasavska regija ima višjo gostoto poselitve prav zaradi svoje velikosti oz. majhnosti in razgibanosti terena. Maribor kot drugo največje slovensko mesto ponuja večje možnosti zaposlitve in predstavlja kulturno in gospodarsko središče Vzhodne Slovenije. Gostota poselitve v podravske statistični regiji je 148,8 prebivalcev na km². Najnižjo gostoto poselitve imajo goriška, notranjsko-kraška in jugovzhodna Slovenija predvsem na račun velike površine in manjše poselitve, saj so posamezna območja v omenjenih regijah teže dostopna in časovno precej oddaljena od večjih središč (preglednica 20).

3.2.2 Število kmetijskih gospodarstev in število gospodarjev na kmetijah

Število kmetijskih gospodarstev in število gospodarjev je med seboj močno povezano.

V preglednici 21 so podatki o številu kmetijskih gospodarstev v letih 2000 in 2010 ter podatki o številu gospodarjev v letih 2000 in 2010. Izračunali smo indekse med desetletnim obdobjem in ugotovili, da se tako število kmetijskih gospodarstev in število kmetijskih gospodarjev manjša.

Preglednica 21: Število kmetijskih gospodarstev in število gospodarjev v letu 2000 in 2010 (SURS, 2013f, 2013h, lasten prikaz)

Država/stat. regija	Število kmet. gospodarstev		Število gospodarjev	
	2000	2010	2000	2010
Slovenija	86.467	74.646	86.336	74.425
Pomurska	11.810	8890	11.783	8859
Podravska	14.800	12.318	14.775	12.280
Koroška	2901	2743	2900	2740
Savinjska	12.901	11.434	12.890	11.402
Zasavska	1048	1075	1047	1075
Spodnjeposavska	5760	5227	5752	5213
Jugovzhodna Slovenija	9540	8079	9531	8064
Osrednjeslovenska	9497	8673	9471	8638
Gorenjska	5040	4476	5032	4465
Notranjsko-kraška	2952	2881	2947	2875
Goriška	6540	5790	6534	5769
Obalno-kraška	3678	3060	3674	3045

Iz preglednice 21, ki predstavlja število kmetijskih gospodarstev in število kmetijskih gospodarjev v letu 2000 in 2010 vidimo, da je bilo skupno v letu 2000 kmetijskih gospodarstev 86.467. Vodilo jih je 86.336 gospodarjev. Deset let kasneje je število kmetijskih gospodarstev padlo na 74.646 kmetij, število gospodarjev pa na 74.425. V vseh statističnih regijah se je, razen v zasavski statistični regiji, število gospodarjev in število kmetijskih gospodarstev zmanjšalo. Kmetijskih gospodarstev je več kot gospodarjev na kmetijah, kar pomeni, da imajo posamezni gospodarji v lasti več kmetijskih gospodarstev. Najbolj opazno je to v tistih regijah, kjer je njihovo število tudi večje. Kot primer v pomurski statistični regiji je 11.783 gospodarjev v letu 2000 ter 11.810 kmetijskih gospodarstev. Iz tega izhaja, da ima 27 kmetijskih gospodarstev najmanj enega istega lastnika. Povezanost med številom gospodarjev in številom kmetijskih gospodarstev tako lahko potrdimo, kar je logično, saj

kmetijsko gospodarstvo brez gospodarja ne more obstajati. Ko se gospodar preneha ukvarjati s kmetijstvom in izbriše svojo kmetijo, ta ni več vpisana kot kmetijsko gospodarstvo.

Preglednica 22: Indeks števila kmetijskih gospodarstev in števila gospodarjev v 2000 in 2010 (SURS, 2013f, 2013h, lasten preračun)

Država/stat. regija	Indeks 2010/2000	
	Število kmetijskih gospodarstev	Število gospodarjev
Slovenija	0,86	0,86
Pomurska	0,75	0,75
Podravska	0,83	0,83
Koroška	0,95	0,94
Savinjska	0,89	0,88
Zasavska	1,03	1,03
Spodnjeposavska	0,91	0,91
Jugovzhodna Slovenija	0,85	0,85
Osrednjeslovenska	0,91	0,91
Gorenjska	0,89	0,89
Notranjsko-kraška	0,98	0,98
Goriška	0,89	0,88
Obalno-kraška	0,83	0,83

Iz preglednica 22 je razvidno, da je število kmetijskih gospodarstev in število kmetijskih gospodarjev med sabo močno povezano. Indeks števila kmetijskih gospodarstev in indeks števila kmetijskih gospodarjev se v statističnih regijah razlikujeta za največ 0,01. Razvidno je, da se je tako število kmetijskih gospodarstev kot število kmetijskih gospodarjev najbolj zmanjšalo v pomurski statistični regiji. V zasavski statistični regiji beležimo indeks 1,03 tako za kmetijska gospodarstva kot za kmetijske gospodarje. Število obeh se je torej povečalo.

3.2.3 Število in povprečna starost gospodarjev

V preglednici 23 prikazujemo podatke o številu kmetijskih gospodarjev in njihovo starost v Sloveniji in statističnih regijah v letih 2000 in 2010 za moške in ženske skupaj.

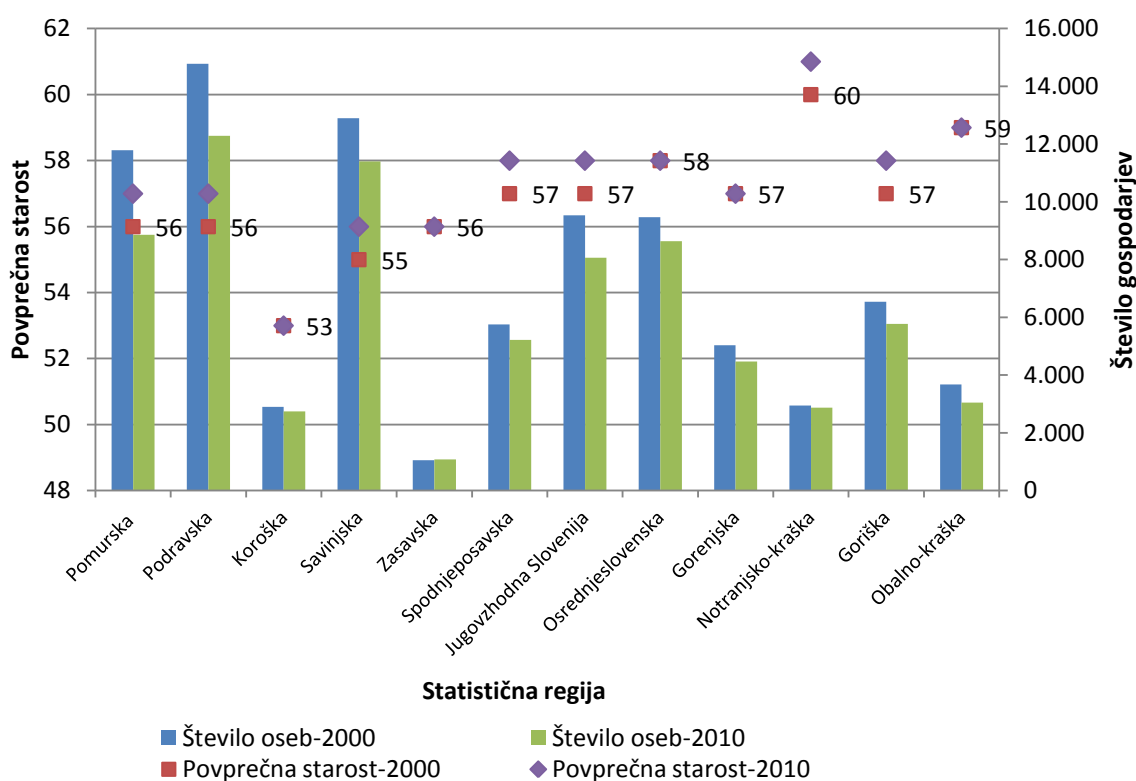
Preglednica 23: Število in povprečna starost kmetijskih gospodarjev v letu 2000 in 2010 – skupaj (SURS, 2013e, lasten prikaz)

Država/stat. regija	Kmetijski gospodarji – skupaj			
	Število oseb		Povprečna starost v letih	
	2000	2010	2000	2010
Slovenija	86.336	74.425	57	57
Pomurska	11.783	8859	56	57
Podravska	14.775	12.280	56	57
Koroška	2900	2740	53	53

... se nadaljuje

...nadaljevanje Preglednice 23:

Savinjska	12.890	11.402	55	56
Zasavska	1047	1075	56	56
Spodnjeposavska	5752	5213	57	58
Jugovzhodna Slovenija	9531	8064	57	58
Osrednjeslovenska	9471	8638	58	58
Gorenjska	5032	4465	57	57
Notranjsko-kraška	2947	2875	60	61
Goriška	6534	5769	57	58
Obalno-kraška	3674	3045	59	59

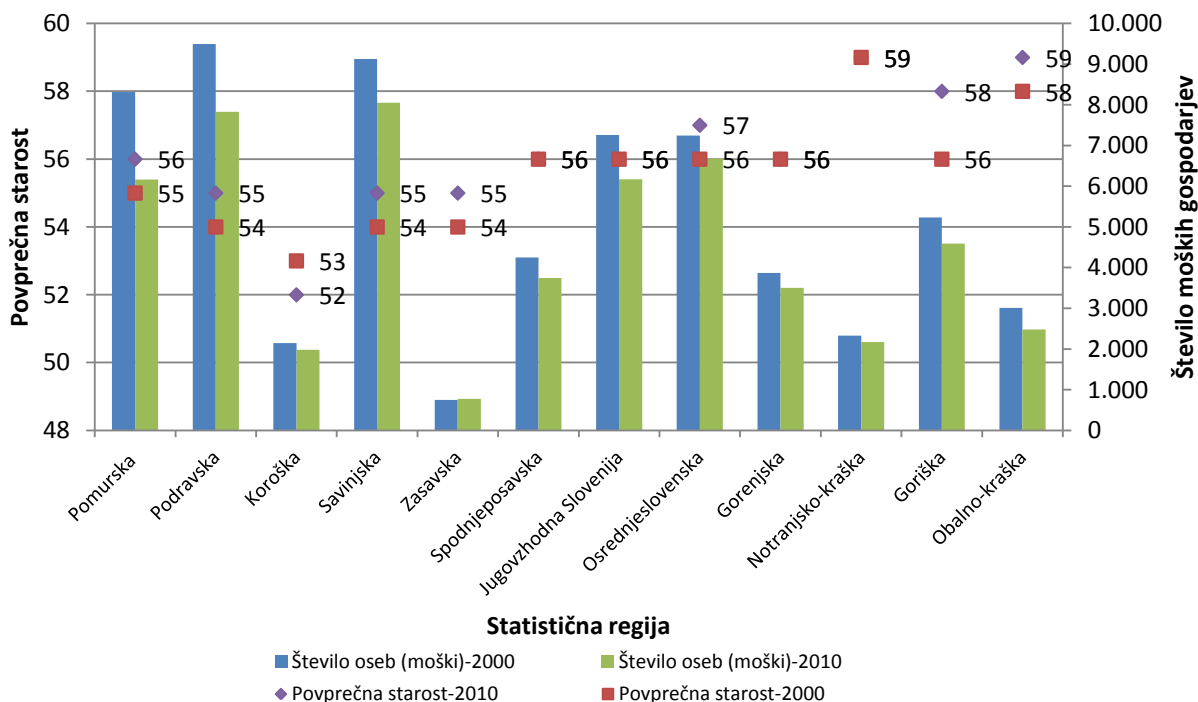
Slika 21: Število in povprečna starost kmet. gospodarjev v letu 2000 in 2010 – skupaj (lasten prikaz)

Podatki Statističnega urada Republike Slovenije za leto 2000 in 2010 so pokazali, da se je v splošnem število gospodarjev v Sloveniji zmanjšalo. To je s 86.336 na 74.425 gospodarjev, kar predstavlja skoraj 14 %. Povprečna starost za celotno območje Slovenije je ostala enaka 57 let. Pregled po statističnih regijah kaže podobno sliko (preglednica 23). Število gospodarjev se je v vseh statističnih regijah razen v zasavski statistični regiji zmanjšalo. Največje zmanjšanje je bilo v pomurski statistični regiji, kjer se je število kmetijskih gospodarjev zmanjšalo za 25 %. Večje spremembe glede povprečne starosti v posamezni statistični regiji ni opaziti (starost se je povečala v povprečju za največ eno leto), se pa ta giblje od 53 let v koroški statistični regiji do 61 let v notranjsko-kraški statistični regiji (slika 24).

V preglednici 24 prikazujemo število moških gospodarjev in njihovo povprečno starost.

Preglednica 24: Število in povprečna starost kmet. gospodarjev v letu 2000 in 2010 – moški (SURS, 2013e, lasten prikaz)

Država/stat. regija	Kmetijski gospodarji - Skupaj			
	Število oseb		Povprečna starost v letih	
	2000	2010	2000	2010
Slovenija	86.336	74.425	57	57
Pomurska	11.783	8859	56	57
Podravska	14.775	12.280	56	57
Koroška	2900	2740	53	53
Savinjska	12.890	11.402	55	56
Zasavska	1047	1075	56	56
Spodnjeposavska	5752	5213	57	58
Jugovzhodna Slovenija	9531	8064	57	58
Osrednjeslovenska	9471	8638	58	58
Gorenjska	5032	4465	57	57
Notranjsko-kraška	2947	2875	60	61
Goriška	6534	5769	57	58
Obalno-kraška	3674	3045	59	59

Slika 22: Število in povprečna starost kmet. gospodarjev v letu 2000 in 2010 – moški (lasten prikaz)

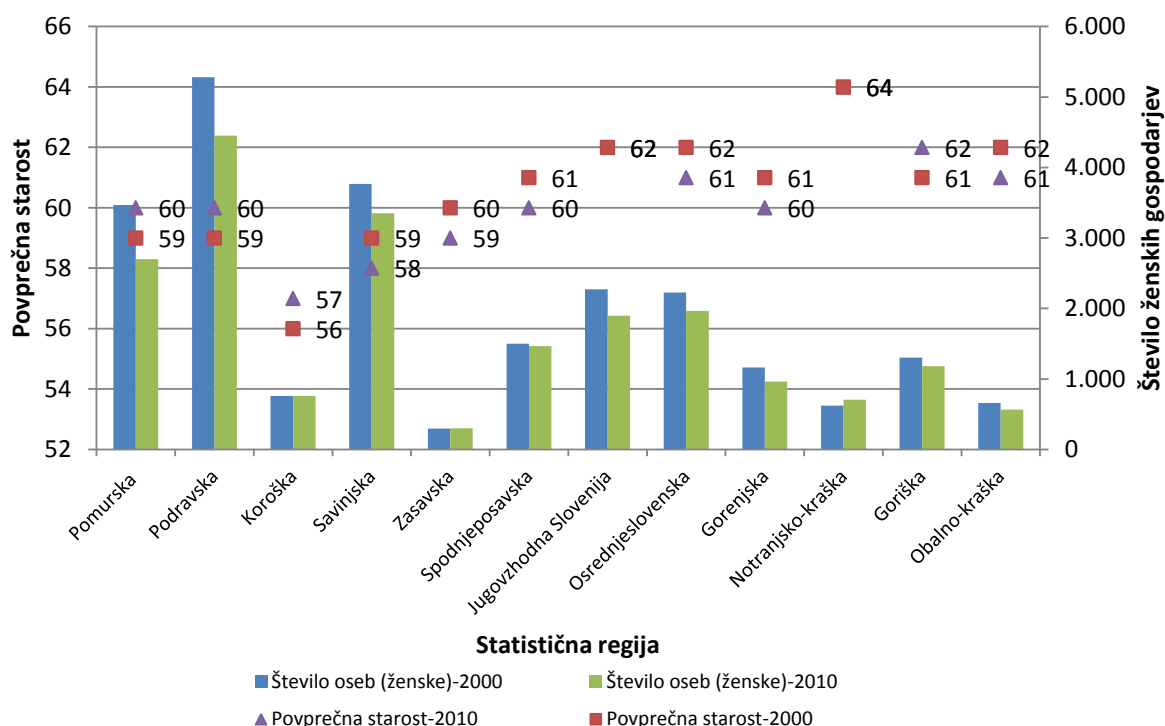
Število moških gospodarjev je bilo leta 2000 v vseh statističnih regijah večje kot leta 2010. Leta 2000 jih je bilo skupno 63.013, leta 2010 pa 54.125. Povprečna starost moških gospodarjev ne odstopa veliko od povprečne starosti vseh gospodarjev skupaj. Največje zmanjšanje števila je opazno v pomurski in podravski statistični regiji, saj se je tam število oseb moških gospodarjev zmanjšalo za 2153 oziroma za 1666 v podravski statistični regiji. Do povečanja števila moških gospodarjev je prišlo

le v zasavski statistični regiji (preglednica 24 in slika 25). Povprečna starost se giblje od 52 let v koroški statistični regiji do 59 let v obalno-kraški in notranjsko-kraški statistični regiji – to je nižja povprečna starost kot za vse kmetijske gospodarje skupaj.

Preglednica 25 prikazuje število ženskih gospodarjev na kmetijah ter njihovo povprečno starost.

Preglednica 25: Število in povprečna starost kmet. gospodarjev v letu 2000 in 2010 – ženske (SURs, 2013e, lasten prikaz)

Država/stat. regija	Kmetijski gospodarji–Ženske			
	Število oseb		Povprečna starost v letih	
	2000	2010	2000	2010
Slovenija	23.323	20.300	60	60
Pomurska	3469	2698	59	60
Podravska	5281	4452	59	60
Koroška	758	758	56	57
Savinjska	3767	3351	59	58
Zasavska	297	299	60	59
Spodnjeposavska	1501	1468	61	60
Jugovzhodna Slovenija	2273	1897	62	62
Osrednjeslovenska	2227	1964	62	61
Gorenjska	1164	961	61	60
Notranjsko-kraška	621	705	64	64
Goriška	1303	1182	61	62
Obalno-kraška	662	565	62	61

Slika 23: Število in povprečna starost kmet. gospodarjev v letu 2000 in 2010 – ženske (lasten prikaz)

Iz preglednice 25 in slike 23 je razvidno, da je število ženskih gospodarjev precej nižje kot pa število moških gospodarjev. V letu 2000 je bilo 23.323 žensk, ki so gospodarile na kmetijah, v letu 2010 pa 20.300. V povprečju so ženske starejše od moških. Njihova povprečna starost se giblje od 57 let v koroški statistični regiji do 64 let v notranjsko-kraški statistični regiji. Opaziti je, da se je v 6 statističnih regijah povprečna starost zmanjšala, v 2 je ostala nespremenjena, v 4 pa se je povečala (slika 26).

3.2.4 Prebivalstvo na kmetijskih gospodarstvih in prebivalstvo v regijah

V preglednici 26 prikazujemo podatke o družinskih članih, ki živijo na kmetijah. V to skupino so vključeni vsi tisti, ki prebivajo na kmetijskih gospodarstvih, ne glede na to, ali se s kmetijstvom ukvarjajo ali ne. Primerjavo smo izvedli s številom vseh prebivalcev v posamezni statistični regiji.

Preglednica 26: Število družinskih članov na družinskih kmetijah in število prebivalcev v regiji 2010/2000 (SURs, 2013h, 2013i, lasten prikaz)

Država/stat. regija	Število družinskih članov na kmetijah		Število prebivalcev v regiji	
	2000	2010	2000	2010
Slovenija	322.981	259.075	1.987.755	2.046.976
Pomurska	44.701	30.936	124.969	119.548
Podravska	54.348	41.750	319.605	323.343
Koroška	11.522	10.148	74.047	72.812
Savinjska	49.269	40.645	256.331	260.025
Zasavska	4045	3924	46.451	44.706
Spodnjeposavska	20.978	18.198	69.844	70.192
Jugovzhodna Slov.	35.280	28.338	137.926	142.092
Osrednjeslovenska	36.938	31.174	487.789	529.646
Gorenjska	19.877	16.322	196.477	202.903
Notranjsko-kraška	9988	9469	50.544	52.217
Goriška	23.985	19.118	120.444	119.080
Obalno-kraška	12.050	9053	103.328	110.412

V Sloveniji je leta 2000 živel 1.987.755 prebivalcev, od tega 322.981 na kmetijah. Deset let kasneje je v Sloveniji živel 2.046.976 prebivalcev in 259.075 od teh na kmetijah. Največ ljudi na kmetijah je živel v podravske, savinjske in pomurske statistične regije – več kot 44.000. Najmanj kmečkega prebivalstva je bilo v notranjsko-kraški in zasavski statistični regiji z manj kot 10.000 prebivalci.

Preglednica 27: Indeks 2010/2000 – število kmetijskih gospodarstev, število družinskih članov na kmetijah in število prebivalcev v statistični regiji (lasten preračun)

Država/stat. regija	Indeks 2010/2000		
	Število kmetijskih gospodarstev	Št. družinskih članov na kmetijah	Št. prebivalcev v regiji
Slovenija	0,86	0,8	1,03
Pomurska	0,75	0,69	0,96

... se nadaljuje

...nadaljevanje Preglednice 27:

Podravska	0,83	0,77	1,01
Koroška	0,95	0,88	0,98
Savinjska	0,89	0,82	1,01
Zasavska	1,03	0,97	0,96
Spodnjeposavska	0,91	0,87	1
Jugovzhodna Slovenija	0,85	0,8	1,03
Osrednjeslovenska	0,91	0,84	1,09
Gorenjska	0,89	0,82	1,03
Notranjsko-kraška	0,98	0,95	1,03
Goriška	0,89	0,8	0,99
Obalno-kraška	0,83	0,75	1,07

Iz preglednice 27 je razvidno, da se število družinskih članov na kmetijah in število kmetijskih gospodarstev zmanjšuje. Skupno se je v Sloveniji število družinskih članov zmanjšalo za 20 %, število kmetijskih gospodarstev pa za 14 %. Skupno število ljudi v Sloveniji se je povečalo za 3 %. Število prebivalstva v posameznih regijah se tako v primerjavi s številom družinskih članov na kmetijah in številom kmetijskih gospodarstev ni preveč spremenilo. Največji upad števila kmetijskih gospodarstev je opaziti v pomurski statistični regiji, kjer se je njihovo število zmanjšalo za 25 % v 10 letih. Temu primerno sledi tudi upad števila družinskih članov na kmetijah za kar 31 %. Največ kmečkega prebivalstva po pričakovanjih živi v podravske in pomurske statistični regiji. Prva je imela leta 2000 2,7 % vseh prebivalcev v Sloveniji družinskih članov, ki živijo na kmetijah, druga pa 2,2 %. Če primerjamo število prebivalcev v posamezni regiji s številom družinskih članov na kmetijah, je največ družinskih članov na kmetijah v pomurski statistični regiji, kjer jih je bilo leta 2000 od vseh prebivalcev v regiji 35,7 %, deset let kasneje pa še samo 25,8 %, kar predstavlja zmanjšanje za skoraj 10 %. Povzamemo lahko, da se je v splošnem število ljudi, ki živijo na kmetijah, zmanjšalo za okoli 20 %, za okoli 10 % pa se je zmanjšalo tudi število kmetijskih gospodarstev.

3.2.5 Število gospodinjstev v regiji in število kmetijskih gospodarstev

Pogledali smo še povezavo med številom gospodinjstev v posamezni statistični regiji, številom kmetijskih gospodarstev in številom prebivalcev v regiji. Povezave prikazuje preglednica 28.

Preglednica 28: Število gospodinjstev in število prebivalcev v regiji ter indeks 2010/2000 (SURs, 2013i, 2013j, 2013k, lasten preračun)

Država/stat. regija	Število gospodinjstev v regiji		Število prebivalcev v regiji		Indeks 2010/2000, indeks 2011/2002		
	2002	2011	2000	2010	Št. kmet. gospodarstev	Št. gospodinj. v regiji	Št. prebivalcev v regiji
<i>Slovenija</i>	684.847	813.531	1.987.755	2.046.976	0,86	1,19	1,03
Pomurska	39.330	45.255	124.969	119.548	0,75	1,15	0,96
Podravska	110.654	133.305	319.605	323.343	0,83	1,2	1,01
Koroška	25.048	30.327	74.047	72.812	0,95	1,21	0,98
Savinjska	86.973	105.615	256.331	260.025	0,89	1,21	1,01

... se nadaljuje

... nadaljevanje Preglednice 28:

Zasavska	16.961	18.698	46.451	44.706	1,03	1,1	0,96
Spodnjeposavska	22.832	27.868	69.844	70.192	0,91	1,22	1
Jugovzhodna Slovenija	45.118	53.611	137.926	142.092	0,85	1,19	1,03
Osrednjeslovenska	174.746	209.837	487.789	529.646	0,91	1,2	1,09
Gorenjska	67.332	76.581	196.477	202.903	0,89	1,14	1,03
Notranjsko-kraška	17.615	20.413	50.544	52.217	0,98	1,16	1,03
Goriška	40.924	46.309	120.444	119.080	0,89	1,13	0,99
Obalno-kraška	37.314	45.712	103.328	110.412	0,83	1,23	1,07

Število gospodinjstev se je v 9 letih, ki so pretekla med zajemom teh podatkov (podatki so se zajeli leta 2002 v sklopu popisa prebivalstva in leta 2011), povečalo za okrog 18 %. V letu 2002 je imelo povprečno gospodinjstvo 2,9 člana, v letu 2011 pa le še 2,5 člana. To pomeni, da se je število gospodinjstev povečalo na račun odseljevanja »od doma«. Število kmetijskih gospodarstev se je zmanjšalo (razen v zasavski statistični regiji). Skupno so predstavljala kmetijska gospodarstva okoli 12,6 % vseh gospodinjstev v Sloveniji (napako pri primerjavi podatkov 2002 in 2000 ter 2010 in 2011 smo zanemarili, prav tako število kmetijskih podjetij) v letu 2000 in 9,2 % vseh gospodinjstev v letu 2010. Največji delež kmetijskih gospodarstev glede na število gospodinjstev je opaziti v pomurski statistični regiji. Tam je bilo leta 2000 kar 30 % gospodinjstev takšnih, ki so bila vpisana v register kmetijskih gospodarstev. Sledita ji spodnjeposavska in statistična regija jugovzhodna Slovenija s 25 % oziroma 21 %. Najmanjši delež kmetijskih gospodarstev glede na število gospodinjstev ima po pričakovanjih osrednjeslovenska statistična regija s samo 5 %. Opazen je velik padec števila kmetijskih gospodarstev glede na število gospodinjstev. V pomurski statistični regiji se je število teh zmanjšalo glede na leto 2000 za več kot 10 %.

3.2.6 Splošna izobrazba gospodarjev kmetijskih gospodarstev

Na področju izobraženosti smo opravili analizo za splošno in kmetijsko izobrazbo gospodarjev na kmetijskih gospodarstvih in jo primerjali z izobraženostjo vsega prebivalstva v regiji.

Najprej smo opravili analizo za splošno izobrazbo gospodarjev na kmetijskih gospodarstvih. Izračunali smo indekse, ki kažejo na povečanje oziroma zmanjšanje števila izobraženih z določeno stopnjo izobrazbe.

Preglednica 29: Indeksi splošne izobrazbe med kmetijskimi gospodarji (SURSTAT, 2013I, lasten preračun)

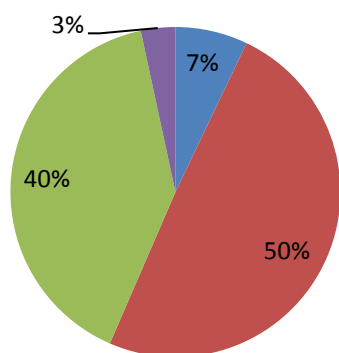
Država/ stat. regija	Indeks 2010/2000			
	Brez izobrazbe, nepopolna OŠ	Osnovnošolska izobrazba	Srednješolska izobrazba	Višješolska, visokošolska izobrazba
Slovenija	0,77	0,68	1,14	1,65
Pomurska	0,51	0,61	0,98	1,27
Podravska	0,55	0,65	1,09	1,48
Koroška	...	0,73	1,28	2,15
Savinjska	...	0,71	1,17	1,87

...se nadaljuje

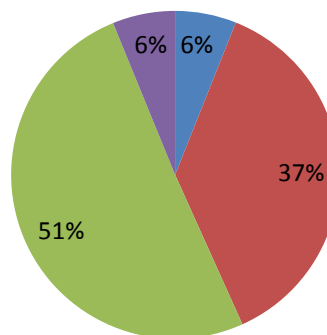
... nadaljevanje Preglednice 29:

Zasavska	0,5	0,75	1,38	2,27
Spodnjeposavska	0,4	0,76	1,18	1,85
Jugovzhodna Slovenija	...	0,69	1,17	1,86
Osrednjeslovenska	0,44	0,72	1,24	2,02
Gorenjska	0,42	0,66	1,17	1,74
Notranjsko-kraška	...	0,77	1,29	1,82
Goriška	0,53	0,66	1,14	1,7
Obalno-kraška	0,32	0,67	0,98	1,25

Splošna izobrazba kmetijskih gospodarjev v Sloveniji v letu 2000

Splošna izobrazba kmetijskih gospodarjev v Sloveniji v letu 2010

■ Brez izobrazbe, nepopolna OŠ ■ OŠ izobrazba ■ Srednješolska izobrazba ■ Višje, visokošolska izobrazba

Slika 24: Delež stopnje splošne izobrazbe kmetijskih gospodarjev v letu 2000 in 2010 (lasten prikaz)

Preglednica 29 prikazuje indekse stopnje izobrazbe med kmetijskimi gospodarji. V prilogi B je prikazano število kmetijskih gospodarjev in število prebivalcev v regiji z določeno stopnjo izobrazbe.

V Sloveniji in prav tako v vseh statističnih regijah se najbolj zmanjšuje število kmetijskih gospodarjev brez izobrazbe oziroma nepopolno šolsko izobrazbo. V Sloveniji je bilo ob prvem popisu kmetijstva 5849 kmetijskih gospodarjev brez šolske izobrazbe ali z nepopolno šolsko izobrazbo. V 10 letih se je njihovo število zmanjšalo na 4496. V letu 2000 je bilo največ kmetijskih gospodarjev z osnovnošolsko izobrazbo. Teh je bilo skupno 40.698. V Popisu kmetijstva 2010 je mogoče zaslediti, da se je število kmetijskih gospodarjev s samo osnovnošolsko izobrazbo ustavilo pri 24.704, kar predstavlja zmanjšanje za 32 %. V nasprotju z osnovnošolsko izobrazbo se je število kmetijskih gospodarjev s srednješolsko izobrazbo, pod katero štejejo srednjo poklicno in splošno izobrazbo, povečalo s 33.044 na 37.627 gospodarjev. To predstavlja 14 % povečanje te stopnje izobrazbe med kmetijskimi gospodarji. Povečalo se je tudi število kmetijskih gospodarjev z višjo in visokošolsko izobrazbo. Kmetijskih gospodarjev s to stopnjo izobrazbe, ki je bila v letu 2000 najnižja, je bilo 2781, v letu 2010 pa že 4598, kar je več kot število kmetijskih gospodarjev brez izobrazbe oziroma z nepopolno osnovnošolsko izobrazbo. Indeks gospodarjev z višješolsko in visokošolsko izobrazbo je v obdobju med letoma 2010 in 2000 znašal 1,65.

Kot kažejo indeksi, se je število kmetijskih gospodarjev brez izobrazbe in z nepopolno osnovnošolsko izobrazbo najbolj zmanjšalo. Med gospodarje te skupine lahko štejemo starejše gospodarje, katerim v preteklosti ni bilo tako pomembno šolanje kot pa delo, predvsem doma na kmetiji. Sklepamo, da so ti predali svojo kmetijo mlajšim z višjo izobrazbo. Največ je kmetijskih gospodarjev s srednješolsko izobrazbo, katerih število se je v obdobju 10 let med Popisom kmetijstva 2000 in Popisom kmetijstva 2010 v povprečju povečalo za 17 % za statistične regije in za 14 % v Sloveniji. Največjo rast opazimo pri višješolski in visokošolski izobrazbi. Število kmetijskih gospodarjev z višješolsko in visokošolsko izobrazbo se je v statističnih regijah v povprečju povečalo za 77 %, največ v zasavski statistični regiji – kar za 227 %, najmanj pa v obalno-kraški statistični regiji – za 25 %.

Slika 24 kaže delež splošne izobrazbe v Sloveniji med kmetijskimi gospodarji v letu 2000 in 2010. Podatki so povzeti iz Popisa kmetijstva 2000 in Popisa kmetijstva 2010. Razvidno je, da se je zmanjšalo število kmetijskih gospodarjev brez izobrazbe, z nepopolno in osnovnošolsko izobrazbo. Največji je delež kmetijskih gospodarjev s srednješolsko izobrazbo, povečuje pa se delež tudi tistih kmetijskih gospodarjev, ki imajo višješolsko in visokošolsko izobrazbo.

Primerjava pridobljene izobrazbe kmetijskih gospodarjev in izobrazbe vseh prebivalcev kaže na podobnost (preglednica 30).

Preglednica 30: Primerjava stopnje izobrazbe za kmet. gospodarje in prebivalstvo v Sloveniji za obdobje 2000 in 2010 za kmet. gospodarje ter obdobje 2002 in 2011 za prebivalstvo v Sloveniji (SURSTAT, 2013a, 2013b, 2013c, 2013d, lasten preračun)

	Brez izobrazbe, nepopolna OŠ		Osnovnošolska izobrazba		Srednješolska izobrazba		Višješolska, visokošolska izobrazba	
	Kmet. gospodar	Slovenija	Kmet. gospodar	Slovenija	Kmet. gospodar	Slovenija	Kmet. gospodar	Slovenija
2000, 2002	5849	115.556	40.698	433.910	33.044	899.341	2781	215.062
2010, 2011	4496	77.971	27.704	435.108	37.627	938.588	4598	307.669
Razlika	-1353	-37.585	-12.994	1198	4583	39.247	1817	92.607
Indeks	0,77	0,67	0,68	1,03	1,14	1,04	1,65	1,43

Kot je razvidno iz preglednice 30, so spremembe v izobrazbi v Sloveniji in na kmetijskih gospodarstvih podobne. Delež ljudi brez izobrazbe in z nepopolno izobrazbo se je zmanjšal v obeh primerih. Na kmetijskih gospodarstvih za 23 %, v Sloveniji za 33 %. Največje odstopanje med izobrazbo kmetijskih gospodarjev in celotnim prebivalstvom v Sloveniji je mogoče opaziti pri osnovnošolski izobrazbi. Tukaj se je število kmetijskih gospodarjev z osnovnošolsko izobrazbo zmanjšalo, število prebivalcev v Sloveniji z osnovnošolsko izobrazbo pa je ostalo dokaj ustaljeno (povečalo se je za 3 %). Pri srednješolski izobrazbi je mogoče opaziti povečanje števila kmetijskih gospodarjev s to izobrazbo. Za srednješolsko izobrazbo prebivalstva v Sloveniji lahko trdimo, da se enako kot osnovnošolska izobrazba ni preveč spremenila. Največje razlike so pri višješolski in visokošolski izobrazbi. Te so se pojavile tako pri izobrazbi kmetijskih gospodarjev kot pri izobrazbi celotnega prebivalstva v Sloveniji. Delež kmetijskih gospodarjev z višješolsko in visokošolsko izobrazbo se je povečal za 65 % v Sloveniji, delež celotnega prebivalstva v Sloveniji s to stopnjo izobrazbe pa za 43 %.

3.2.7 Kmetijska izobrazba gospodarjev na kmetijah

Poleg splošne izobrazbe nas je zanimala še kmetijska izobrazba, ki jo imajo kmetijski gospodarji. V Popisu kmetijstva 2000 je bilo registriranih 86.336 kmetijskih gospodarjev, leta 2010 pa 74.425.

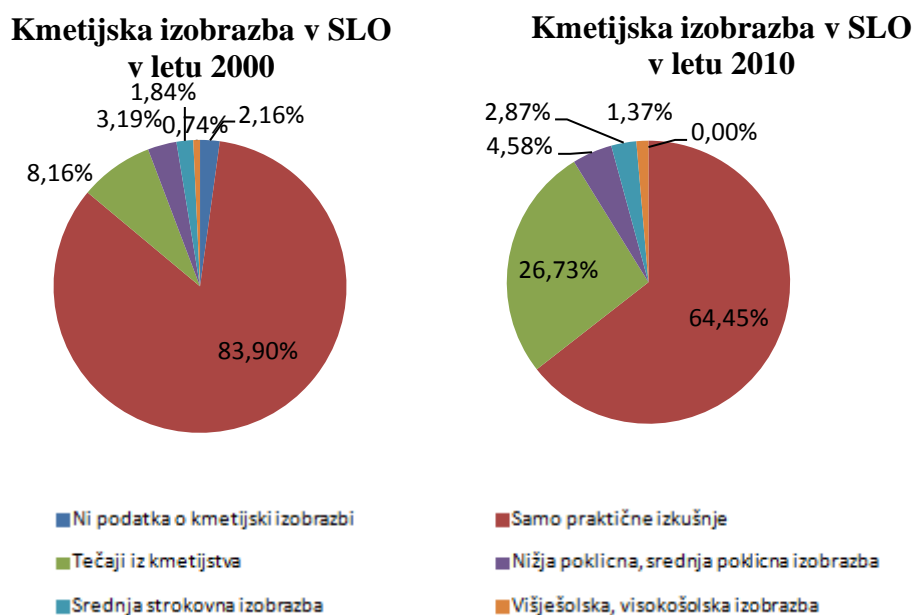
Leta 2000 ni bilo podatkov o kmetijski izobrazbi za 1869 gospodarjev, leta 2010 pa so bili zbrani podatki za vse gospodarje. Kmetijska izobrazba kmetijskih gospodarjev se je zbirala v 5 skupinah. To so bile:

- samo praktične izkušnje,
- tečaji iz kmetijstva,
- nižja poklicna, srednja poklicna,
- srednja strokovna,
- višješolska, visokošolska izobrazba.

Podatke smo predstavili v preglednici 31, kjer so določeni indeksi stopnje izobrazbe med letom 2000 in 2010.

Preglednica 31: Indeksi 2010/2000 – stopnje kmetijske izobrazbe leta 2000 in 2010 (SURs, 2013o, lasten preračun)

Država/stat. regija	Indeks 2010/2000						
	<i>Kmetijska izobrazba - SKUPAJ</i>	Ni podatka o kmetijski izobrazbi	Samo praktične izkušnje	Tečaji iz kmetijstva	Nižja poklicna, srednja poklicna izobrazba	Srednja strokovna izobrazba	Višješolska, visokošolska izobrazba
<i>Slovenija</i>	0,86	-	0,66	2,82	1,24	1,34	1,59
Pomurska	0,75	-	0,59	2,57	1,23	1,45	1,49
Podravska	0,83	-	0,65	2,67	1,14	1,3	1,38
Koroška	0,94	-	0,72	3,83	1,23	1	2,05
Savinjska	0,88	-	0,67	2,67	1,31	1,57	2,07
Zasavska	1,03	-	0,83	2,29	1,4	0,94	3
Spodnjeposavska	0,91	-	0,68	3,44	1,1	1,2	1,43
Jugovzhodna Slo.	0,85	-	0,62	3,91	1,95	1,53	2,52
Osrednjeslovenska	0,91	-	0,71	3,35	1,13	1,4	1,95
Gorenjska	0,89	-	0,66	3,1	1,31	1,31	1,39
Notranjsko-kraška	0,98	-	0,82	3,96	1,26	0,89	1,12
Goriška	0,88	-	0,69	2,22	0,97	1,24	1,35
Obalno-kraška	0,83	-	0,59	1,85	1	1,17	0,84

Slika 25: Delež stopnje kmetijske izobrazbe kmet. gospodarjev v letu 2000 in 2010 (lasten prikaz)

Podatki, zbrani za leto 2000 in 2010, kažejo na to, da ima največ kmetijskih gospodarjev samo praktične izkušnje iz kmetijstva. V letu 2000 je bilo 72.440 kmetijskih gospodarjev (83,9 %) s samo praktičnimi izkušnjami, deset let kasneje pa 47.970 (64,45 %). Indeks skupine kmetijskih gospodarjev s samo praktičnimi izkušnjami kaže, da se njihovo število v Sloveniji in posameznih statističnih regijah zmanjšuje. V letu 2000 je bilo v Sloveniji 7045 tečajev iz kmetijstva, v letu 2010 pa 19.896 (priloga C). Indeks med letom 2010 in 2000 kaže, da se je število kmetijskih gospodarjev s tečajji iz kmetijstva povečalo in predstavlja največjo rast kmetijske izobrazbe v Sloveniji in vseh statističnih regijah razen v jugovzhodni Sloveniji, kjer se je najbolj povečalo število kmetijskih gospodarjev z višješolsko in visokošolsko izobrazbo. Število kmetijskih gospodarjev z nižjo poklicno in srednjo poklicno izobrazbo se je v obdobju 10 let v povprečju povečalo za 25 % v statističnih regijah. Za isti odstotek se je v povprečju povečalo število kmetijskih gospodarjev s srednjo strokovno izobrazbo. Povečanje stopnje kmetijske izobrazbe je opazno tudi pri višješolski in visokošolski izobrazbi. Tukaj se indeksi gibljejo med 0,84 do 3,00. Največji delež kmetijske izobrazbe so praktične izkušnje iz kmetijstva, ki jih je imelo v letu 2000 83,9 % gospodarjev, leta 2010 pa 64,45 %. Delež tečajev iz kmetijstva se je povečal z 8,16 % na 26,73 %. Nižja poklicna, srednješolska in višješolska ter visokošolska izobrazba počasi pridobivajo na številu kmetijskih gospodarjev.

4 VREDNOTENJE REZULTATOV

V obdobju 2000–2010, ko sta bila izvedena Popis kmetijstva 2000 in Popis kmetijstva 2010, se kaže upadanje dejavnosti v kmetijstvu v Sloveniji. Kmetijski gospodarji imajo v lasti vse manj zemljišč v uporabi. Trdimo lahko, da se je število zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev zmanjšalo. Podobno velja tudi za površine kmetijskih zemljišč in gozdov kmetijskih gospodarstev, kjer je opazno zmanjšanje površin v vseh statističnih regijah v povprečju za 6 %.

Površine kmetijskih zemljišč v lasti kmetijskih gospodarstev zavzemajo več kot 56 % vseh površin kmetijskih gospodarstev. Gozdovi, ki jih imajo v lasti kmetijska gospodarstva, predstavljajo več kot 31 % površin vseh gozdov v Sloveniji (Zavod za gozdove Slovenije, 2013). Najmanj je nerodovitnih zemljišč, ki zavzemajo manj kot 2 % površin zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev. Med statističnimi regijami so opazne razlike v površinah kmetijskih zemljišč, ki so predvsem pogojene z reliefom, podnebjem in gostoto poselitve. Koroška, gorenjska in zasavska statistična regija imajo zaradi svojega reliefa in podnebja manj kmetijskih zemljišč in več gozdov. Osrednjeslovenska statistična regija pa ima zaradi goste poselitve približno enako površino kmetijskih zemljišč kot gozdov. Ostale statistične regije imajo več površin kmetijskih zemljišč, na kar prav tako vplivata relief in podnebje. V pomurski in podravski statistični regiji imajo največ njiv, v obalno-kraški in goriški statistični regiji pa trajnih nasadov.

Kmetijski gospodarji uporabljajo kmetijska zemljišča za kmetijsko pridelavo. Zemljišč v zaraščanju in neobdelanih zemljišč kmetijskih gospodarstev je manj in njihove površine so se v obdobju desetih let v vseh razen v koroški statistični regiji zmanjšale. Opazno je torej zmanjševanje zemljišč v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč. V večini statističnih regijah se delež zemljišč v zaraščanju in neobdelanih zemljišč giblje med 2–7 % kmetijskih zemljišč. V obalno-kraški, goriški, notranjsko-kraški in statistični regiji jugovzhodna Slovenija, kjer so ti deleži višji od 10 %, v obalno-kraški statistični regiji, kjer je bilo leta 2000 v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč več kot 37 %, je opaziti največji upad teh zemljišč.

Od kmetijskih zemljišč v uporabi, ki so v lasti kmetijskega gospodarstva, je največ trajnih travnikov in pašnikov. Tudi tukaj vplivata odločilno na vrsto rabe zemljišča relief in podnebje. V pomurski in podravski statistični regiji, ki sta večinoma ravninski in imata ugodno panonsko podnebje za pridelavo pridelkov na njivah, so najbolj razširjene njive. Te predstavljajo v pomurski statistični regiji največji delež kmetijskih zemljišč v uporabi (več kot 81 % leta 2010). V podravski statistični regiji, ki ima več hribovitih območij, je delež okrog 55 % za leto 2010. Ostale statistične regije imajo več površin pokritih s trajnimi travniki in pašniki. Trajni nasadi so najbolj razširjeni v obalno-kraški in goriški statistični regiji in predstavljajo površine sadovnjakov, vinogradov in oljčnikov.

Med pridelki na njivah so najbolj razširjena žita. V Sloveniji je bilo tako z žiti posejanih več kot 55 % vseh njiv kmetijskih gospodarstev. Najbolj razširjene pri tem so v žitnici Slovenije – pomurski statistični regiji ter podravski in spodnjeposavski statistični regiji. Večje površine krompirja so v statističnih regijah, ki zaradi svoje lege in podnebja ne morejo pridelovati žit. To so predvsem gorenjska, obalno-kraška, goriška, savinjska in zasavska statistična regija. Zasaditev industrijskih rastlin je bila v letu 2000 še precej okrnjena, je pa v naslednjih desetih letih bilo opazno majhno povečanje. Največ površin z industrijskimi rastlinami je v pomurski, podravski in savinjski statistični regiji.

Demografske spremembe so v splošnem primerljive s spremembami v rabi kmetijskih zemljišč. Tako kot se je zmanjševala površina kmetijskih zemljišč skozi desetletno obdobje od Popisa kmetijstva 2000 do Popisa kmetijstva 2010, se je slabšala demografska slika kmetijskih gospodarstev. Število kmetijskih gospodarjev se je v obdobju 10 let zmanjšalo. Zmanjšalo se je število družinskih članov na kmetijah, predvsem starih manj kot 25 let. Povprečna starost kmetijskih gospodarjev se je povečala za približno 1 leto, kar pomeni, da je vse več starejših kmetijskih gospodarjev, mlajši pa vse manj prevzemajo kmetije. Pozitivna stran je, da se je izobrazbena struktura kmetijskih gospodarjev, tako splošna izobrazba kot kmetijska izobrazba, med obdobjem analiziranja izboljšala. Vse več kmetijskih gospodarjev ima srednjo in višjo ter visokošolsko izobrazbo. Prebivalcev brez izobrazbe in nepopolne osnovnošolske izobrazbe je manj. Ustaljenost je razvidna pri osnovnošolski in srednješolski izobrazbi, medtem ko se število prebivalstva z višješolsko in visokošolsko izobrazbo povečuje. V Sloveniji je največ kmetijskih gospodarjev, ki imajo predvsem praktične izkušnje iz kmetijstva, nekaj od njih pa tudi narejene tečaje. V obdobju 10 let se je prav število tistih, ki imajo samo praktične izkušnje, najbolj zmanjšalo. To pa pomeni, da se kmetijski gospodarji zavzemajo tudi za kmetijsko izobrazbo in želijo biti v tej smeri tudi izobraženi, pa naj bo to prek tečajev ali šol. Opaziti je, da se povečuje tudi predvsem število tistih gospodarjev, ki imajo višješolsko in visokošolsko izobrazbo. Čeprav je teh najmanj, njihov odstotek vztrajno raste.

4.1 Spremembe rabe zemljišč in demografskih značilnosti kmetijskih gospodarstev

Na osnovi opravljenih analiz in rezultatov, ki smo jih pridobili tekom diplomske naloge, lahko analiziramo spremembe, ki so se pojavile v desetletnem obdobju med Popisom kmetijstva 2000 in Popisom kmetijstva 2010.

Površina vseh zemljišč v uporabi kmetijskega gospodarstva se je v obdobju 2000–2010 zmanjšala. V obdobju med obema popisoma je opazna visoka statistična povezanost med številom kmetijskih gospodarstev in površino vseh zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev (priloga A). Zmanjšala se je površina vseh kmetijskih zemljišč, gozda in nerodovitnih zemljišč, prav tako se je zmanjšalo število kmetijskih gospodarstev. Zmanjšana obdelava zemljišč se kaže v povečanju površin gozda, v nekaterih statističnih regijah pa se vendarle srečujemo s povečanjem površin kmetijskih zemljišč. S pomočjo testov povezanosti smo ugotovili, da obstaja statistična povezanost med spremembo površine gozda in nerodovitnih zemljišč, medtem ko je statistična povezanost za kmetijska zemljišča in zaraščena ter neobdelana kmetijska zemljišča majhna. Površina kmetijskih zemljišč v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč se je v obdobju 10 let zmanjšala. Linearne povezanosti med površino kmetijskih zemljišč v zaraščanju in neobdelanih kmetijskih zemljišč ter kmetijskih zemljišč v uporabi ne moremo potrditi (priloga A). Spreminjanje površin njiv, trajnih travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov je odvisno od reliefa, tal in podnebja. S pomočjo testa povezanosti smo ugotovili večjo statistično povezanost med površinami njiv in trajnih nasadov kot pa za primer njiv in trajnih travnikov – to velja za vse statistične regije. Povezanost med površinami njiv in površinami trajnih travnikov ter pašnikov je v goriški, obalno-kraški in notranjsko-kraški statistični regiji večja kot pa povezanost med površinami njiv in površinami trajnih nasadov. Glede njivskih pridelkov lahko trdimo, da je površina žit, ki se je zmanjšala od leta 2000 do 2010, prešla v večji meri na krmne rastline. Površine krompirja pa se v Sloveniji vztrajno zmanjšujejo.

Število kmetijskih gospodarjev, število kmetijskih gospodarstev in število družinskih članov na kmetijah se zmanjšuje. Kmetijski gospodarji se v povprečju starajo. Opaziti je mogoče izboljšanje izobrazbe. Tako splošna kot kmetijska izobrazba postajata tudi med kmetijskimi gospodarji vse pomembnejši. Na to kaže povečanje števila višješolske in visokošolske izobrazbe. Pri kmetijski

izobrazbi je razvidno, da se je v obdobju 10 let povečalo število tečajev iz kmetijstva, kar kaže na to, da želijo biti kmetijski gospodarji v svoji stroki izobraženi. Povečanje višje stopnje izobrazbe ne pogojuje večjega števila kmetijskih gospodarstev ali večjega števila kmetijskih gospodarjev. Statistične povezanosti med številom družinskih članov, ki živijo na kmetijah, številom kmetijskih gospodarstev in številom prebivalcev v regiji ne moremo določiti. Ljudje opuščajo kmetijstvo kot dejavnost in se usmerjajo v druga področja, kar pa nujno ne pomeni, da se odseljujejo v druge regije. Obstaja pa statistična povezanost med številom družinskih članov na kmetijah in številom kmetij. Z veliko verjetnostjo lahko trdimo, da sta povezana zmanjšanje števila družinskih članov, ki živijo na kmetijah, ter zmanjšanje števila kmetijskih gospodarstev. Prav tako sta število družinskih članov na kmetijah in število kmetij statistično zelo močno povezani spremenljivki (glej prilogo A). Naša domneva, da se s povečevanjem števila gospodinjstev v regiji manjša število kmetijskih gospodarstev, se je izkazala za pravilno. Iz tega sklepamo, da se večinoma mladi odseljujejo s kmetij in si ustvarijo svoje gospodinjstvo, ki pa ni kmetijsko gospodarstvo.

Z opravljenimi analizami lahko potrdimo domnevo, da se zmanjšujejo površine obdelovalnih zemljišč v Sloveniji. Zmanjšuje se tudi samo število kmetijskih gospodarstev.

Prav tako lahko potrdimo hipotezo o staranju kmečkega prebivalstva. Kmetijski gospodarji so vedno starejši, mlajši se odseljujejo od doma.

Izobraženost kmečkega prebivalstva se je v obdobju 10 let, med 2000 in 2010, izboljšala. Boljša izobraženost je tako na področju splošne kakor tudi kmetijske izobrazbe.

5 ZAKLJUČEK

V nalogi smo analizirali stanje in spremembe na področju kmetijstva s poudarkom na rabi kmetijskih zemljišč ter demografskih lastnostih kmetijskih gospodarjev v Sloveniji, na podlagi Popisa kmetijstva 2000 in Popisa kmetijstva 2010. Analize in rezultate smo predstavili s pomočjo programske rešitve Microsoft Excel v obliki preglednic in grafikonov. V programskem okolju ArcGIS smo grafično v obliki tematskih zemljevidov prikazali spremembe, ki so se v obdobju 2000–2010 v Sloveniji pojavile na področju kmetijstva.

Ugotovili smo, da obstaja statistična povezanost med vrsto rabe zemljišč (površinami) in številom kmetijskih gospodarstev. Bolj očitno in močnejšo povezanost lahko določimo na osnovnih in manj podrobnih vrstah rabe, medtem ko se pri podrobnejši vrsti rabe opazijo odstopanja med posameznimi statističnimi regijami (tako lahko na primer lažje določimo povezanost med površinami vseh kmetijskih zemljišč in nerodovitnih zemljišč, ki predstavljata bolj splošno raven klasifikacije rabe zemljišč, kot pa povezavo med površinami zemljišč z žiti in krompirjem).

Popis kmetijstva je dober pokazatelj tega, kaj se dogaja s kmetijstvom v Sloveniji. Redno izvajanje popisov kmetijstva ter zagotavljanje primerljive metodologije (tako v časovnem smislu kot v smislu primerljivosti vseh držav članic EU) imata velik pomen, saj so zaznane spremembe na področju kmetijstva v neki državi ali na širšem območju pomemben kazalnik celotnega razvoja družbe (Kutin Slatnar in sod., 2010).

Za natančnejša predvidevanja in analize bi bilo primerneje, da se popisi izvajajo v krajšem časovnem obdobju – vsaj vzorčni popisi. Velik napredek pa je Statistični urad Republike Slovenije dosegel že z uporabo administrativnih podatkov. Pogostejša uporaba administrativnih virov in izvedba vzorčnih popisov bi še boljše predstavila stanje kmetijstva v Sloveniji.

Naše analize so bile izvedene za izbrano področje kmetijstva in demografije na kmetijskih gospodarstvih. Smiselno bi bilo pogledati še področje živinoreje, gozdarstva in delovne sile na kmetijskih gospodarstvih. Tako bi pridobili podrobnejši pregled nad celotnim področjem kmetijstva.

Na podlagi opravljenih analiz in pridobljenih rezultatov smo ugotovili, da se je zmanjšala površina vseh kmetijskih zemljišč v lasti kmetijskih gospodarjev, prav tako se je zmanjšalo tudi število kmetijskih gospodarstev v obravnavanem obdobju (2000–2010). V povprečju so se kmetijski gospodarji v tem času postarali za pol leta. Izobraženost, tako splošna kakor tudi kmetijska, se je pri kmetijskih gospodarjih izboljšala.

VIRI

Dernulc, S., Iljaš, U., Kutin Slatnar, B., Orešnik, I., Cunder, T., Golež, M., Juvančič, L. 2000. Popis kmetijskih gospodarstev – Slovenija 2000. Rezultati raziskovanj. Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije: str. 16, 19, 20, 23, 24, 26, 27.

Hrustel Majcen, M., Paulin, J., Bolčina, G. 2001. Slovenski kmetijsko okoljski program. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: str. 23.

Kranjc, A. 2013 Statistični podatki popisa kmetijstva 2000 in 2012 (po spletu). Sporočilo za: Gorčan Sandra, 5. 3. 2013. Osebna komunikacija.

Kutin Slatnar, B., 2010. Popis kmetijstva 2010 – Vsaka kmetija šteje. Navodila za inštruktorje in popisovalce. Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije: str. 7, 8, 11.
http://www.stat.si/publikacije/pub_brosure.asp (Pridobljeno 3. 3. 2013.)

Kutin Slatnar, B., Kranjc, A., Lojović Hadžihasanović, E., Stele, A. 2012. Popis kmetijstva 2010 – Vsaka kmetija šteje. Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije: str. 7, 8.
http://www.stat.si/publikacije/pub_brosure.asp (Pridobljeno 3. 3. 2013.)

Kutin Slatnar, B., Kranjc, A., Stele, A. 2013. Uporaba administrativnih podatkov v Popisu kmetijskih gospodarstev 2010. Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije.
http://www.stat.si/StatDnevi2009/Docs/Kutin-Popis%20kmetijstva_prispevek.pdf (Pridobljeno 15. 4. 2013.)

Pearsonov koeficient korelacije. 2013.
<http://www.benstat.si/2012/01/31/pearsonov-koeficient-korelacije/> (Pridobljeno 28. 5. 2013.)

Pojasnila o spremembah statističnih regij. 2013. Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije.
<http://www.stat.si/doc/reg/Pojasnila%20o%20spremembah%20statisticnih%20regij.doc>
(Pridobljeno 29. 4. 2013.)

Prebivalstvo, Slovenija, 2008. Revidirani podatki. 2010. Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije.
http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=2915 (Pridobljeno 29. 4. 2013.)

Spremenjena statistična definicija prebivalstva. 2013. Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije.
<http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2010&ClanekNaslov=PrebivalstvoDefinicija>
(Pridobljeno 29. 4. 2013.)

SURS. 2013a. Teritorialne enote in hišne številke po statističnih regijah, Slovenija, letno.
http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0214821S&ti=&path=../Database/Splosno/02_upravna_razdelitev/02148_terit_enote/&lang=2 (Pridobljeno 3. 3. 2013.)

SURS. 2013b. Terenski vprašalnik 2000.
<http://www.stat.si/doc/pub/rr777-2002/notranjost-vprasaniki.pdf> (Pridobljeno 2. 3. 2013.)

SURS. 2013c. Terenski vprašalnik 2010.

<http://www.stat.si/popiskmetijstva2010/Datoteke/VprasanikPopisSLO.pdf> (Pridobljeno 2. 3. 2013.)

SURS. 2013d. Kmetijska gospodarstva po rabi vseh in kmetijskih zemljišč v uporabi, po statističnih regijah, Slovenija 2000 in 2010.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P2101S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/03_zemljisca_raba/02_15P21_stat_regije/&lang=2 (Pridobljeno 5. 3. 2013.)

SURS. 2013e. Družinska delovna sila po spolu in povprečni starosti, po statističnih regijah, Slovenija, 2000 in 2010.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P4119S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/05_delovna_sila/02_15P41_stat_regije/&lang=2 (Pridobljeno 3. 3. 2013.)

SURS. 2013f. Kmetijska gospodarstva - splošni pregled po statističnih regijah, Slovenija, 2000 in 2010.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P0302S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/01_Splosni_pregled/03_15P03_stat_regije/&lang=2 (Pridobljeno 5. 3. 2013.)

SURS. 2013g. Prebivalstvo po velikih in petletnih starostnih skupinah in spolu, statistične regije, Slovenija, letno.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05C2002S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/10_05C20_prebivalstvo_stat_regije/&lang=2 (Pridobljeno 5. 3. 2013.)

SURS. 2013h. Družinski člani na družinskih kmetijah po starostnih skupinah, po statističnih regijah, Slovenija, 2000 in 2010.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P4109S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/05_delovna_sila/02_15P41_stat_regije/&lang=2 (Pridobljeno 15. 3. 2013.)

SURS. 2013i. Prebivalstvo po velikih in petletnih starostnih skupinah in spolu, statistične regije, Slovenija, letno.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05C2002S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/10_05C20_prebivalstvo_stat_regije/&lang=2 (Pridobljeno 17. 3. 2013.)

SURS. 2013j. Družinska in nedružinska gospodinjstva po številu članov, statistične regije, Slovenija, Popis 2002.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05W2001S&ti=&path=../Database/Popis2002/05_Staticne_regije/02_05W20_Gospodinjstva/&lang=2 (Pridobljeno 17. 3. 2013.)

SURS. 2013k. Prebivalstvo, gospodinjstva in družine, statistične regije, Slovenija, večletno.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05F2005S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/17_Gospodinjstva/10_05F20_Gospodinjstva_SR/&lang=2 (Pridobljeno 17. 3. 2013.)

SURS. 2013l. Splošna izobrazba in polnovredne delovne moči (PDM) gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah, po statističnih regijah, Slovenija, 2000 in 2010.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P4112S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/05_delovna_sila/02_15P41_stat_regije/&lang=2 (Pridobljeno 17. 3. 2013.)

SURS.2013m. Prebivalstvo, staro 15 ali več let, po izobrazbi, petletnih starostnih skupinah in spolu, statistične regije, letno.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05G2010S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/20_soc_ekon_preb/01_05G20_izobrazba/&lang=2 (Pridobljeno 17. 3. 2013.)

SURS.2013n. Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po izobrazbi, statistične regije, Slovenija, Popis 2002.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05W2301S&ti=&path=../Database/Popis2002/05_Statisticne_regije/03_Prebivalstvo/03_05W23_Izobrazba/&lang=2 (Pridobljeno 17. 3. 2013.)

SURS.2013o. Kmetijska izobrazba in polnovredne delovne moči (PDM) gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah, po statističnih regijah, Slovenija, 2000 in 2010.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P4115S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/05_delovna_sila/02_15P41_stat_regije/&lang=2 (Pridobljeno 17. 3. 2013.)

Uredba o klasifikaciji teritorialnih enot v Sloveniji. Uradni list RS št. 9/2007: 802.

Uredba o standardni klasifikaciji teritorialnih enot. Uradni list RS št. 28/2000: 3555.

Uredba (ES) št. 763/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o popisih prebivalstva in stanovanj. Uradni list Evropske unije L 218/14.

Uredba (ES) št. 1059/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 o oblikovanju skupne klasifikacije statističnih teritorialnih enot NUTS. 2003. Uradni list Evropske unije L 154.

Uredba (ES) št. 1166/2008, Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. 11. 2008 o raziskovanjih strukture kmetijskih gospodarstev in metod kmetijske proizvodnje ter razveljavitve Uredbe Sveta (EGS) št. 571/88. Uradni list Evropske unije L321/14.

Zakon o gozdovih. Uradni list RS št. 30/1993: 1677.

Zakon o kmetijskih zemljiščih. Uradni list RS št. 43/2011: 5681.

Zakon o kmetijskih zemljiščih. Uradni list RS št. 56/1996: 5132.

Zakon o popisu kmetijskih gospodarstev v Republiki Sloveniji v letu 2000. ZPKG. Uradni list RS št. 99/1999: 14761.

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ-D). Uradni list RS št. 58/2012: 6066.

Zavod za gozdove Slovenije. Splošni podatki in dejstva o gozdovih v Sloveniji.2013

<http://www.zgs.gov.si/slo/gozdovi-slovenije/> (Pridobljeno 15.5.2013.)

SEZNAM PRILOG

- Priloga A: Rezultati testiranja povezanosti analiziranih spremenljivk
- Priloga B: Splošna izobrazba kmetijskih gospodarjev in prebivalstva v regijah
- Priloga C: Kmetijska izobrazba gospodarjev

Priloga A: Rezultati testiranja povezanosti analiziranih spremenljivk

Vsa zemljišča v uporabi (X) - PROTI - št. kmet. gospodarstev (Y)		
	2000	2010
koeficient korelacije =	0,859	0,890
<i>Test koef. korelacije</i>		
H0: X in Y nista statistično povezani spremenljivki ($\rho_{XY} = 0$)		
H1: X in Y sta statistično povezani spremenljivk ($\rho_{XY} \neq 0$)		
	2000	2010
T =	5,298	6,159
alfa =	0,1 %	0,1 %
t (alfa, n-2) =	4,587	4,587

Vsa kmetijska zemljišča (X) - PROTI - nerodovitna zemljišča (Y)		
	2000	2010
koeficient korelacije =	0,818	0,812
<i>Test koef. korelacije</i>		
H0: X in Y nista statistično povezani spremenljivki ($\rho_{XY} = 0$)		
H1: X in Y sta statistično povezani spremenljivk ($\rho_{XY} \neq 0$)		
	2000	2010
T =	4,492	4,393
alfa =	0,5 %	0,5 %
t (alfa, n-2) =	3,581	3,581

KZU (X) - PROTI - zaraščanje in neobdelana kmet. zemljišča (Y)		
	2000	2010
koeficient korelacije =	-0,068	-0,059
<i>Test koef. korelacije</i>		
H0: X in Y nista statistično povezani spremenljivki ($\rho_{XY} = 0$)		
H1: X in Y sta statistično povezani spremenljivk ($\rho_{XY} \neq 0$)		
	2000	2010
T =	-0,215	-0,188
alfa =	83,5 %	85,5 %
t (alfa, n-2) =	0,214	0,188

Njive (X) - PROTI - trajni travniki in pašniki (Y)

	2000	2010
koeficient korelacije =	0,209	0,140

Test koef. korelacijeH0: X in Y nista statistično povezani spremenljivki ($\rho_{XY} = 0$)H1: X in Y sta statistično povezani spremenljivk ($\rho_{XY} \neq 0$)

	2000	2010
T =	0,674	0,449
alfa =	52,0 %	67,0 %
t (alfa, n-2) =	0,667	0,439

Njive (X) - PROTI - Trajni nasadi (Y)

	2000	2010
koeficient korelacije =	0,631	0,424

Test koef. korelacijeH0: X in Y nista statistično povezani spremenljivki ($\rho_{XY} = 0$)H1: X in Y sta statistično povezani spremenljivk ($\rho_{XY} \neq 0$)

	2000	2010
T =	2,574	1,482
alfa =	2,8 %	17,0 %
t (alfa, n-2) =	2,568	1,479

Gozd (X) - PROTI - nerodovitna zemljišča (Y)

	2000	2010
koeficient korelacije =	0,816	0,765

Test koef. korelacijeH0: X in Y nista statistično povezani spremenljivki ($\rho_{XY} = 0$)H1: X in Y sta statistično povezani spremenljivk ($\rho_{XY} \neq 0$)

	2000	2010
T =	4,465	3,760
alfa =	0,2 %	0,4 %
t (alfa, n-2) =	4,144	3,716

Št. družinskih članov (X) - PROTI - št. prebivalcev v regiji (Y)

koeficient korelacije =

2000	2010
0,660	0,674

Test koef. korelacije

H0: X in Y nista statistično povezani spremenljivki ($\rho_{XY} = 0$)

H1: X in Y sta statistično povezani spremenljivk ($\rho_{XY} \neq 0$)

	2000	2010
T =	2,778	2,888
alfa =	2,0 %	2,0 %
t (alfa, n-2) =	2,764	2,764

Št. kmet. gospodarstev (X) - PROTI - št. gospodinjestev v regiji (Y)

koeficient korelacije =

2000	2010
0,611	0,665

Test koef. korelacije

H0: X in Y nista statistično povezani spremenljivki ($\rho_{XY} = 0$)

H1: X in Y sta statistično povezani spremenljivki ($\rho_{XY} \neq 0$)

	2000	2010
T =	2,442	2,814
alfa =	4,0 %	1,9 %
t (alfa, n-2) =	2,359	2,794

Št. gospodarjev (X) - PROTI - št. družinskih članov (Y)

koeficient korelacije =

2000	2010
0,998	0,998

Test koef. korelacije

H0: X in Y nista statistično povezani spremenljivki ($\rho_{XY} = 0$)

H1: X in Y sta statistično povezani spremenljivk ($\rho_{XY} \neq 0$)

	2000	2010
T =	54,701	48,192
alfa =	0,0 %	0,0 %
t (alfa, n-2) =	43,457	21,622

Št. kmet. gospodarstev (X) - PROTI - št. družinskih članov (Y)

	2000	2010
koeficient korelacije =	0,998	0,998

Test koef. korelacijeH0: X in Y nista statistično povezani spremenljivki ($\rho_{XY} = 0$)H1: X in Y sta statistično povezani spremenljivk ($\rho_{XY} \neq 0$)

	2000	2010
T =	54,969	47,883
alfa =	0,1 %	0,1 %
t (alfa, n-2) =	4,587	4,587

Priloga B: Splošna izobrazba kmetijskih gospodarjev in prebivalstva v regiji

Država/stat. regija	Splošna izobrazba				Ni podatka o izobrazbi				Brez, nepopolna OŠ izobrazba			
	Kmet. gospodarji		Prebivalstvo v regiji		Kmet. gospodarji		Prebivalstvo v regiji		Kmet. gospodarji		Prebivalstvo v regiji	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Slovenija	86.336	74.425	1.663.869	1.759.336					5849	4496	115.556	77.971
Pomurska	11.783	8859	103.272	103.469	7	-	-	-	510	258	6122	4172
Podravska	14.775	12.280	266.296	281.002	12	-	-	-	1136	625	16.367	11.865
Koroška	2900	2740	61.597	62.195	z	-	-	-	z	140	5583	3867
Savinjska	12.890	11.402	213.604	221.977	z	-	-	-	z	604	14.997	10.520
Zasavska	1047	1075	38.932	38.547	-	-	-	-	115	58	2902	2044
Spodnjeposavska	5752	5.213	57.892	60.409	-	-	-	-	852	338	5781	4060
Jugovzhodna Slovenija	9531	8064	112.916	121.132	z	-	-	-	z	820	12.791	8570
Osrednjeslovenska	9471	8638	412.782	453.825	21	-	-	-	1383	602	19.592	12.961
Gorenjska	5032	4465	164.050	172.394	13	-	-	-	714	300	11.208	7443
Notranjsko-kraška	2947	2875	42.737	44.888	z	-	-	-	z	246	4116	2557
Goriška	6534	5769	101.112	102.687	25	-	-	-	665	351	8107	4721
Obalno-kraška	3674	3045	88.679	96.811	7	-	-	-	474	154	7990	5191

se nadaljuje ...

... nadaljevanje preglednice

Država/stat. regija	OŠ izobrazba				Srednješolska izobrazba				Višješolska, visokošolska izobrazba			
	Kmet. gospodarji		Prebivalstvo v regiji		Kmet. gospodarji		Prebivalstvo v regiji		Kmet. gospodarji		Prebivalstvo v regiji	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Slovenija	40.698	27.704	433.910	435.108	33.044	37.627	899.341	938.588	2781	4598	215.062	307.669
Pomurska	6878	4213	39.189	35.418	4059	3971	49.745	51.207	329	417	8216	12.672
Podravska	7677	5000	69.628	68.051	5463	5935	149.728	157.230	487	720	30.573	43.856
Koroška	1256	922	15.887	15.290	1182	1510	34.108	34.325	78	168	6019	8713
Savinjska	6692	4775	60.567	59.160	4653	5459	116.410	119.250	301	564	21.630	33.047
Zasavska	469	353	11.058	10.459	433	596	21.306	20.822	30	68	3666	5222
Spodnjeposavska	2390	1810	16.179	15.753	2346	2762	30.678	32.308	164	303	5254	8288
Jugovzhodna Slovenija	4210	2916	31.458	32.095	3291	3860	57.478	62.337	251	468	11.189	18.130
Osrednjeslovenska	4135	2958	88.214	96.235	3676	4562	227.563	239.838	256	516	77.413	104.791
Gorenjska	1891	1240	40.907	39.777	2226	2598	90.379	94.429	188	327	21.556	30.745
Notranjsko-kraška	1213	940	11.914	11.757	1145	1476	22.139	23.328	117	213	4568	7246
Goriška	2846	1875	29.083	28.178	2752	3125	51.886	52.473	246	418	12.036	17.315
Obalno-kraška	1041	702	19.826	22.935	1818	1773	47.921	51.041	334	416	12.942	17.644

Priloga C: Kmetijska izobrazba gospodarjev

Država/stat. regija	Kmetijska izobrazba – SKUPAJ		Ni podatka o kmetijski izobrazbi		Samo praktične izkušnje		Tečajji iz kmetijstva	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Slovenija	86.336	74.425	1.869	-	72.440	47.970	7045	19.896
Pomurska	11.783	8859	204	-	10.089	5907	779	2000
Podravska	14.775	12.280	305	-	12.271	8035	1063	2843
Koroška	2900	2740	29	-	2432	1763	169	647
Savinjska	12.890	11.402	150	-	10.765	7173	1126	3009
Zasavska	1047	1075	7	-	869	724	125	286
Spodnjeposavska	5752	5213	10	-	5030	3436	415	1428
Jugovzhodna Slovenija	9531	8064	387	-	8206	5117	585	2290
Osrednjeslovenska	9471	8638	175	-	8189	5797	680	2275
Gorenjska	5032	4465	51	-	4310	2845	412	1278
Notranjsko-kraška	2947	2875	219	-	2431	1996	194	769
Goriška	6534	5769	235	-	5121	3557	820	1820
Obalno-kraška	3674	3045	97	-	2727	1620	677	1251

se nadaljuje ...

... nadaljevanje preglednice

Država/stat. regija	Nižja poklicna, srednja poklicna izobrazba		Srednja strokovna izobrazba		Višješolska, visokošolska izobrazba	
	2000	201	2000	2010	2000	2010
Slovenija	2752	3405	1588	2135	642	1019
Pomurska	374	459	245	356	92	137
Podravska	568	648	398	519	170	235
Koroška	172	212	79	79	19	39
Savinjska	565	740	217	341	67	139
Zasavska	25	35	16	15	5	15
Spodnjeposavska	157	172	103	124	37	53
Jugovzhodna Slovenija	182	354	129	197	42	106
Osrednjeslovenska	240	271	126	176	61	119
Gorenjska	132	173	91	119	36	50
Notranjsko-kraška	39	49	47	42	17	19
Goriška	217	211	90	112	51	69
Obalno-kraška	81	81	47	55	45	38